

Rolnictwo w województwie zachodniopomorskim

w 2016 r.

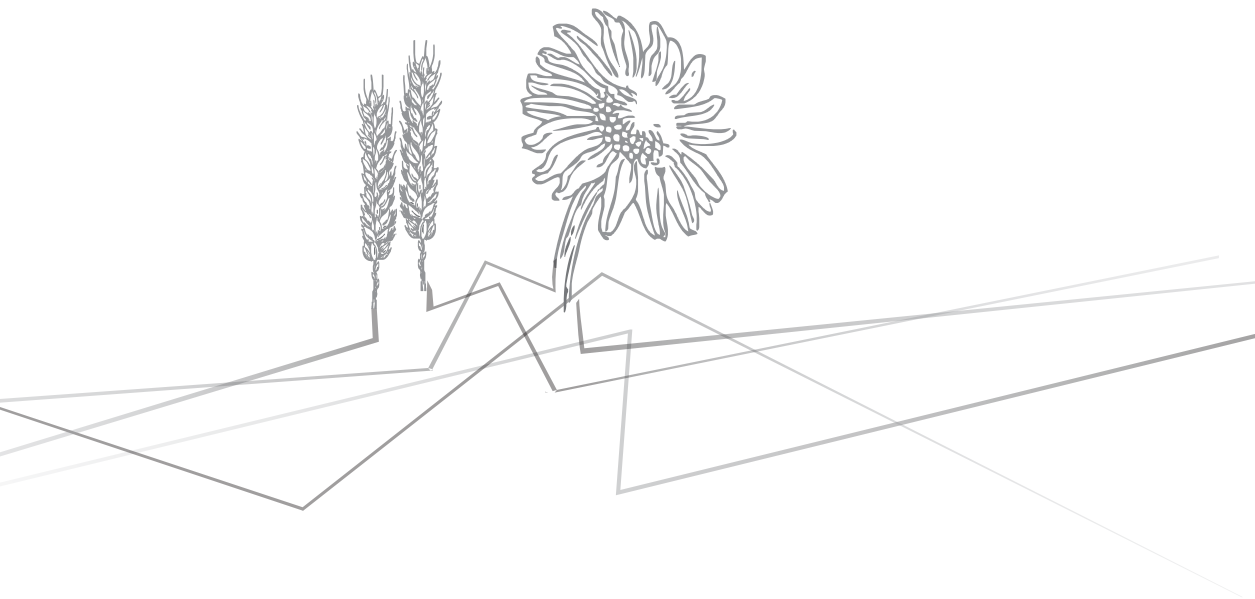

Urząd Statystyczny w Szczecinie

Statistical Office in Szczecin

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE
Szczecin 2017

Rolnictwo w województwie zachodniopomorskim

w 2016 r.

Urząd Statystyczny w Szczecinie

Statistical Office in Szczecin

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE
Szczecin 2017

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

PRZEWODNICZĄCY	Magdalena Wegner
REDAKTOR GŁÓWNY	Renata Wronkowska
CZŁONKOWIE:	Anna Bilska, Agnieszka Brzezińska, Magdalena Kamińska, Aniela Litke, Magdalena Mojsiewicz, Janina Ofiarska, Magdalena Orczykowska, Małgorzata Radlińska, Mirosława Szewczyk, Dariusz Szewczyk
SEKRETARZ	Ewa Kacperczyk
OPRACOWANIE PUBLIKACJI:	Iwona Majewska, Mariola Kaszubowska, Marzena Kamińska, Krystyna Szostak
PRACE REDAKCYJNE:	Karolina Chmura, Elżbieta Klimaszewska
SKŁAD KOMPUTEROWY:	Jerzy Rożek

Przedmowa

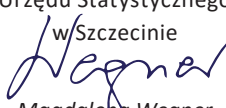

Publikacja *Rolnictwo w województwie zachodniopomorskim* jest kolejną edycją opracowania z zakresu statystyki rolnictwa, zawierającego podstawowe informacje o wynikach produkcji rolniczej oraz o warunkach produkcyjno-ekonomicznych. Przedstawione dane uzyskano na podstawie zbiorczych wyników sprawozdawczości, badań reprezentacyjnych i spisów rolniczych, a także szacunków i ocen rzeczoznawców.

Zakres opracowania obejmuje: wyniki produkcyjne rolnictwa w ujęciu wartościowym, produkcję roślinną, pogłowie i produkcję zwierzęcą, warunki produkcyjno-ekonomiczne produkcji rolnej, w tym m.in. użytkowanie gruntów, powierzchnię zasiewów, czynniki agrometeorologiczne, ceny gruntów i produktów rolnych oraz ich relacje, a także wartości i ilości skupionych produktów rolnych.

Publikacja składa się z komentarza analitycznego i części tabelarycznej, w których zaprezentowano wyniki produkcyjne rolnictwa w 2016 r. na tle dwóch poprzednich lat, z wyszczególnieniem danych dla gospodarstw indywidualnych. Ponadto w opracowaniu zamieszczono uwagi metodyczne, zawierające opis zakresu badań oraz podstawowe definicje stosowanych pojęć. Przyjęta w opracowaniu terminologia, zastosowane klasyfikacje i grupowania danych umożliwiają ich wykorzystanie do porównań z danymi ogólnokrajowymi i innymi województwami.

Przekazując Państwu niniejszą pozycję wyrażam nadzieję, że zawarte w niej informacje okażą się pomocne przy ocenie aktualnego stanu rolnictwa w województwie zachodniopomorskim oraz umożliwią obserwację kierunków zachodzących zmian i stopnia osiągniętego rozwoju.

Z-ca Dyrektora
Urzędu Statystycznego
w Szczecinie

Magdalena Wegner

Foreword

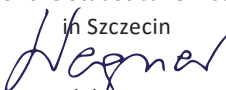
Agriculture in Zachodniopomorskie Voivodship is a new edition of the publication concerning agricultural statistics which contains basic information on the output of agricultural production as well as production and economic conditions. Presented data were obtained on the basis of aggregates of reporting results, sample surveys, agricultural censuses as well as estimates and surveyors' assessments.

The publication covers the following issues: agricultural output, crop production, livestock and animal production, production and economic conditions of agricultural production including, inter alia, land use, sown area, agrometeorological conditions, prices of land and agricultural products as well as their relations and value and quantity of purchased agricultural products.

The publication consists of an analytic commentary and tables in which results of agricultural production in the year 2016 are shown. Data are presented in comparison with the two previous years with specification of data for individual agricultural holdings. Moreover, methodological notes describing the scope of surveys and basic definitions of used terms are also included. The applied terminology, classifications and data grouping allow for comparisons with the country and the other voivodships.

Handing over the following publication, I hope that presented information will be useful in assessing the current condition of agriculture in Zachodniopomorskie Voivodship and will enable monitoring directions of undergoing changes and reached level of development.

Deputy Director
of the Statistical Office

in Szczecin

Magdalena Wegner

Spis treści

Strona

Przedmowa	3
Objaśnienia znaków umownych	9
Objaśnienia skrótów	9
Uwagi metodyczne	12
Wyniki badań – synteza	20

Tablice

Strona

1. Wartość produkcji rolniczej	
1.1. Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza (ceny stałe)	54
1.2. Dynamika wartości globalnej oraz końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	55
1.3. Globalna i towarowa produkcja rolnicza (ceny stałe)	56
2. Użytkowanie gruntów. Powierzchnia zasiewów	
2.1. Użytkowanie gruntów	58
2.2. Powierzchnia gruntów ugorowanych	60
2.3. Powierzchnia zasiewów według siedziby użytkownika	60
2.4. Struktura zasiewów według siedziby użytkownika	62
3. Produkcja roślinna	
3.1. Plony głównych ziemioplodów	65
3.2. Zbiory głównych ziemioplodów	67
3.3. Udział gospodarstw indywidualnych w produkcji głównych ziemioplodów	69
3.4. Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych oraz wapniowych w latach gospodarczych (w przeliczeniu na czysty składnik)	70
3.5. Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych	71
3.6. Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew	72
3.7. Powierzchnia, zbiory i plony z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	73
4. Produkcja zwierzęca	
4.1. Pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu	74
4.2. Pogłowie bydła według grup wiekowo-użytkowych	75
4.3. Pogłowie trzody chlewnej według grup wiekowo-użytkowych	76
4.4. Drób	78
4.5. Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych	79
4.6. Produkcja pasz dodatkowych oraz powierzchnia nawozów zielonych	79

5. Skup ważniejszych produktów rolnych i ich ceny	
5.1. Skup ważniejszych produktów rolnych	80
5.2. Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące).	83
5.3. Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	84
5.4. Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych według miesięcy	86
5.5. Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	89
5.6. Relacje cen wybranych produktów rolnych	91
5.7. Melioracje użytków rolnych	93
5.8. Ciągniki rolnicze	93
5.9. Przeciętne ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym	93
6. Agrometeorologia	
6.1. Charakterystyki meteorologiczne	94
7. Ważniejsze dane o województwie na tle kraju w 2016 r.	
7.1. Ważniejsze dane o województwie na tle kraju w 2016 r.	95

Wykresy

1. Średnie miesięczne temperatury powietrza	22
2. Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych	22
3. Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych na 1 ha użytków rolnych	24
4. Struktura użytkowania gruntów w 2016 r.	25
5. Struktura powierzchni zasiewów w 2016 r.	28
6. Plony zbóż podstawowych z mieszkankami	31
7. Struktura zbiorów zbóż według gatunków	32
8. Plony rzepaku i rzepiku	35
9. Plony buraków cukrowych.	35
10. Plony ziemniaków	37
11. Zbiory głównych ziemiopłodów.	37
12. Struktura zbiorów warzyw gruntowych	42
13. Struktura zbiorów owoców z drzew	43
14. Struktura zbiorów owoców z krzewów i plantacji owocowych	43
15. Pogłowie trzody chlewnej	44
16. Obsada bydła i trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu).	45
17. Pogłowie bydła	46
18. Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2015 r.	47
19. Przeciętne ceny skupu zbóż	49
20. Przeciętne ceny skupu żywca wieprzowego i wołowego	50

Contents

	Page
Foreword	4
Symbols	9
Abbreviations	9
Methodological notes	12
Results of surveys – synthesis	20

Tables	Page
--------	------

1. Value of agricultural output	
1.1. Gross, final and market agricultural output	54
1.2. Indices of gross, final and market value of agricultural output	55
1.3. Gross and market agricultural output	56
2. Land use. Sown area	
2.1. Land use according to the holder residence	58
2.2. Area of set aside land	60
2.3. Sown area according to the holder residence	60
2.4. Structure of sown area according to the holder residence	62
3. Crop production	
3.1. Yields of main crops	65
3.2. Harvests of main crops	67
3.3. Share of private farms in main crops production	69
3.4. Consumption of mineral, chemical and lime fertilizers in farming years (in terms of pure ingredient)	70
3.5. Area, harvests and yields of ground vegetables	71
3.6. Area, harvests and yields of tree fruits	72
3.7. Area, harvests and yields of fruit bushes and berry fruits	73
4. Animal production	
4.1. Cattle, pig, sheep and poultry stocks	74
4.2. Cattle stocks by category	75
4.3. Pig stocks by category	76
4.4. Poultry	78
4.5. Animals for slaughter	79
4.6. Additional folder production and green manure area	79

Tables	Page
5. Procurement and prices of major agricultural products	
5.1. Procurement of major agricultural products	80
5.2. Procurement value of agricultural products	83
5.3. Average procurement prices of major agricultural products	84
5.4. Average procurement prices of major agricultural products by months	86
5.5. Average prices of major agricultural products received by farmers on marketplaces	89
5.6. Price relations of selected agricultural products	91
5.7. Melioration of agricultural land	93
5.8. Tractors in agriculture.	93
5.9. Average monthly air temperatures and sums of atmospheric precipitation	93
6. Agrometeorology	
6.1. Meteorological characteristics	94
7. Major voivodship data against the background of the country in 2016	
7.1. Major voivodship data against the background of the country in 2016	95

Graphs

1. Average monthly air temperature	22
2. Average monthly sums of atmospheric precipitation	22
3. Consumption of mineral or chemical fertilizers per 1 ha of agricultural land	24
4. Structure of land use in 2016	25
5. Structure of sown area in 2016	28
6. Yield of basic cereals and mixed cereals	31
7. Structure of harvest by species	32
8. Yield of rape and turnip rape	35
9. Yield of sweet beets	35
10. Yield of potatoes	37
11. Harvest of main crops	37
12. Structure of harvest of ground vegetables	42
13. Structure of harvest of tree fruits	43
14. Structure of harvest of fruit from fruit bushes and plantations	43
15. Pigs stock	44
16. Pigs and cattle stock per 100 ha of agricultural land (as of June)	45
17. Cattle stock	46
18. Structure of market agricultural production in 2015	47
19. Average purchase prices of cereals.	49
20. Average purchase prices of live pigs and cattle for slaughter	50

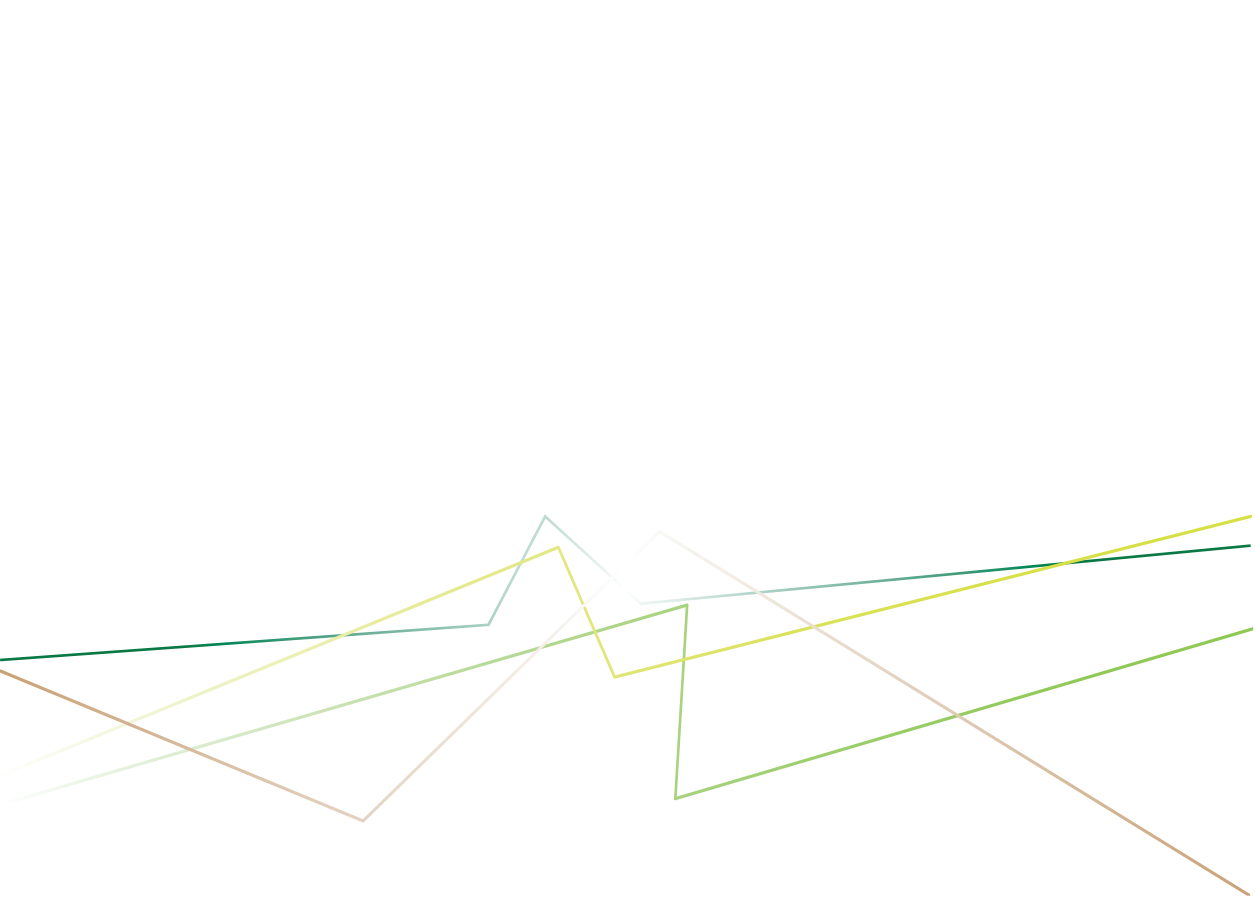
Objaśnienia znaków umownych

Symbol	Opis
–	Zjawisko nie wystąpiło.
0	Zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
0,0	Zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
.	Zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
x	Wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
“w tym”	Oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

Objaśnienia skrótów

Skrót	Znaczenie	Skrót	Znaczenie
tys.	tysiąc	UR	użytki rolne
mln	milion	r.	rok
zł	złoty	cd.	ciąg dalszy
kg	kilogram	dok.	dokończenie
dt	decytona	p. proc.	punkt procentowy
mm	milimetr	szt.	sztuka
cm	centymetr	tabl.	tablica
m	metr		
ha	hektar		
km	kilometr		
hl	hektolitr		
l	litr		
°C	stopień Celsjusza		
T	temperatura		
max	maksimum		
min	minimum		

Uwagi metodyczne

Uwagi.metodyczne

Opracowanie Rolnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2015 r. przedstawia dane o powierzchni, plonach i zbiorach upraw rolnych i ogrodniczych, pogłowia zwierząt gospodarskich w 2015 r. Do obliczenia wynikowych wielkości **produkcji roślinnej i zwierzęcej** wykorzystano:

– **w zakresie powierzchni zasiewów i upraw:**

- wyniki reprezentacyjnego czerwcowego badania rolniczego, przeprowadzonego w gospodarstwach indywidualnych oraz we wszystkich gospodarstwach rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, według stanu na dzień 1 czerwca 2015 r.,
- dane ze źródeł administracyjnych (powierzchnie niektórych upraw, mających duże znaczenie ekonomiczne, zostały skorygowane na podstawie źródeł administracyjnych)
- szacunki i oceny prowadzone przez rzeczoznawców terenowych w zakresie upraw ogrodniczych oraz upraw, dla których precyzja wyników uzyskanych z badania reprezentacyjnego była niesatysfakcjonująca.

– **w zakresie plonów:**

- wyniki sprawozdawczości z gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej,
- wyniki źródłowych badań reprezentacyjnych plonów i zbiorów przeprowadzonych:
  - na przełomie sierpnia i września 2015 r. w gospodarstwach indywidualnych,
  - (w zakresie plonów i zbiorów zbóż oraz rzepaku i rzepiku),
  - na przełomie października i listopada 2015 r. w gospodarstwach indywidualnych (dla niektórych pozostałych upraw),
- ekspertyzy rzeczoznawców terenowych oraz rzeczoznawców d/s produkcji roślinnej, w tym ogrodniczej, z listopada 2015 r.

– **w zakresie pogłowia zwierząt gospodarskich:**

- wyniki stałych reprezentacyjnych badań pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach indywidualnych, tj. badania bydła, owiec i drobiu oraz badania trzody chlewnej oraz wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego w czerwcu,
- sprawozdań statystycznych z zakresu pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach państwowych, spółdzielczych i spółkach z udziałem mienia sektora publicznego i prywatnego.

Wyniki badań produkcji roślinnej, pogłowia zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowane zostały **według siedziby użytkownika gospodarstwa**, tj. dla gospodarstw indywidualnych – według miejsca siedziby (zamieszkania) użytkownika, a dla gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek – według miejsca siedziby przedsiębiorstwa (gospodarstwa).

Gospodarstwo rolne – jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

- 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie,
- 01.2 – uprawy roślin wieloletnich,
- 01.3 – rozmnażanie roślin,
- 01.4 – chów i hodowla zwierząt,
- 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana),
- 01.6, klasa 01.61 – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia użytków rolnych wynosi 1 ha i więcej lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich.

Za **użytkownika gospodarstwa rolnego** uważa się osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie użytkującą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Grunty ogółem to łączna powierzchnia użytków rolnych (zasiewów, upraw trwałych ogrodów przydomowych, łąk i pastwisk), lasów i gruntów leśnych (łącznie z plantacjami o krótkiej rotacji) oraz pozostałych gruntów (np. pod zabudowaniami). Jest to łączny areał wszystkich gruntów niezależnie od tytułu władania – własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych (w części przypadających użytkownikowi), a także użytkowanych przez gospodarstwo gruntów należących do gospodarstw opuszczonych. Nie zalicza się powierzchni gruntów wydzierżawionych innym i gruntów należących do wspólnot gruntowych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, tj. utrzymywanych zgodnie z normami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz. 1551), na którą składają się:
  - łąki trwałe,
  - pastwiska trwałe,
  - uprawy trwałe (łącznie z sadami),
  - ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
  - zasiewy,
  - grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny),
- użytków rolnych pozostałych (użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej w dniu 1 czerwca 2016 r.).

Łąki trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, ale zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lat lub więcej), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenie pagórkowatym lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew owocowych rosnących w zwartym nasadzeniu, krzewów owocowych rosnących w zwartym nasadzeniu, szkółek drzew i krzewów owocowych, szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych gruntowych upraw trwałych, w tym wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, choinek bożonarodzeniowych, a także upraw trwałych pod osłonami.

Sady to plantacje drzew, krzewów owocowych i upraw jagodowych utrzymywane w dobrej kulturze rolnej (łącznie z plantacjami leszczyny, malin, winorośli) rosnące w zwartym nasadzeniu, a także szkółki drzew i krzewów owocowych, jeżeli ich łączna powierzchnia nie jest mniejsza niż 0,1 ha. Do sadów nie zalicza się powierzchni uprawy truskawek i poziomek.

Ogrody przydomowe to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa często oddzielona od reszty gospodarstwa. Obejmuje powierzchnię upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie w gospodarstwie domowym użytkownika gospodarstwa rolnego. Sporadycznie nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane. Ogród przydomowy może obejmować zarówno uprawy rolne i ogrodnicze jednoroczne, jak i uprawy wieloletnie. Do ogrodów przydomowych nie należy zaliczać powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Powierzchnia gruntów ugorowanych to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione (np. gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha) do płatności obszarowych. Do gruntów ugorowanych należy zaliczyć także grunty przygotowane pod tegoroczne zasiewy (np. warzyw), ale do 1 czerwca 2015 r. – nieobsiane lub nieobsadzone, a także powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym. Do powierzchni pod zasiewami nie zaliczamy powierzchni szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, upraw wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także innych upraw trwałych oraz powierzchni upraw trwałych pod osłonami itp. Nie zalicza się tu powierzchni plantacji drzew i krzewów szybko rosnących prowadzonych na użytkach rolnych, które kwalifikowane są do lasów, upraw w ogrodach przydomowych, a także powierzchni upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny, zakwalifikowanych do gruntów ugorowanych.

Lasy i grunty leśne to powierzchnia pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (niezalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną. Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego (niehandlowe), a także powierzchnię drzew i krzewów szybko rosnących prowadzonych na użytkach rolnych.

Pozostałe grunty to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych) oraz powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nieużytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Dane o powierzchni zasiewów dotyczą powierzchni upraw poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym.

Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego **ziemiopłodu** zebranego z jednostki powierzchni (ha). W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych, gdzie wagą jest powierzchnia danej uprawy. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie (ujęte w badaniach), z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).

Do grupy „**zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi**” zalicza się powierzchnię zbóż podstawowych (pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Do grupy „**zbóż ogółem**” zaliczono zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i pozostałe zbożowe (amarantus, kanar, żyto stuletnie).

Do grupy „**przemysłowych**” zaliczono powierzchnię uprawy buraków cukrowych, rzepaku i rzepiku, lnu (łącznie z lnem oleistym), konopi oraz tytoniu.

Strączkowe na nasiona to rośliny:

- **jadalne** – groch, fasola, bób, soczewica, cieciora oraz soja z przeznaczeniem na konsumpcję. Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do warzyw gruntowych.
- **pastewne** – uprawy okopowych pastewnych, strączkowych pastewnych łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi na ziarno i zielonkę, kukurydza na zielonkę, motylkowe drobnonasiennne, inne pastewne i trawy na nasiona i zielonkę (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).

Grupa „pozostałe” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, pozostałe przemysłowe (np. krokosz barwierski, zioła dla przemysłu kosmetycznego, uprawy wieloletnie na cele energetyczne), słonecznik na ziarno, soję, inne oleiste (nieuwzględnione w grupie „przemysłowe”), chmiel, zioła i przyprawy, cykorię, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy.

Do **warzyw** zaliczono: kapustę głowiastą (wczesną i późną, białą, czerwoną i włoską), cebulę, marchew jadalną, buraki ćwikłowe, ogórki, pomidory, kalafior (wczesne i późne), warzywa pozostałe (pietruszkę, seler, pory, brukselkę, szczaw, szpinak, sałatę, rzodkiewkę, chrzan, rabarbar, skorzonę, kalarepę, czosnek, dynię, szparagi, brokuły, kapustę pekińską, cykorię liściastą itp.). Grupa ta obejmuje również groch i bób zebrany w stanie niedojrzałym (zielonym), fasolę szparagową, z której zebrano niedojrzałe strąki oraz kukurydzę z przeznaczeniem na zbiór kolb w stanie niedojrzałym, a także rozsady warzyw gruntowych na potrzeby własne gospodarstwa.

Powierzchnia uprawy „**warzyw gruntowych**” to łączna powierzchnia warzyw uprawianych w gruncie lub z zastosowaniem przykrycia upraw niską, niedostępną folią (poniżej 1,5 m w szczycie) okresowo bądź na stałe w danym sezonie wegetacji. Do powierzchni warzyw gruntowych zaliczono także powierzchnię planowaną do obsiania lub obsadzenia po 1 czerwca 2016 r. pod zbiory warzyw w 2016 r.

Zwierzęta gospodarskie

Dane o produkcji **żywca rzeźnego** dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej zwierząt rzeźnych oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie naturalne. Produkcję żywca rzeźnego podaje się:

- w tysiącach sztuk (liczba zwierząt rzeźnych), w tysiącach ton:
  - „w wadze żywej”, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,
  - „w wadze poubojowej cieplej” (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną) łącznie z tłuszczami i – jeżeli tak zaznaczono – z podrobami, za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

Za **krowy mleczne** uważa się krowy, które ze względu na rasę lub odmianę lub szczególne właściwości utrzymywane są w gospodarstwie wyłącznie lub głównie do produkcji mleka przeznaczonego do konsumpcji lub przetworzenia na produkty mleczne. Zalicza się tu również krowy mleczne wybrakowane już z chowu, które pozostają jeszcze w gospodarstwie na tzw. dopasie, po czym skierowane zostaną do uboju.

Za **krowy „mamki”** uważa się krowy, które ze względu na rasę lub odmianę (krowy ras mięsnych i urodzone z krzyżówek z rasami mięsnymi) lub szczególne właściwości utrzymywane są w gospodarstwie wyłącznie lub głównie do produkcji cieląt rzeźnych i których mleko wykorzystywane jest do odchowu cieląt lub przeznaczane na paszę dla innych zwierząt. Zalicza się tu również krowy „mamki” wybrakowane już z chowu, które pozostają jeszcze w gospodarstwie na tzw. dopasie, po czym skierowane zostaną do uboju.

Dla gospodarstw o dużej skali chowu drobiu (np. ferma wielkotowarowa produkująca brojlery lub jaja konsumpcyjne), w których w dniu badania nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji, a przerwa ta nie przekraczała 8 tygodni, przyjmowano stany drobiu z okresu przed opróżnieniem pomieszczeń (kurników).

Informacje o skupie produktów rolnych dotyczą ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów. Dane o skupie:

- **zbóż**, jeżeli nie zaznaczono inaczej, dotyczą ziarna zbóż konsumpcyjnych, paszowych i siewnych z wyodrębnieniem zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), obejmujących pszenicę, żyto, jęczmień i owies (łącznie z mieszankami zbożowymi) oraz pszenżyto,
- **ziemniaków** – dotyczą, poza dostawami do punktów skupu, również dostaw do gorzelni, płatkarni i suszarni,
- **żywca rzeźnego** (bydła, cieląt, trzody chlewnej, owiec, koni i drobiu) – dotyczą tylko zwierząt rzeźnych (łącznie z żywcem skupowanym na eksport), bez skupu zwierząt hodowlanych,
- **trzody chlewnej** – nie obejmują prosiąt i warchlaków.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku),
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Dane o skupie produktów rolnych:

- **za okresy miesięczne** dotyczą danych meldunkowych o ilości skupu realizowanego przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej,
- **za okresy półroczne** uwzględniają korekty wynikające ze sprawozdawczości półrocznej, obejmującej również skup o wartości co najmniej 10 tys. zł realizowany przez osoby fizyczne.

Wskaźniki dynamiki skupu liczone są w zakresie porównywalnym: dla miesięcy – na bazie danych meldunkowych, w ujęciu półrocznym – po uwzględnieniu korekt wynikających ze sprawozdawczości półrocznej.

Ceny skupu są cenami przeciętnymi, obliczonymi jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów rolnych, skupionych w danym okresie przez podmioty gospodarcze, prowadzące skup bezpośrednio od producentów. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowany przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej) i półrocznego (sprawozdawczość uwzględniająca korekty danych meldunkowych oraz skup o wartości co najmniej 10 tys. zł realizowany przez osoby fizyczne). Wskaźniki cen skupu obliczono w zakresie porównywalnym.

Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** od 1 stycznia 2005 r. są notowania cen wybranych produktów prowadzone przez sieć stałych ankietatorów GUS na 450 targowiskach rolnych na terenie całego kraju. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali województwa; przeciętne ceny kwartalne, półroczne i roczne – jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

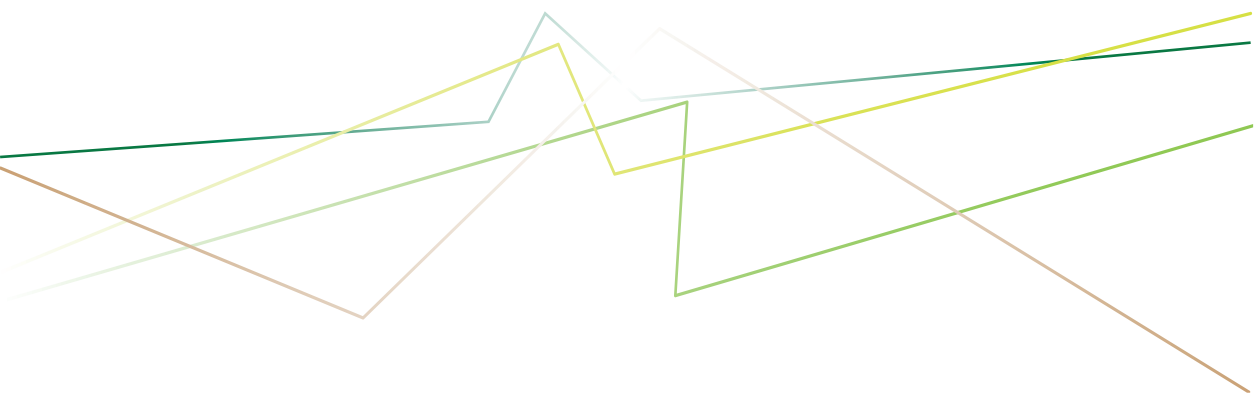
Liczyby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. W tablicach ujmujących sumaryczne dane dotyczące powierzchni upraw i zbiorów mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z zaokrągleń lub naliczeń z zastosowaniem wskaźników. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.

Dynamikę powierzchni i plony liczono uwzględniając wielkości w hektarach i arach.

Powierzchnie użytków rolnych i zasiewów poszczególnych upraw przedstawione w niniejszej publikacji mogą ulec zmianie. Ostateczne dane o powierzchni zostaną zamieszczone w publikacji GUS „Charakterystyka gospodarstw rolnych”, która ukaże się we wrześniu 2017 r., po tym czasie zostaną również naniesione korekty dotyczące województwa zachodniopomorskiego w niniejszej publikacji.

W tablicach dotyczących owoców z drzew i krzewów owocowych, po raz pierwszy nie uwzględniono produkcji poza sadami, która dla większości gatunków jest marginalna.

Wyniki badań – synteza

Wyniki badań - synteza

1. Charakterystyka czynników produkcji

1.1. Przebieg warunków agrometeorologicznych w sezonie wegetacyjnym 2015/2016

Ciepła i słoneczna pogoda we wrześniu 2015 r. stwarzała dobre warunki dla przeprowadzania zbioru upraw, ale niekorzystnie wpływała na stan uwilgotnienia gleby. Pomimo występujących opadów obserwowano przesuszenie gleby, które utrudniało wykonywanie prac polowych, a przede wszystkim – orkę przedsięwziętych i siewów ozimin. Niedobór wilgoci w glebie stwarzał również niekorzystne warunki dla kiełkowania ziarna i wschodów roślin ozimych.

Pomimo utrudnionych warunków wilgotnościowych siewy zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku ozimego przeprowadzano na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych. Na początku września zakończono rozpoczęte w sierpniu siewy rzepaku ozimego, w pierwszej dekadzie września rozpoczęto siewy żyta i pszenżyta, a w połowie miesiąca – pszenicy ozimej. Do końca drugiej dekady października zakończono rozpoczęte we wrześniu siewy żyta i pszenżyta oraz pszenicy ozimej. Dopiero dość intensywne opady deszczu w listopadzie poprawiły stan uwilgotnienia gleby i miały korzystny wpływ na procesy kiełkowania ziarna i wschody roślin. Stan rzepaku i zbóż ozimych został oceniony przez rzeczoznawców województwa zachodniopomorskiego jako średni do dobrego.

Utrzymująca się w listopadzie wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin (szczególnie pszenicy). Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin. W drugiej połowie grudnia rośliny weszły w stan zimowego spoczynku dobrze wyrosnięte i rozkrzewione. Pogoda w grudniu nie stwarzała większych zagrożeń dla zimujących roślin.

Styczeniowe mrozy, podczas których odnotowano spadki temperatury powietrza poniżej -16°C, przy praktycznie braku okrywy śnieżnej miały znaczny wpływ na straty w zasiewach ozimin. Uszkodzenia roślin wystąpiły przede wszystkim na plantacjach rzepaku, jęczmienia ozimego (charakteryzującego się najniższym ze zbóż poziomem mrozoodporności) oraz pszenicy ozimej (w odmianach o słabej lub obniżonej mrozoodporności). W trzeciej dekadzie stycznia znaczny wzrost temperatury powietrza przyczynił się do zakłócenia zimowego spoczynku roślin powodując ich osłabienie oraz zmniejszenie zimotrwałości i mrozoodporności.

Przezimowanie roślin w województwie zachodniopomorskim w 2016 r. było ocenione przez rzeczoznawcę wojewódzkiego oraz według szacunków gminnych jako gorsze niż w poprzednich latach. Stan upraw był zróżnicowany, zależnie od gatunku roślin. Zboża ozime, jak i rzepak ozimy charakteryzowały się gorszą kondycją niż w roku ubiegłym. Na gorszy stan roślin wpłynął stosunkowo niski poziom opadów latem i jesienią 2015 r., który opóźnił dokonywanie uprawek pozniwnych i zasiew ozimin; część zasiewów roślin ozimych dokonywana była w niesprzyjających warunkach – sucha gleba i dość wysoka temperatura. Wschody były nierównomierne, a niewystarczająca ilość opadów we wrześniu i październiku nie sprzyjała wegetacji.

Przebieg pogody w lutym 2016 r. stwarzał niewielkie zagrożenie dla roślin, a utrzymująca się w ciągu miesiąca dość wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby, nadal powodowała zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. W wyniku dobowych wahań temperatury powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby, powodując osłabienie systemu korzeniowego roślin.

W marcu 2016 r. nie odnotowano ekstremalnych warunków dla roślin ozimych, jednak nieco chłodniejsza aura sprawiła, że wegetacja wiosenna rozpoczęła się później niż w roku ubiegłym. Nie sprzyjały jej również niższe niż w normie opady. Na przełomie marca i kwietnia zasiano większość roślin jarych – przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej, jęczmienia jarego, buraków cukrowych oraz sadzenia ziemniaków. Przebieg warunków atmosferycznych w kwietniu 2016 r. był podobny jak w marcu, tzn. utrzymywała się dość chłodna temperatura, a opady były poniżej normy. Nie odnotowano jednak większych spadków poniżej 0°C, które przerwałyby wegetację roślin. Warunki pogodowe w kwietniu sprzyjały prowadzonym pracom polowym, ale występujące w ciągu pierwszej i drugiej dekady kwietnia chłodne dni z niedoborem opadów hamowały tempo wzrostu i rozwoju roślin. Niedobór opadów, przyczynił się do pogorszenia warunków wilgotnościowych gleby, a potrzeby wodne upraw nie były w pełni zaspokojone. Kwitnienia rzepaku ozimego rozpoczęło się w trzeciej dekadzie kwietnia. Rośliny były jednak słabsze niż w roku ubiegłym, mniej rozgałęzione, co miało bezpośrednie przełożenie na wysokość plonowania.

Na początku maja ciepła i słoneczna pogoda sprzyjała wzrostowi i rozwojowi roślin, obserwowano szybki wzrost zbóż ozimych oraz roślin zasianych wiosną. W maju jednak odnotowano niskie opady (z wyjątkiem dwóch burz w dniach 30 i 31 maja), przy bardzo wysokich temperaturach (12 dni z temperaturą 25°C i więcej). W wyniku wiosennego niedoboru opadów pogorszyły się znacznie warunki uwilgotnienia gleby, co spowolniło wzrost roślin; stan wielu upraw w rejonach dotkniętych deficytem wody, zwłaszcza na glebach słabszych, uległ pogorszeniu.

Notowane dopiero w drugiej i trzeciej dekadzie czerwca opady deszczu, miejscami dość obfite, poprawiły stan uwilgotnienia przesuszonej wierzchniej warstwy gleby. Lokalnie ulewne deszcze połączone z burzami i silnym wiatrem oraz gradobicia powodowały wyłgnięcie łanów zbóż oraz częściowe uszkodzenia i zniszczenia upraw.

W pierwszej połowie lipca w województwie zachodniopomorskim obserwowano dojrzewanie upraw; opady deszczu zapewniły dobre uwilgotnienie gleby. Żniwa w województwie zachodniopomorskim rozpoczęło w drugiej dekadzie lipca; lokalnie przystąpiono do koszenia rzepaku i rzepiku, a następnie poszczególnych zbóż, zwłaszcza jęczmienia ozimego i żyta. Prace żniwne zostały spowolnione z powodu częstych opadów deszczu. Do końca lipca najwięcej zebrano jęczmienia ozimego, na ukończeniu był również zbiór rzepaku; nad samym morzem jednak znaczna część zasiewów pozostawała do zebrania.

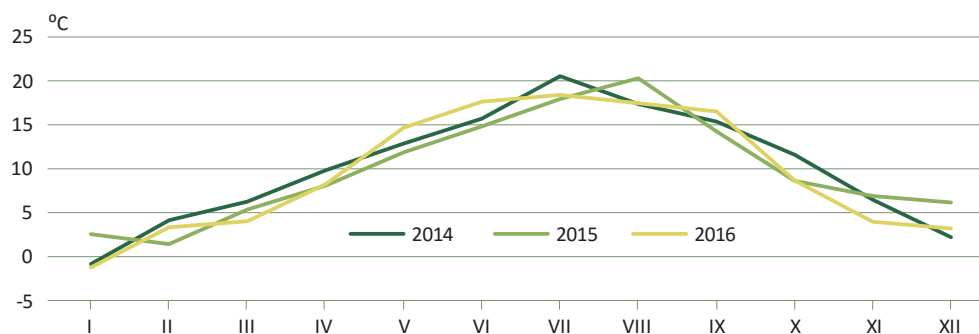
W sierpniu w województwie zachodniopomorskim powoli kończyły się żniwa, ale nadal były utrudnione przez częste opady deszczu. Do zbioru pozostały plantacje, gdzie nadmiar wilgoci w glebie uniemożliwił wjazd kombajnów. Najwięcej zbóż do zebrania pozostawało nad samym morzem, natomiast powiaty południowe praktycznie skończyły żniwa. Nadmiernie mokry sierpień powodował, że ziarno w momencie zbioru charakteryzowało się większą wilgotnością niż w roku ubiegłym. W sierpniu poprawił się stan roślin okopowych, zwłaszcza buraków cukrowych i pastewnych oraz warzyw gruntowych. Plantacje kukurydzy, zarówno tej na ziarno, jak i na zieloną masę, były w znacznie lepszej kondycji niż w roku ubiegłym. Pod względem temperatury sierpień można było zaliczyć do normalnych, chociaż nieco chłodniejszych niż ekstremalnego roku ubiegłego. W porównaniu z rokiem poprzednim ilość opadów w sierpniu 2016 r. była wyższa, co znacznie komplikowało przebieg żniw. Wiele gospodarstw znalazło się w trudnej sytuacji finansowej.

Wrzesień w województwie zachodniopomorskim był miesiącem o nadmiernej ilości ciepła i niedostatecznej ilości opadów. W wyniku takiego przebiegu pogody kukurydza na kiszonkę z przeznaczeniem do biogazowni za szybko zaschła, podobnie jak plantacje ziemniaków.

Październikowe opady deszczu wpłynęły na wyrównanie plantacji roślin ozimych i przyspieszenie rozwoju. Temperatury obniżały się stopniowo, co korzystnie wpłynęło a na przygotowanie roślin do zimy. Zbiory ziemniaków zostały praktycznie ukończone, a buraków – przekroczyły półmetek.

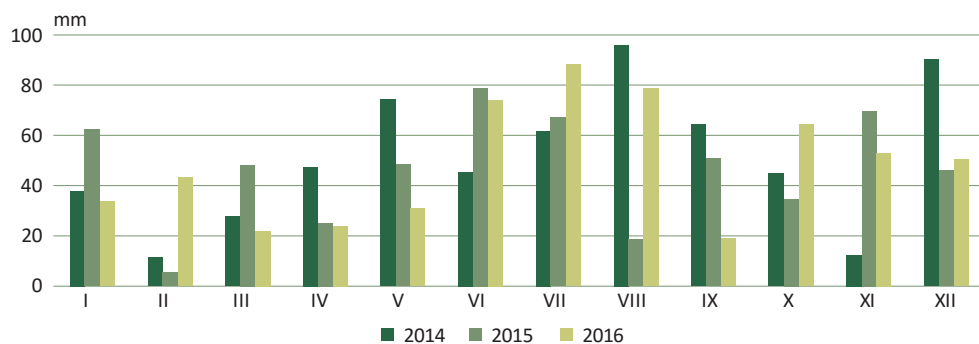
Pogoda w listopadzie w województwie zachodniopomorskim była na ogół korzystna dla rolnictwa. Utrzymująca się dodatnia temperatura powietrza podtrzymywała vegetację i stwarzała dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. Umożliwiała także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin. W połowie miesiąca dobiegał końca zbiór buraków cukrowych i kukurydzy uprawianej na ziarno. Kończono także zbiór poplonów ścierniskowych oraz wykonywanie orok przedzimowych. Sprzyjające warunki termiczne wpłynęły na przedłużenie sezonu pastwiskowego do końca listopada.

Wykres 1. Średnie miesięczne temperatury powietrza ^a

^a Stacje meteorologiczne w Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu.

Wykres 2. Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych ^a

^a Stacje meteorologiczne w Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu.

1.2. Zaopatrzenie rolnictwa w środki produkcji

Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych (NPK) pod zbiory w 2016 r. wyniosło 112,7 tys. ton i w porównaniu z rokiem poprzednim było wyższe o 20,3 tys. ton (o 21,9%).

W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych nawozów mineralnych zużyto 138,6 kg NPK (rok wcześniej – 110,4 kg), a w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze – 140,5 kg. Zużycie nawozów NPK na 1 ha użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim było wyższe niż średnio w kraju o 5,7 kg.

W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 81,9 kg (o 25,2% więcej) nawozów azotowych, fosforowych – 21,7 kg (o 28,2% więcej) i potasowych – 35,0 kg (o 24,7% więcej).

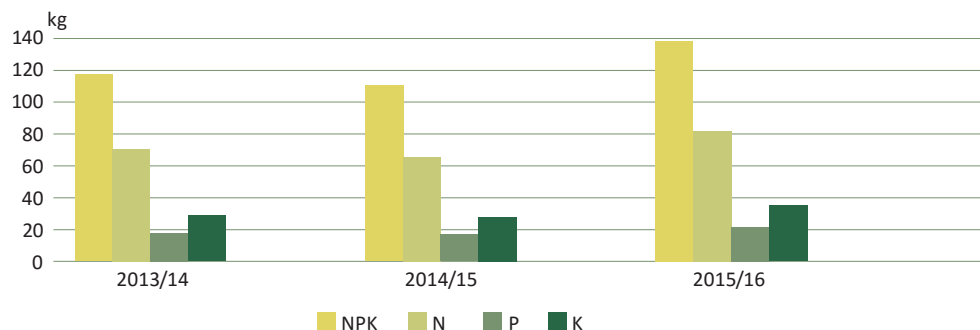
W ogólnym zużyciu nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik udział azotu (N) wynosił 59,1%, fosforu (P_2O_5) – 15,7% i potasu (K_2O) – 25,3%; przed rokiem udział tych składników wynosił odpowiednio: 59,2%, 15,3% i 25,5%, a według wyników sprzed dwóch lat: 60,1%, 15,3% i 24,6%. Biorąc pod uwagę zmiany zachodzące w nawożeniu w ciągu tych paru ostatnich lat zauważalna jest niewielka poprawa proporcji nawożenia azotem w stosunku do fosforu i potasu. Niemniej jednak stosunek N:P:K, który w roku gospodarczym 2015/16 kształtował się według proporcji 1,00:0,26:0,43 (zalecany stosunek NPK w nawożeniu zrównoważonym wynosi dla upraw polowych 1,00:0,50:0,98, a dla użytków zielonych 1,00:0,46:0,68) nadal odbiega znacznie od zalecanego. Wysoki udział azotu wpływa niewątpliwie na wzrost wydajności, może jednak równocześnie wpływać niekorzystnie na procesy produkcyjne i powodować zwiększenie zagrożenia środowiskowego.

Zużycie wapna nawozowego zmniejszyło się po zniesieniu dotacji w 2004 r. Do czynników wpływających na zakwaszanie gleb (oprócz naturalnych warunków glebowo-klimatycznych) można zaliczyć przede wszystkim zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne sprzyjające wymywaniu wapnia i magnezu z gleby, jak również działanie nawozów mineralnych. Zakwaszenie gleb oddziałuje przede wszystkim na ograniczenie plonowania upraw. Wpływa również niekorzystnie na środowisko poprzez zwiększenie emisji NO_2 do atmosfery oraz wymywanie azotu do wód. Stymuluje również dostępność metali ciężkich z gleby i gromadzenie ich w roślinach. Wapnowanie wpływa na poprawę urodzajności gleby i zwiększenie przyswajalności przez rośliny m.in.: fosforu, potasu, magnezu oraz mikroelementów. Pod wpływem nawożenia wapniowego ziemia staje się mniej podatna na przenikanie metali ciężkich, maleje przy tym toksyczne działanie glinu czy manganu. Procesy rozkładu substancji organicznej są efektywniejsze. W wyniku działania tych wszystkich czynników poprawia się wydajność oraz jakość produktów rolnych.

Na podstawie danych Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, przy przebadanej w latach 2012-2015 w województwie zachodniopomorskim powierzchni wynoszącej 436,0 tys. ha, ok. 36% gleb miało odczyn kwaśny o $pH < 5,5$, w tym ok. 9% gleb – $pH \leq 4,5$. Udział gleb koniecznych wymagających wapnowania w przebadanej przez stację powierzchni wynosił ok. 12% (w Polsce ok. 19%).

Zużycie nawozów wapniowych wyniosło 55,3 tys. ton CaO i było o 5,6 tys. ton większe niż w poprzednim roku gospodarczym. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych przeciętnie w województwie zużyto 68,0 kg (w Polsce – 70,0 kg) nawozów wapniowych wobec 59,3 kg przed rokiem. Poziom nawożenia wapniowego jest bardzo niski i niewystarczający w stosunku do potrzeb potwierdzonych badaniami prowadzonymi przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą.

Wykres 3. Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych na 1 ha użytków rolnych

2. Użytkowanie gruntów

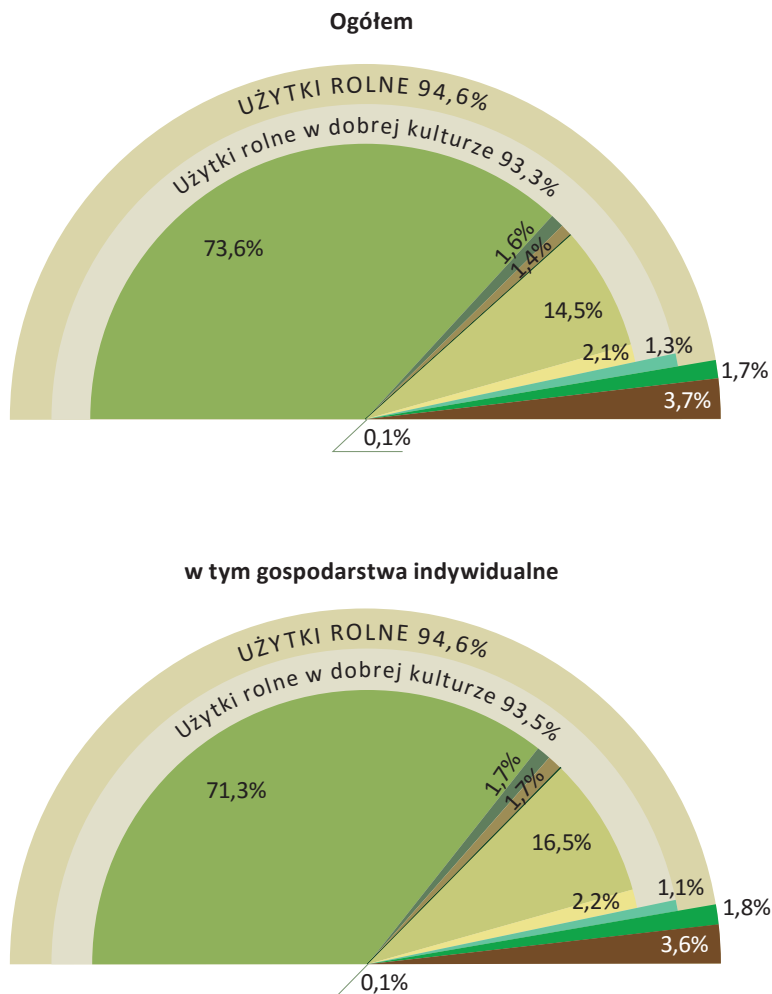
Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem (z siedzibą użytkownika na terenie województwa zachodniopomorskiego) w 2016 r. wynosiła 858,9 tys. ha. W posiadaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 657,9 tys. ha, co stanowiło 76,6% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie zachodniopomorskim. Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem była mniejsza niż w 2015 r. o 30,7 tys. ha (o 3,5%), a gospodarstw indywidualnych – o 20,3 tys. ha (o 3,0%).

Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie zachodniopomorskim wynosiła 813,0 tys. ha, natomiast **powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze** – 801,7 tys. ha i stanowiła 93,3% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych ogółem i 98,6% powierzchni użytków rolnych.

W ogólnej powierzchni użytków rolnych dominowała **powierzchnia zasiewów**, której udział wynosił 77,8% (632,5 tys. ha). **Łąki trwałe** zajmowały 15,4% powierzchni użytków rolnych (124,9 tys. ha), a **pastwiska trwałe** – 2,2% (17,7 tys. ha). **Grunty ugorowane** stanowiły 1,7% (13,9 tys. ha) ogólnej powierzchni użytków rolnych. Udział powierzchni **upraw trwałych** wynosił 1,5% (12,1 tys. ha), w tym powierzchnia sadów stanowiła 1,1% (8,7 tys. ha), a powierzchnia **ogrodów przydomowych** – 0,1% (0,6 tys. ha) ogólnej powierzchni użytków rolnych.

Gospodarstwa indywidualne posiadały 622,4 tys. ha użytków rolnych, co stanowiło 76,6% ogólnej powierzchni użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim. Powierzchnia pozostałych użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych wyniosła 7,6 tys. ha (1,2% użytków rolnych ogółem w gospodarstwach indywidualnych). **Użytki rolne w dobrej kulturze** zajmowały 614,9 tys. ha i stanowiły 98,8% ogólnej powierzchni użytków rolnych tych gospodarstw. **Powierzchnia zasiewów** wynosiła 468,9 tys. ha, a jej udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych stanowił 75,3%. Udział powierzchni upraw trwałych (11,3 tys. ha) wynosił 1,8%, w tym powierzchnia sadów (8,0 tys. ha) stanowiła 1,8% ogólnej powierzchni użytków rolnych, a powierzchnia **ogrodów przydomowych** (0,6 tys. ha) – 0,1%. Powierzchnia gruntów ugorowanych w gospodarstwach indywidualnych wynosiła 11,0 tys. ha i stanowiła 1,8% ogólnej powierzchni użytków rolnych (2,4% powierzchni gruntów pod zasiewami w gospodarstwach indywidualnych).

Wykres 4. Struktura użytkowania gruntów w 2016 r.

Użytki rolne
w dobrej kulturze:

Pod zasiewami

Grunty
ugorowane

Uprawy trwałe

Ogrody
przydomowe

Łąki trwałe

Pastwiska trwałe

Użytki rolne pozostałe

Lasy i grunty leśne

Pozostałe grunty

Tablica 1. **Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków^a**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne
		w ha	
OGÓŁEM	2014	831946	624053
	2015	837144	637206
	2016	813040	622434
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej		801731	614870
Pod zasiewami		632499	468903
Grunty ugorowane		13913	11017
Uprawy trwałe		12116	11291
w tym sady		8730	7990
Ogrody przydomowe		565	562
Łąki trwałe		124904	108636
Pastwiska trwałe		17665	14460
Użytki rolne pozostałe		11378	7564

^a Według siedziby użytkownika.

2.1. Powierzchnia zasiewów

W 2016 r. **powierzchnia zasiewów** ogółem wyniosła 632,5 tys. ha i była mniejsza w porównaniu z rokiem poprzednim o 7,6 tys. ha (o 1,2%). W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się prawie trzy czwarte ogólnej powierzchni zasiewów; w skali roku odnotowano wzrost o 2,0 tys. ha (o 0,4%).

W strukturze zasiewów dominowały zboża ogółem zajmując 63,6% ogólnej powierzchni zasiewów, a następnie uprawy roślin z grupy przemysłowych i pastewnych, które zajmowały odpowiednio 17,4% i 9,7% ogólnej powierzchni zasiewów.

W ogólnej powierzchni zasiewów zmniejszył się procentowy udział:

- roślin strączkowych na nasiona (jadalnych łącznie z pastwymi i mieszankami zbożowo-strączkowymi) o 3,1 p. proc.,
- upraw przemysłowych o 2,2 p. proc.

W 2016 r. w ogólnej powierzchni zasiewów wzrósł procentowy udział:

- zbóż ogółem o 4,0 p. proc.,
- ziemniaków o 0,4 p. proc.,
- roślin zaliczonych do upraw pastewnych o 0,3 p. proc.,
- roślin z grupy pozostałych upraw o 0,5 p. proc.

W 2016 r. powierzchnia zasiewów zbóż ogółem wyniosła 402,4 tys. ha (o 20,8 tys. ha więcej niż przed rokiem, tj. o 5,5%), w tym zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 381,8 tys. ha (o 21,5 tys. ha więcej, tj. o 6,0%).

W ogólnej powierzchni zasiewów odnotowano wzrost udziału:

- pszenicy z 25,6% do 26,4%,
- żyta z 8,1% do 9,1%,
- jęczmienia z 7,2% do 9,2%,
- owsa z 3,3% do 4,2%,
- gryki z 0,9% do 1,6%.

Zmniejszenie udziału w ogólnej powierzchni zasiewów odnotowano natomiast w przypadku:

- pszenżyta z 10,9% do 10,4%,
- prosa z 0,8% do 0,5%,
- kukurydzy na ziarno z 1,3% do 1,1%,
- pozostałych zbożowych – nie odnotowano areалу tych upraw w województwie zachodniopomorskim.

W grupie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi powierzchnia **zbóż ozimych** wyniosła 274,5 tys. ha i zmniejszyła się w skali roku o 6,4 tys. ha (o 2,3%), natomiast powierzchnia zbóż jarych – 107,2 tys. ha i zwiększyła się o 0,7 tys. ha (o 35,2%).

W stosunku do 2016 r. wzrosła powierzchnia **zbóż intensywnych** (pszenicy, jęczmienia i pszenżyta) – o 10,7 tys. ha (o 3,8%) do 290,9 tys. ha, w tym pszenicy – o 3,0 tys. ha (o 1,8%) i jęczmienia – o 11,7 tys. ha (o 25,2%), ale zmniejszyła się powierzchnia pszenżyta – o 3,9 tys. ha (o 5,7%).

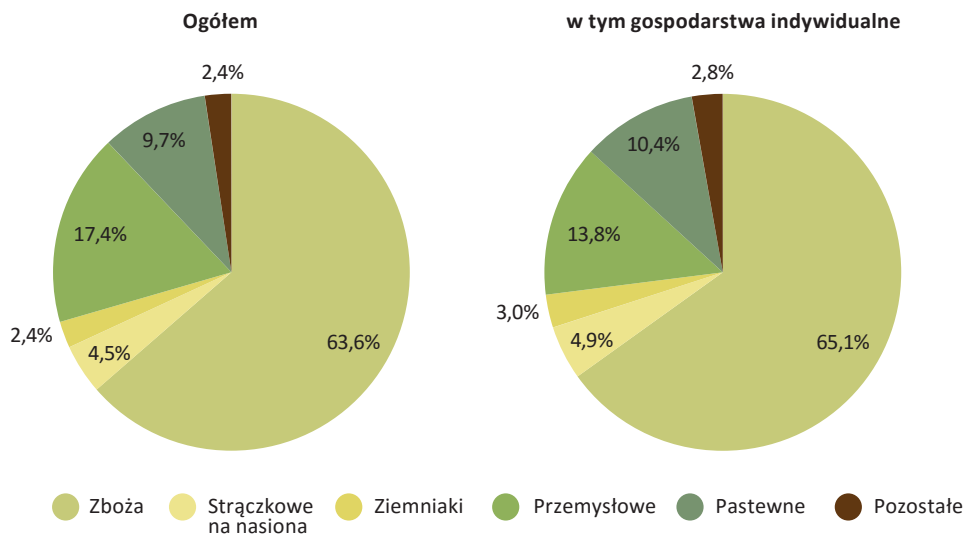
Powierzchnia uprawy **zbóż ekstensywnych** (żyta, owsa i mieszanek zbożowych) w porównaniu z zasiewami ubiegłorocznymi zwiększyła się o 10,7 tys. ha (o 13,4%) do 90,9 tys. ha. Wśród gatunków zaliczanych do tej grupy zwiększyła się powierzchnia uprawy żyta – o 5,5 tys. ha (o 10,6%) i owsa – o 5,4 tys. ha (o 25,4%), natomiast zmniejszyła się powierzchnia uprawy mieszanek zbożowych – o 0,2 tys. ha (o 2,2%).

W 2016 r. odnotowano zwiększenie powierzchni uprawy gryki – o 4,2 tys. ha (o 68,2%), zmniejszyła się natomiast powierzchnia uprawy kukurydzy na ziarno – o 1,3 tys. ha (o 15,0%), prosa o 1,6 tys. ha (o 32,2%). Na terenie województwa nie została odnotowana powierzchnia uprawy roślin zaliczanych do pozostałych zbożowych.

W 2016 r. powierzchnia uprawy **ziemniaków** w województwie zachodniopomorskim wyniosła 14,9 tys. ha (łącznie z powierzchnią działek członków gospodarstw spółdzielczych i pracowników gospodarstw państwowych) i zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 3,1 tys. ha (o 26,1%).

Rośliny zaliczane do grupy **przemysłowych** w 2016 r. uprawiano na powierzchni 110,2 tys. ha, tj. o 15,2 tys. ha (o 12,1%) mniej niż przed rokiem. Zwiększył się areał uprawy buraków cukrowych o 0,3 tys. ha (o 3,4%), ale zmniejszyła się powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ogółem – o 14,9 tys. ha (o 13,2%).

Wykres 5. Struktura powierzchni zasiewów w 2016 r.

Powierzchnia zasiewów roślin **pastewnych** (łącznie z kukurydzą na zielonkę) wyniosła 61,4 tys. ha i wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 1,1 tys. ha (o 1,9%).

W 2016 r. odnotowano wzrost powierzchni zasiewów roślin zaliczanych do grupy **pozostałe uprawy** (o 3,3 tys. ha, tj. o 27,0%).

Tablica 2. Powierzchnia zasiewów zbóż

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014		2015		2016		2015=100
	w ha	w odsetkach	w ha	w odsetkach	w ha	w odsetkach	
OGÓŁEM	363812	100,0	381565	100,0	402389	100	105,5
Pszenica:	150841	41,5	164111	43,0	167126	41,5	101,8
ozima	134771	37,0	148722	39,0	144508	35,9	97,2
jara	16070	4,4	15389	4,0	22618	5,6	147,0
Żyto	58676	16,1	51966	13,6	57483	14,3	110,6
Jęczmień:	46770	12,9	46280	12,1	57950	14,4	125,2
ozimy	22380	6,2	22487	5,9	14347	3,6	63,8
jary	24390	6,7	23793	6,2	43603	10,8	183,3
Owies	20785	5,7	21122	5,5	26497	6,6	125,4
Pszennyto:	55202	15,2	69724	18,3	65776	16,3	94,3
ozime	44578	12,3	56549	14,8	57224	14,2	101,2
jare	10624	2,9	13175	3,5	8552	2,1	64,9
Mieszanki zbożowe:	8012	2,2	7099	1,9	6940	1,7	97,8
ozime	1258	0,3	1237	0,3	974	0,2	78,7
jare	6754	1,9	5862	1,5	5966	1,5	101,8

Tablica 2. **Powierzchnia zasiewów zbóż** (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014		2015		2016		
	w ha	w odsetkach	w ha	w odsetkach	w ha	w odsetkach	2015=100
Gryka	7098	2,0	5997	1,6	10085	2,5	168,2
Kukurydza na ziarno	9016	2,5	8399	2,2	7143	1,8	85,0
Proso	6740	1,9	5001	1,3	3391	0,8	67,8
Pozostałe zbożowe	672	0,2	1865	0,5	0	0,0	0,0

Powierzchnia upraw trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła 12,1 tys. ha i stanowiła 1,5% użytków rolnych ogółem. Sady zajmowały areał 8,7 tys. ha i w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się on o 5,8 tys. ha (o 39,9%).

Powierzchnia ogrodów przydomowych w gospodarstwach rolnych wyniosła 0,6 tys. ha i w skali roku zmniejszyła się o 9,0 ha (o 1,6%).

Powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła 124,9 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem była mniejsza o 4,7 tys. ha (o 3,6%). W użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 87,0% powierzchni łąk trwałych – 108,6 tys. ha.

Powierzchnia pastwisk trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła 17,7 tys. ha, tj. o 5,8 tys. ha (o 24,8%) mniej niż w 2015 r. Gospodarstwa indywidualne użytkowały 81,9% (14,5 tys. ha) powierzchni pastwisk trwałych.

Areał gruntów ugorowanych wyniósł 13,9 tys. ha (1,7% powierzchni użytków rolnych), natomiast **pozostałych użytków rolnych** – 11,3 tys. ha (1,4% ogólnej powierzchni użytków rolnych).

2.2. Lasy i grunty leśne w gospodarstwach rolnych

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych pozostająca w użytkowaniu gospodarstw rolnych wyniosła 114,2 tys. ha (1,7% powierzchni ogółem), w tym gospodarstw indywidualnych – 12,0 tys. ha (1,8%).

2.3. Grunty pozostałe w gospodarstwach rolnych

Do gruntów pozostałych w gospodarstwach rolnych zaliczamy powierzchnię pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnię wód śródlądowych, rowów melioracyjnych, powierzchnię porośniętą wikliną w stanie naturalnym, innych gruntów użytkowych (torfowisk, zwirowni) oraz nieużytków. Grunty pozostałe stanowiły 3,7% ogólnej powierzchni gruntów znajdujących się w użytkowaniu gospodarstw rolnych (31,6 tys. ha, w tym w indywidualnych gospodarstwach – 23,5 tys. ha).

2.4. Cena gruntów ornych w obrocie prywatnym

W 2016 r. zanotowano dalszy wzrost średnich cen gruntów ornych w obrocie prywatnym. Średnia cena kupna-sprzedaży gruntów ornych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 28241 zł wobec 27279 zł za 1 ha w 2015 r. (wzrost o 3,5%). *Przeciętna cena kupna-sprzedaży gruntów ornych w kraju wynosiła 39706 zł za 1 ha wobec 38579 zł w poprzednim roku (zwiększyła się o 2,9%).*

3. Produkcja roślinna

Na wyniki produkcji roślinnej w 2016 r. korzystny wpływ miały następujące czynniki:

- przeprowadzenie siewów zbóż i rzepaku w optymalnych terminach agrotechnicznych;
- na ogół dobre wyrośnięcie i rozkrzewienie roślin ozimych w końcowej fazie wzrostu jesienią 2015 r.;
- dobry stan uwilgotnienia gleby w drugiej połowie czerwca i w lipcu 2016 r.

Niekorzystnie natomiast wpłynęły:

- warunki zimowania upraw ozimych – stosunkowo duże straty zimowe (zaorano 9% zasianej powierzchni zbóż ozimych oraz 16% powierzchni zasianej rzepaku ozimego);
- niedobór oraz nierównomierny rozkład opadów w okresie wiosny powodujący rejonami nadmierne przesuszenie gleby;
- małe wykorzystanie kwalifikowanego materiału siewnego i sadzeniakowego;
- gorszy od ubiegłorocznego stan zasiewów ozimych wiosną 2016 r.;
- wyższy niż w ubiegłym roku areal uprawy zbóż jarych posiadających niższy potencjał plonotwórczy.

3.1. Produkcja głównych upraw rolnych

Zboża

Plony zbóż ogółem wyniosły 42,7 dt/ha (*w Polsce – 40,0 dt/ha*) i były niższe od uzyskanych w 2015 r. o 4,9 dt/ha (o 10,3%). W województwie zachodniopomorskim do gatunków zbóż, które plonowały gorzej niż w poprzednim roku zaliczono: pszenicę ogółem (o 16,2%), jęczmień ogółem (o 9,5%), żyto (o 5,4%), pszenżyto ogółem (o 2,8%). Gatunki zbóż plonujące lepiej niż w poprzednim roku to: kukurydza na ziarno (o 33,4%), proso (o 23,9%), gryka (o 3,4%) i owies (o 1,8%).

Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 43,3 dt/ha (*w Polsce – 37,5 dt/ha*) i były niższe od uzyskanych w 2015 r. o 5,5 dt/ha, tj. o 11,3%.

W 2016 r. w porównaniu z plonami uzyskanymi w roku poprzednim wszystkie gatunki zbóż jarych (oprócz mieszanek zbożowych jarych) plonowały wyżej. Największe procentowe zwiększenie plonów odnotowano w przypadku jęczmienia jarego (o 8,0%), pszenżyta jarego (o 4,6%) i pszenicy jarej (o 4,2%).

Plony zbóż ozimych ogółem w 2016 r. wyniosły 45,2 dt/ha (*w Polsce – 40,5 dt/ha*) i były niższe od ubiegłorocznych o 7,2 dt/ha (o 13,7%), a plony **zbóż jarych ogółem** wyniosły 38,6 dt/ha (*w Polsce – 33,0 dt/ha*) i były wyższe od uzyskanych w 2015 r. o 2,2 dt/ha (o 6,0%).

Zboża intensywne ogółem plonowały niżej niż w 2015 r. o 6,5 dt/ha, tj. o 12,6% (*w Polsce wyżej o 0,6 dt/ha, tj. o 1,5%*), również **zboża ekstensywne ogółem** wydały plony niższe o 3,4 dt/ha, tj. o 5,3% (*w Polsce wyżej o 1,8 dt/ha, tj. o 6,6%*).

Średni plon **pszenicy ozimej** wyniósł 49,1 dt/ha (*w Polsce – 47,2 dt/ha*) i był o 10,1 dt/ha (o 17,1%) niższy od uzyskanego w 2015 r., natomiast średni plon **pszenicy jarej** wyniósł 42,5 dt/ha (*w Polsce – 38,3 dt/ha*) i w porównaniu z 2015 r. był wyższy o 1,7 dt/ha (o 4,2%).

Średni plon **żyta** wyniósł 38,5 dt/ha (*w Polsce – 28,9 dt/ha*), tj. mniej niż przed rokiem o 2,2 dt/ha (o 5,4%).

Średni plon **jęczmienia ozimego** wyniósł 43,6 dt/ha (*w Polsce – 44,6 dt/ha*) i był o 10,6 dt/ha (o 19,6%) niższy od uzyskanego w 2015 r., natomiast średni plon **jęczmienia jarego** wyniósł 40,4 dt/ha (*w Polsce – 35,8 dt/ha*), tj. o 8,0% więcej niż przed rokiem.

Średni plon **owsa** wyniósł 34,2 dt/ha (*w Polsce – 28,4 dt/ha*) i był wyższy o 0,6 dt/ha (o 1,8%) niż w 2015 r.

Średni plon **pszenżyta ozimego** wyniósł 42,4 dt/ha (*w Polsce – 37,1 dt/ha*) i był o 2,3 dt/ha (o 5,1%) niższy od uzyskanego w 2015 r., natomiast średni plon pszenżyta jarego wyniósł 36,6 dt/ha (*w Polsce – 37,1 dt/ha*), tj. o 1,6 dt/ha (o 4,6%) więcej niż przed rokiem.

Średni plon **mieszanek zbożowych ozimych** wyniósł 33,7 dt/ha (*w Polsce – 32,4 dt/ha*) i był o 3,0 dt/ha (o 9,8%) wyższy od uzyskanego w 2015 r., natomiast średni plon **mieszanek zbożowych jarych** wyniósł 32,6 dt/ha (*w Polsce – 29,8 dt/ha*) i w porównaniu z 2015 r. był niższy o 1,2 dt/ha (o 3,6%).

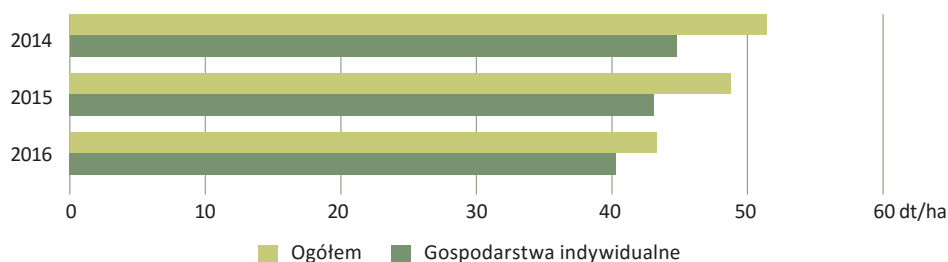
Średni plon **gryki** wyniósł 12,0 dt/ha (*w Polsce – 14,4 dt/ha*) i był o 0,4 dt/ha (o 3,4%) wyższy niż w roku poprzednim.

Średni plon **kukurydzy na ziarno** wyniósł 68,7 dt/ha (*w Polsce – 72,7 dt/ha*) i zwiększył się o 17,2 dt/ha (o 33,4%).

Średni plon **prosa** wyniósł 13,5 dt/ha (*w Polsce – 16,8 dt/ha*) i był wyższy od uzyskanego w 2015 r. o 2,6 dt/ha (o 23,9%).

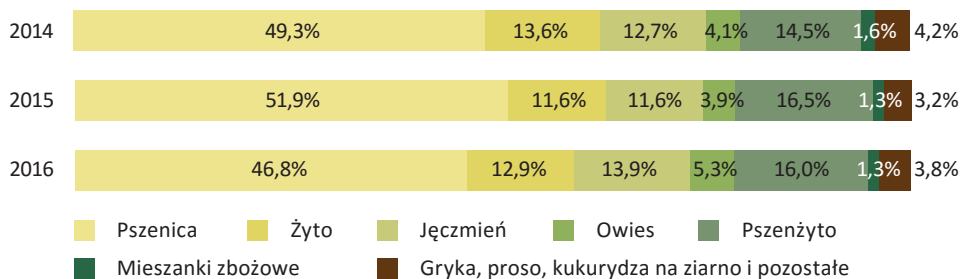
Plony zbóż podstawowych wraz z mieszankami zbożowymi w województwie zachodniopomorskim wyniosły 43,3dt/ha, co lokowało województwo na 3. miejscu w kraju, po województwie opolskim (54,8dt/ha) i dolnośląskim (48,8 dt/ha). Średnie plony zbóż podstawowych wraz z mieszankami zbożowymi w Polsce oszacowano na 37,5 dt/ha.

Wykres 6. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi

Tablica 3. **Plony zbóż**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	z 1 ha w dt			2015=100
OGÓŁEM	50,2	47,6	42,7	89,7
Pszenica:	59,6	57,5	48,2	83,8
ozima	61,6	59,2	49,1	82,9
jara	43,0	40,8	42,5	104,2
Żyto	42,4	40,7	38,5	94,6
Jęczmień:	49,7	45,5	41,2	90,5
ozimy	58,1	54,2	43,6	80,4
jary	42,0	37,4	40,4	108,0
Owies	35,9	33,6	34,2	101,8
Pszennyto:	47,9	42,9	41,7	97,2
ozime	50,2	44,7	42,4	94,9
jare	38,1	35,0	36,6	104,6
Mieszanki zbożowe:	36,1	33,3	32,7	98,2
ozime	36,8	30,7	33,7	109,8
jare	36,0	33,8	32,6	96,4
Gryka	12,1	11,6	12,0	103,4
Kukurydza na ziarno	61,3	51,5	68,7	133,4
Proso	15,9	10,9	13,5	123,9
Pozostałe zbożowe	20,9	18,0	0	0,0

Wykres 7. **Struktura zbiorów zbóż według gatunków**

Produkcja ziarna zbóż ogółem w 2016 r. wyniosła 1718,9 tys. ton i była mniejsza od produkcji z poprzedniego roku o 98,7 tys. ton (o 5,4%). Zmniejszenie produkcji ziarna zbóż ogółem w porównaniu z 2015 r. było wynikiem spadku plonowania **zbóż ogółem** o 4,9 dt/ha (o 10,3%), pomimo zwiększonej łącznej powierzchni uprawy o 20,8 tys. ha, tj. o 5,5%.

Zbiory zbóż ozimych wyniosły 1470,1 tys. ton, tj. o 32,1 tys. ton (o 2,2%) więcej niż w 2015 r., z tego zbiory:

- pszenicy ozimej – 880,3 tys. ton, tj. o 49,7 tys. ton (o 6,0%) więcej od zbiorów uzyskanych w 2015 r.,
- żyta – 211,3 tys. ton, tj. o 37,5 tys. ton (o 15,1%) mniej,
- jęczmienia ozimego – 121,8 tys. ton, tj. o 8,2 tys. ton (o 6,3%) mniej,
- pszenżyta ozimego – 252,9 tys. ton, tj. o 28,9 tys. ton (o 12,9%) więcej,
- mieszanek zbożowych ozimych – 3,8 tys. ton, tj. o 0,8 tys. ton (o 18,1%) mniej.

Zbiory zbóż jarych (bez gryki, prosa, pozostałych zbożowych i kukurydzy na ziarno) wyniosły 413,5 tys. ton, tj. o 124,9 tys. ton (o 43,3%) więcej od uzyskanych w 2015 r., z tego zbiory:

- pszenicy jarej – 96,1 tys. ton, tj. 33,3 tys. ton (o 53,0%) więcej niż w 2015 r.,
- jęczmienia jarego – 176,0 tys. ton, tj. o 87,1 tys. ton (o 98,0%) więcej,
- owsa – 90,7 tys. ton, tj. o 19,7 tys. ton (o 27,8%) więcej,
- pszenżyta jarego – 31,3 tys. ton, tj. o 14,8 tys. ton (o 32,1%) mniej,
- mieszanek zbożowych jarych – 19,4 tys. ton, tj. o 0,4 tys. ton (o 1,9%) mniej.

Żniwa rozpoczęło w drugiej dekadzie lipca. W województwie zachodniopomorskim warunki zbioru zbóż na tle innych województw były szczególnie trudne. Z powodu opadów deszczu w sierpniu zbiór zbóż był utrudniony, nadmiar wilgoci w glebie uniemożliwił wjazd kombajnów. Im bliżej morza, tym warunki zbioru zbóż były trudniejsze ze względu na ciągłe opady deszczu (w Koszalinie w sierpniu odnotowano 168,0% średniej z wielolecia, tj. za okres 1971-2000). Powiaty położone w południowej części województwa zakończyły żniwa wcześniej, ze względu na lepsze warunki pogodowe. Do końca sierpnia na obszarze prawie całego kraju prace żniwne zakończono, a w województwie zachodniopomorskim na części pól żniwa odbywały się jeszcze na początku września. W niektórych rejonach zboża słabo plonujących plantacji lub znajdujących się na podmokłych polach pozostały niezebrane. Ziarno ze zbiorów w 2016 r. często wymagało dosuszenia.

Według rzeczoznawców jakość ziarna zbóż ze zbiorów w 2016 r. była gorsza od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym. Na słabszą jakość ziarna zbóż miały wpływ nawracające opady deszczu podczas żniw. Opady powodowały przedłużenie żniw, porastanie ziarna (szczególnie pszenżyta) i zwiększanie jego wilgotności. Zebrane ziarno charakteryzowało się na ogół gorszymi parametrami biochemicznymi. Zaobserwowanym problemem były plantacje z późno dojrzewającymi zbożami, na których chwasty po deszczach dostały nie tylko dostateczną ilość wody, ale także ciepła i światła. Na wielu uprawach zaczął się pojawiać owies głuchy i chwastnice zbożowe, konieczne było zastosowanie oprysku chemicznego, a w związku z karencją trwającą co najmniej 10 dni, zboża musiały nadal pozostawać na polach i czekać na zbiór.

Rośliny przemysłowe

W 2016 r. powierzchnia uprawy **roślin z grupy przemysłowe** wyniosła 110,2 tys. ha i była mniejsza niż przed rokiem o 15,2 tys. ha, tj. o 12,1%. W strukturze zasiewów ogółem powierzchnia upraw przemysłowych stanowiła 17,4% (o 2,2 p. proc. mniej), w tym rzepaku i rzepiku ogółem – 15,6% (o 2,1 p. proc. mniej), a buraków cukrowych – 1,5% (na takim samym poziomie jak w roku poprzednim).

Powierzchnia uprawy **rzepaku i rzepiku ogółem** była mniejsza niż w roku ubiegłym o 14,9 tys. ha (o 13,2%). W 2016 r. uzyskano plony na poziomie 24,5 dt/ha, tj. niższym o 5,6 dt/ha niż w 2015 r. (o 18,6%).

Powierzchnia uprawy **rzepaku i rzepiku ozimego** zmniejszyła się o 15,6 tys. ha (o 14,6%), natomiast powierzchnia uprawy **rzepaku i rzepiku jarego** zwiększyła się o 0,7 tys. ha (o 10,9%). **Plony rzepaku i rzepiku ozimego** wyniosły 24,9 dt/ha i były niższe od ubiegłorocznych o 5,4 dt/ha (o 17,8%). **Plony rzepaku i rzepiku jarego** uzyskano na poziomie 19,7 dt/ha, tj. niższym niż w roku ubiegłym o 7,7 dt/ha (o 28,1%).

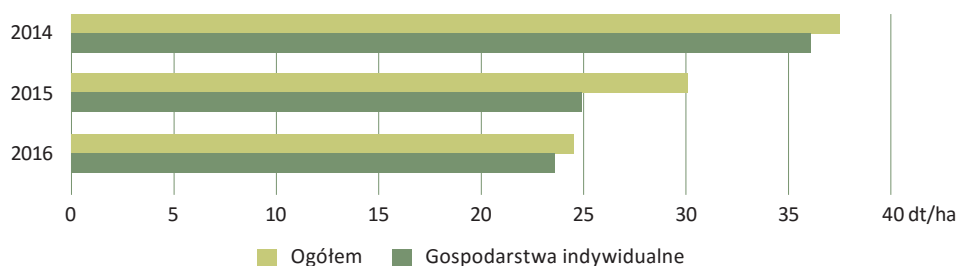
Zbiory rzepaku i rzepiku ogółem w 2016 r. wyniosły 240,9 tys. ton i były niższe od uzyskanych w 2015 r. o 100,3 tys. ton (o 29,4%).

Niższy poziom produkcji **rzepaku i rzepiku ogółem** był wynikiem zarówno niższego plonowania, jak i mniejszej powierzchni uprawy.

Zbiory rzepaku i rzepiku ogółem w województwie zachodniopomorskim stanowiły 12,6% zbiorów krajowych, co lokowało województwo na 3. miejscu w kraju, po województwach dolnośląskim i wielkopolskim.

Pod względem plonów rzepaku i rzepiku ogółem (24,5 dt/ha) województwo zajmowało 13. lokatę; średnie plony rzepaku i rzepiku ogółem w Polsce oszacowano na 26,8 dt/ha.

Łącznie na obszarze województwa do zaorania wiosną zakwalifikowano ok. 10% powierzchni zasianej jesienią (dane według oceny wiosennej dla województwa zachodniopomorskiego na podstawie szacunku R04/G - Informacja o stanie upraw rolnych w gospodarstwach indywidualnych w 2016 r.), a stan plantacji rzepaku ozimego, który pozostawiono pod zbiory w 2016 r. oceniano gorzej niż przed rokiem. Wegetacja rzepaku wiosną przebiegała na ogół bez zakłóceń, ale ilość opadów była niedostateczna. Występujące w maju i czerwcu opady deszczu poprawiły stan uwilgotnienia gleby i korzystnie wpłynęły na stan plantacji. Zbiór rzepaku ozimego został spowolniony z powodu częstych opadów deszczu. Do końca lipca zbiór rzepaku był praktycznie nieukończony, jednak nad samym morzem pozostawała znaczna część zasiewów do zebrania. Pomimo gorszych niż w roku ubiegłym warunków zimowania i wegetacji – przy trwającym w województwie niedoborze opadów plony rzepaku były nieco wyższe od ubiegłorocznych – na lepszych glebach sięgały nawet 45 dt/ha, ale były również na poziomie 10 dt/ha i mniej. Na poziom takich plonów wpływ miał przebieg warunków agrometeorologicznych zarówno zimą, jak i wiosną, a przede wszystkim wiosenny brak opadów. W wyniku przede wszystkim suszy po okresie zawiązania się łuszczyń na rzepakach na wielu plantacjach dolne łuszczyńy odpadły. Po wystąpieniu opadów, pomimo wcześniejszych przewidywań, nasiona rzepaku w łuszczyńach nie były większe, a szczególnie dotyczyło to upraw na glebach piaszczystych. Zaobserwowanym problemem w województwie zachodniopomorskim były rumiany na plantacjach rzepaku jako zachwaszczenie wtórne. W takim przypadku konieczne było zastosowanie oprysku, a w związku z karencją trwającą co najmniej 10 dni, rośliny musiały nadal pozostawać na polach i czekać na zbiór.

Wykres 8. **Plony rzepaku i rzepiku**

Buraki cukrowe

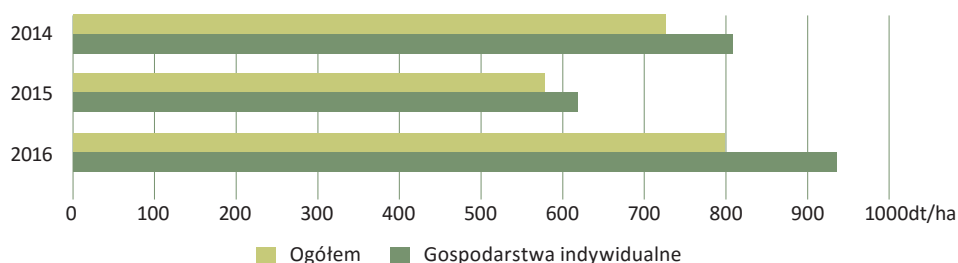
Powierzchnia buraków cukrowych w 2016 r. wyniosła 9,8 tys. ha i była większa od powierzchni uprawy w roku poprzednim o 0,3 tys. ha, tj. o 3,4%.

W 2016 r. **plony buraków cukrowych** oszacowano na 798 dt/ha i były wyższe o 220 dt/ha (o 38,1%) od uzyskanych w 2015 r.

Plony buraków cukrowych w gospodarstwach indywidualnych wyniosły 935 dt/ha, a powierzchnia uprawy buraków cukrowych w tych gospodarstwach rolnych stanowiła 57,2% całkowitej powierzchni uprawy buraków cukrowych.

Zbiory buraków cukrowych wyniosły 779,5 tys. ton, tj. o 233,2 tys. ton (o 42,7%) więcej niż w roku poprzednim. Wyższa produkcja buraków cukrowych była wynikiem zarówno zwiększenia powierzchni uprawy (o 3,4%), jak i wyższego plonowania (o 38,1%).

Pod względem produkcji buraków cukrowych województwo zachodniopomorskie zajmowało 7. lokatę w kraju; w 2016 r. zbiory buraków cukrowych stanowiły 5,8% zbiorów ogólnokrajowych.

Wykres 9. **Plony buraków cukrowych**

Rozpoczęte pod koniec marca siewy buraków cukrowych powszechnie prowadzono w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia. Warunki pogodowe w okresie wiosny z uwagi na chłodne noce i niedostateczne uwilgotnienie gleby nie sprzyjały wschodom i wzrostowi buraków cukrowych. Utrudnione też było terminowe wykonywanie prac pielęgnacyjnych i zabiegów odchwaszczających. Lokalnie utrudnione było chemiczne zwalczanie chwastów oraz zastosowanie prawidłowo-

wego nawożenia i ochrony roślin przed chorobami. Ciepły początek maja oraz późniejsze opady deszczu (w czerwcu) poprawiły stan plantacji. Występujące w tym czasie lokalnie ulewne deszcze oraz miejscami gradobicia uszkodziły rośliny buraków cukrowych na niektórych plantacjach. Przebieg warunków pogodowych w czerwcu, lipcu i sierpniu sprzyjał intensywnemu wzrostowi buraków, a we wrześniu (pomimo niskich opadów – 30,0% średniej z wielolecia, tj. za okres 1971-2000) dorastaniu korzeni buraka, jak i gromadzeniu w nich cukru. Korzystne warunki pogodowe pozwoliły na uzyskanie wysokich plonów i zbiorów buraków. Kampanię cukrowniczą rozpoczęto w pierwszej połowie września. Intensywne opady deszczu w październiku znacznie utrudniły zbiór buraków cukrowych. W większości rejonów uprawy buraków cukrowych zbiór zakończono w drugiej połowie listopada.

Ziemniaki

Powierzchnia uprawy ziemniaków (łącznie z powierzchnią ziemniaków w ogrodach przydomowych) w 2016 r. wynosiła 14,9 tys. ha i była większa od ubiegłorocznej o 3,1 tys. ha, tj. o 26,1%.

W 2016 r. **plony ziemniaków** oszacowano na 340 dt/ha, tj. o 34,0 dt/ha (o 11,1%) więcej niż przed rokiem.

Przy znacznie większej powierzchni uprawy ziemniaków w stosunku do roku ubiegłego (o 26,1%) i wyższego plonu (o 11,1%), **zbiory ziemniaków** były znacznie wyższe (o 40,0%) i wyniosły 506,2 tys. ton. Decydujący wpływ na wielkość zbiorów mają gospodarstwa indywidualne; ich udział w ogólnej powierzchni uprawy ziemniaków w 2016 r. wyniósł 93,5% (w 2015 r. – 91,8%, w 2014 r. – 83,4%), oraz w ogólnej produkcji również 93,5%.

Pod względem produkcji ziemniaków województwo zachodniopomorskie zajmowało 10. lokatę w kraju (5,7% zbiorów krajowych), a pod względem osiągniętych plonów w kraju (340 dt/ha) – 2. lokatę. Średnie plony ziemniaków w Polsce oszacowano na 285 dt/ha.

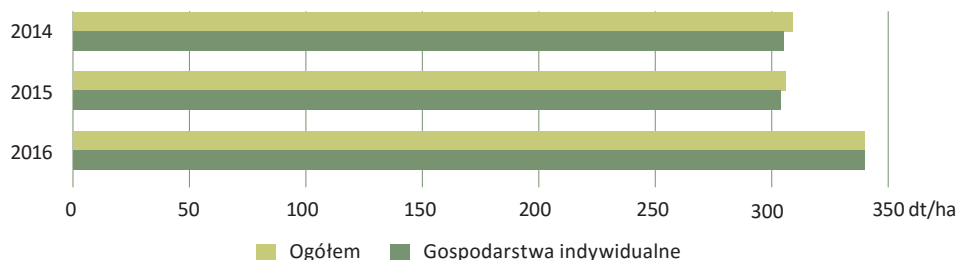
Sadzenie ziemniaków przeznaczonych na wczesny zbiór rozpoczęto lokalnie pod koniec marca, natomiast większość plantacji zasadzono w drugiej i trzeciej dekadzie kwietnia. Warunki wegetacji – od posadzenia do połowy czerwca – były niezbyt korzystne dla upraw ziemniaka. Z uwagi na nierównomierny rozkład opadów, różny poziom agrotechniki i warunki glebowe stan plantacji był zróżnicowany lokalnie. Występujące w drugiej połowie czerwca i w lipcu opady deszczu poprawiły stan plantacji ziemniaków, zwłaszcza odmian późniejszych i później posadzonych oraz zabezpieczyły odpowiednią ilość wody do wzrostu bulw. Wysokie temperatury powietrza oraz dobre uwilgotnienie gleby sprzyjały zawiązywaniu bulw oraz intensywnemu wzrostowi. Zaobserwowano niewielkie uszkodzenia plantacji przez zarazę ziemniaka. Wykopki ziemniaków rozpoczęto w sierpniu, a kończono w drugiej dekadzie października. Pomimo występowania lokalnie zróżnicowanych warunków pogodowych w okresie wegetacji ziemniaków, szacunki rzeczoznawców terenowych oraz badania ankietowe wykazały rekordowo wysokie plonowanie tego gatunku.

Zachodniopomorscy rolnicy produkują zarówno ziemniaki tzw. konsumpcyjne, jak i przemysłowe, np. do produkcji mączki ziemniaczanej. Z uprawy ziemniaków rezygnują z reguły mniejsze gospodarstwa stosujące niskonakładową technologię uprawy.

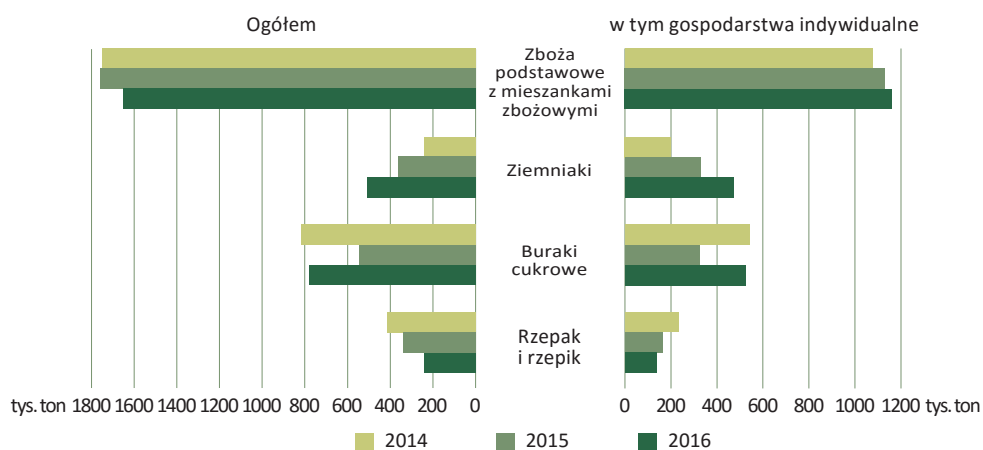
Z roku na rok zauważalna jest wciąż poprawiająca się agrotechnika w uprawie ziemniaka. Zabiegi agrotechniczne stosowane w uprawie ziemniaków są coraz bardziej przemysłane ekonomicznie np. coraz więcej plantatorów przekonuje się do jesiennego przyorywania obornika, co ma wpływ na wcześniejsze rozpoczęcie sadzenia wiosną, lepsze wykorzystanie składników

pokarmowych i uzyskanie wyższych plonów. Coraz częściej sadzeniaki wymieniane są na kwalifikowane; wprowadzane są także nowe odmiany, w przypadku których przy zastosowaniu odpowiedniej agrotechniki nawet zmniejszenie ochrony przeciw zarazie ziemniaka w mniejszym stopniu redukuje plony, ponieważ nowe odmiany charakteryzują się wyższą odpornością.

Wykres 10. **Plony ziemniaków**

Wykres 11. **Zbiory głównych ziemioplodów**

Strączkowe jadalne

Strączkowe jadalne zajmowały tylko 0,7% ogólnej powierzchni pod zasiewami; areal ich uprawy zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego o 1,3 tys. ha (o 23,3%) do 4,4 tys. ha.

W 2016 r. produkcja strączkowych wyniosła 9,6 tys. ton i była o 0,5 tys. ton (o 5,2%) mniejsza w porównaniu z rokiem poprzednim. Spadek produkcji jest wynikiem przede wszystkim zmniejszenia areалу uprawy, pomimo wyższych plonów (o 23,0%).

W produkcji strączkowych jadalnych województwo zachodniopomorskie lokowało się na 5. miejscu w kraju (5,3% zbiorów krajowych).

Tablica 4. **Powierzchnia paszowa**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w ha			2015=100
OGÓŁEM	214273	213425	204001	95,6
Trwałe użytki zielone	159400	153112	142565	93,1
łąki	135063	129606	124904	96,4
pastwiska	24337	23506	17661	75,1
Polowe uprawy pastewne	54873	60313	61436	101,9
strączkowe pastewne na zielonkę	2561	3968	2183	55,0
motylkowe drobnonasienne na zielonkę	41847	45276	47333	104,5
kukurydza na zielonkę	10222	10732	11834	110,3
okopowe pastewne	243	337	86	25,5
Udział polowych upraw pastewnych w powierzchni zasiewów ogółem w %	9,3	9,4	9,7	103,2

W 2016 r. **ogólna powierzchnia paszowa** roślin pastewnych uprawianych w plonie głównym, łącznie z arealem trwałych użytków zielonych wyniosła 204,0 tys. ha i w stosunku do roku poprzedniego była mniejsza o 9,4 tys. ha (o 4,4%). Powierzchnia polowych upraw pastewnych przeznaczonych na paszę zwiększyła się o 1,1 tys. ha (o 1,9%), natomiast powierzchnia trwałych użytków zielonych zmniejszyła się o 10,5 tys. ha (o 6,9%).

W grupie **polowych upraw pastewnych** największy wzrost powierzchni odnotowano w przypadku kukurydzy na zielonkę – o 1,1 tys. ha (o 10,3%).

Powierzchnia uprawy roślin motylkowych drobnonasiennych i innych pastewnych łącznie z trawami i pastwiskami polowymi na zielonkę zwiększyła się o 2,1 tys. ha (o 4,5%).

Spadek areалу uprawy wśród polowych upraw pastewnych odnotowano w przypadku strączkowych pastewnych na zielonkę o 1,8 tys. ha (o 45,0%) oraz okopowych pastewnych o 0,3 tys. ha (o 74,5%).

Tablica 5. **Zbiory roślin pastewnych na paszę**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w tys. ton			2015=100
Okopowe pastewne	12,2	14,4	4,0	27,6
Strączkowe pastewne	42,0	52,0	30,8	59,2
Motylkowe drobnonasienne ^a	920,7	824,6	889,8	107,9
Kukurydza na zielonkę	427,4	382,9	551,4	144,0
Trwałe użytki zielone ^b	679,2	649,1	591,2	91,1
łąki trwałe	589,6	564,3	531,1	94,1
pastwiska trwałe	89,6	84,8	60,2	71,0
Poplony i wsiewki	320,0	244,7	2,1	0,8

^a Łącznie z trawami i pastwiskami polowymi. ^b W przeliczeniu na siano.

3.2. Produkcja z trwałych użytków zielonych

Stan trwałych użytków zielonych po zimie był dobry. Wiosenna vegetacja roślin, rozpoczęta na trwałych użytkach zielonych pod koniec marca i warunkowana czynnikami meteorologicznymi przebiegała bez zakłóceń. Do zbioru pierwszego pokosu siana łąkowego przystąpiono w drugiej dekadzie maja. Korzystna pogoda w tym okresie spowodowała, że sianokosy przeprowadzono wcześniej i sprawnie. Siano pierwszego pokosu było dobrej jakości – zebrane w korzystnych warunkach meteorologicznych, ale i wysokiej wartości pokarmowej – rośliny nieprzestarzałe zebrane we właściwej fazie wzrostu.

Warunki vegetacji roślinności łąkowej po zbiorze pierwszego pokosu były na ogół dobre, chociaż lokalnie zróżnicowane. Rosnąca temperatura powietrza sprzyjała intensywnemu wzrostowi roślinności łąkowej. Warunki meteorologiczne i zaopatrzenie roślin w wodę w końcu czerwca i w lipcu było na ogół dobre, stąd plony i zbiory drugiego pokosu siana łąkowego były dość wysokie. Do zbioru drugiego pokosu siana łąkowego przystąpiono lokalnie w drugiej dekadzie lipca, a sianokosy z powodu opadów i nadmiernego uwilgotnienia gleby przeciągnęły się aż do pierwszej dekady września. Niekorzystna pogoda w okresie zbioru drugiego pokosu traw utrudniała dosuszenie siana i miała niekorzystny wpływ na jego wartość paszową. Nadal czynnikiem ograniczającym plonowanie i zmieniającym skład gatunkowy runi trwałych użytków zielonych jest ich niskie nawożenie.

Warunki vegetacji roślin i przyrostu biomasy na łąkach po sprzęcie drugiego pokosu nie były optymalne dla wzrostu i rozwoju runi. Wyższa ilość opadów w drugiej połowie sierpnia oraz okresy wysokich temperatur powietrza, które utrzymywały się do końca drugiej dekady września, hamowały odrost roślinności łąkowej pod zbiory trzeciego pokosu. Do zbioru trzeciego pokosu traw łąkowych przystąpiono we wrześniu, ale lokalnie trzeci pokos zbierano dopiero w połowie października. Występujące w tym okresie intensywne opady deszczu utrudniały dosuszanie siana, co miało niekorzystny wpływ na jakość i znaczne pogorszenie jego wartości paszowej.

W 2016 r. **powierzchnia trwałych użytków zielonych** w gospodarstwach rolnych wyniosła ponad 142,6 tys. ha i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 10,5 tys. ha (o 6,9%). **Plony z trwałych użytków zielonych** w przeliczeniu na siano wyniosły 20,8 dt/ha i były niższe od uzyskanych w poprzednim roku o 21,6 dt/ha (o 50,9%). **Produkcja siana z trwałych użytków zielonych** była mniejsza od ubiegłorocznej o 351,9 tys. ton (o 54,2%) i wyniosła 297,2 tys. ton.

Powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych w 2016 r. wynosiła 124,9 tys. ha i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 4,7 tys. ha (o 3,6%). Łączne **plony z łąk trwałych** (I, II i III pokos) w przeliczeniu na siano wyniosły 42,5 dt/ha i były niższe od uzyskanych w 2015 r. o 1,0 dt/ha (o 2,3%). Szacuje się, że powierzchnia łąk trwałych niewykorzystywanych gospodarczo, tj. nieeksploatowanych oraz skoszonych, lecz niezebranych, łącznie w I pokosie wyniosła 22,1% ogólnej powierzchni łąk trwałych, w II pokosie powierzchnia ta wyniosła 31,9%, a w III pokosie – 38,3%.

Plony I pokosu z łąk trwałych w przeliczeniu na siano wyniosły 19,0 dt/ha (o 2,7 dt/ha mniej od uzyskanych w 2015 r.), plony II pokosu – 13,8 dt/ha (o 1,1 dt/ha mniej), plony III pokosu – 9,7 dt/ha (o 2,7 dt/ha mniej).

Produkcja siana z łąk trwałych łącznie z trzech pokosów wyniosła 531,0 tys. ton i była mniejsza od produkcji z 2015 r. o 33,3 tys. ton (o 5,9%).

Powierzchnia pastwisk trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła 17,7 tys. ha i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 5,8 tys. ha (o 24,9%). Przy plonie wynoszącym 171,0 dt/ha zielonki produkcja z pastwisk wyniosła 301,1 tys. ton i była niższa od produkcji z 2015 r. o 122,9 tys. ton (o 29,0%).

Tablica 6. **Powierzchnia nasion roślin pastewnych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w tys. ton			2015=100
OGÓŁEM	26214	51693	33278	64,4
Strączkowe pastewne (z łubinem gorzkim) i z mieszankami zbożowo-strączkowymi	20499	43073	23815	55,3
Motylkowe drobnonasiennne i trawy	5715	8620	9463	109,8

W 2016 r. łączna powierzchnia, z której dokonywano zbioru nasion roślin pastewnych, wyniosła 33,3 tys. ha i zmniejszyła się o 18,4 tys. ha (o 35,6%). Zmniejszeniu uległa powierzchnia, z której dokonano zbioru nasion roślin strączkowych pastewnych i z mieszankami zbożowo-strączkowymi – o 19,3 tys. ha (o 44,7%), zwiększyła się natomiast powierzchnia uprawy motylkowych drobnonasiennnych łącznie z trawami na nasiona – o 0,8 tys. ha (o 9,8%).

Zbiory strączkowych pastewnych z mieszankami zbożowo-strączkowymi kształtowały się na poziomie 41,7 tys. ton i zmniejszyły się w skali roku o 38,3 tys. ton (o 47,9%). W grupie motylkowych drobnonasiennnych oraz innych pastewnych i traw zbiory zwiększyły się o 2,1 tys. ton (o 69,1%). Zwiększenie produkcji nasion tej grupy roślin spowodowane było zarówno wyższym plonowaniem (o 52,8%), jak i wyższą powierzchnią uprawy (o 9,8%).

Tablica 7. **Zbiory nasion roślin pastewnych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w tys. ton			2015=100
OGÓŁEM	40,5	83,0	46,9	56,5
Strączkowe pastewne (z łubinem gorzkim) i z mieszankami zbożowo-strączkowymi	37,0	79,9	41,7	52,1
Motylkowe drobnonasiennne i trawy	3,6	3,1	5,2	169,1

3.3. Warzywa gruntowe i owoce z drzew i krzewów

Dane dotyczące powierzchni poszczególnych upraw ogrodnich od 2014 r. prezentowane są na podstawie szacunków rzeczoznawców, którzy dokonywali oceny powierzchni upraw ogrodnich.

Zima 2015/16 na ogół była łagodna i w większości nie spowodowała strat w uprawach sadowniczych. Jedynie niewielkie uszkodzenia zanotowano w młodych nasadzeniach drzew i krzewów owocowych. Spadki temperatury występujące w styczniu, przy braku okrywy śnieżnej, spowodowały natomiast niewielkie uszkodzenia w uprawach truskawek, zwłaszcza na plantacjach założonych w 2015 r.

Ubiegłoroczna susza wpłynęła także niekorzystnie na kondycję malin. Rośliny weszły w stan spoczynku znacznie osłabione, zdarzało się, że maliny jesienne zasychały przed końcem owocowania. Wznowienie wegetacji drzew i krzewów owocowych oraz truskawek początkowo zapowiadało się bardzo wcześnie, jednak wiosenne chłody przyczyniły się do jej spowolnienia. Rośliny sadownicze w większości rozpoczęły wiosenną wegetację później niż w roku poprzednim. Chłodny kwiecień opóźnił kwitnienie oraz spowolnił wegetację roślin. Na plantacjach truskawek część upraw została przykryta folią lub włókniną w celu przyspieszenia wzrostu. Kwitnienie truskawek oraz drzew i krzewów owocowych było na ogół obfite i dość długie, jednak na wielu plantacjach przebiegało w niesprzyjających warunkach. W czasie kwitnienia wiele dni było deszczowych i chłodnych, co utrudniało oblot pszczoł i zapylanie. W niektórych rejonach, w ostatniej dekadzie kwietnia wystąpiły przymrozki, powodując uszkodzenia kwiatów i zawiązków. Istotne ocieplenie nastąpiło dopiero na przełomie pierwszej i drugiej dekady maja. Stan i zaawansowanie wegetacji drzew i krzewów owocowych był zróżnicowany lokalnie oraz w zależności od gatunku i odmiany. Na ogół nie zanotowano jednak istotnych strat.

Zaopatrzenie w nasiona warzyw, nawozy oraz środki ochrony roślin było przeważnie wystarczające, a ograniczeniem w ich zastosowaniu, tak jak w roku poprzednim, stał się czynnik ekonomiczny oraz wycofanie niektórych środków z rynku. Z uwagi na niskie temperatury siewy warzyw do gruntu rozpoczęły się na ogół w terminie późniejszym w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wielu rolników wstrzymało się jednak z siewem oraz wysadzaniem rozsąd warzyw do gruntu ze względu na duże wahania temperatur. Warunki podczas siewów i wschodów roślin warzywniczych były bardzo zróżnicowane, odnotowany został brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie. Zapasy wody po zimie były niewielkie z uwagi na ubiegłoroczną suszę i brak opadów śniegu. Późniejsze opady deszczu poprawiły nieco stan uwilgotnienia gleby. Na wielu plantacjach pierwsze wschody roślin były utrudnione także ze względu na niskie temperatury występujące nocą. W celu przyspieszenia wschodów część warzyw została przykryta włókniną lub niską folią. Ochłodzenie panujące w kwietniu i w maju, zimne noce oraz brak słońca niekorzystnie wpłynęły na wzrost warzyw. Koniec kwietnia i początek maja był na ogół chłodny i suchy, pod koniec pierwszej dekady maja nastąpiło krótkotrwałe ocieplenie, a poprawa warunków wilgotnościowych dopiero w drugiej dekadzie miesiąca. Od końca drugiej dekady maja zarówno warunki wilgotnościowe jak i termiczne poprawiły się i były korzystne dla wegetacji warzyw gruntowych. Wysokie temperatury powietrza i dostateczna ilość opadów w pierwszej połowie sierpnia sprzyjały dobremu plonowaniu. Symptomy suszy glebowej, jakie zaobserwowano wiosną, nie wpłynęły na obniżenie plonowania warzyw.

Tablica 8. **Zbiory warzyw i owoców**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w tys. ton			2015=100
Warzywa ogółem	77,7	77,3	83,2	107,6
gruntowe	70,3	69,8	79,3	113,7
spod osłon	7,4	7,5	3,9	52,0
Owoce ogółem	48,4	51,6	56,5	113,0
z drzew	30,8	34,0	39,0	115,6
z krzewów i plantacji jagodowych	17,6	17,5	17,5	111,9

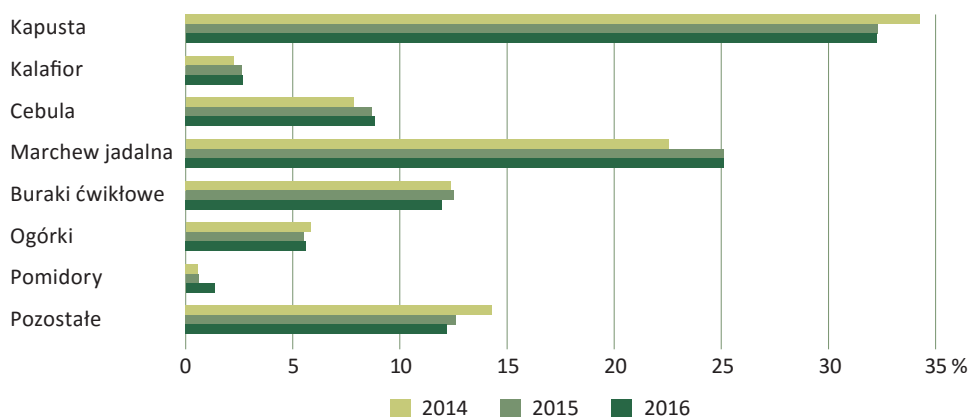
W 2016 r. **powierzchnia uprawy warzyw gruntowych** wyniosła 2,8 tys. ha i zmniejszyła się w skali roku o 1,6%. Spadek powierzchni dotyczył większości gatunków warzyw, oprócz pomidorów gruntowych i warzyw zaliczanych do grupy pozostałe (selery, pory, pietruszka, sałata, rabarbar, szparagi i inne). Powierzchnia uprawy cebuli utrzymała się na takim samym poziomie jak w roku poprzednim. W **gospodarstwach indywidualnych** areał powierzchni uprawy warzyw gruntowych wyniósł 2,5 tys. ha i był niższy o 3,5% od ubiegłorocznego.

Łączne zbiory warzyw gruntowych i spod osłon w 2016 r. wyniosły 83,2 tys. ton, tj. o 7,6% więcej niż przed rokiem, z tego zbiory warzyw gruntowych były wyższe o 13,7%, ale spod osłon – niższe o 48,0%.

Zbiory warzyw gruntowych z całego areału ich uprawy wyniosły 79,3 tys. ton, tj. o 9,6 tys. ton więcej niż przed rokiem. Wzrost zbiorów oszacowano w przypadku wszystkich gatunków warzyw gruntowych (najwyższy, ponad 5-krotny wzrost odnotowano w przypadku pomidorów gruntowych). Wyższa produkcja warzyw w 2016 r. była wynikiem wyższego plonowania (z wyjątkiem pomidorów gruntowych, których plony były niższe o 60,0%) przy nieznacznie zmniejszonym areale uprawy (o 1,6%).

Produkcja warzyw gruntowych skoncentrowana była w większości w gospodarstwach indywidualnych, w których stanowiła 97,7% ogólnej produkcji warzyw gruntowych.

Wykres 12. **Struktura zbiorów warzyw gruntowych**

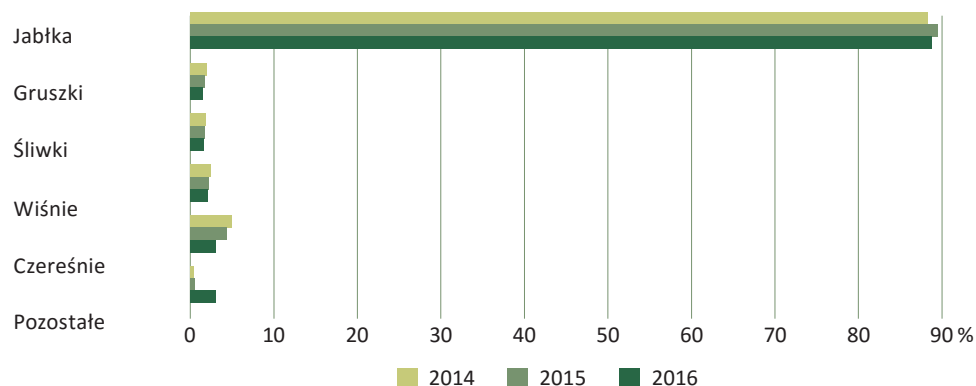

W 2016 r. łączne zbiory **owoców z drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych** wyniosły 58,3 tys. ton i były wyższe o 6,7 tys. ton (o 13,0%) niż przed rokiem.

Powierzchnia uprawy drzew owocowych w 2016 r. wyniosła 10,4 tys. ha i była mniejsza o 0,7 tys. ha (o 6,0%) niż w roku poprzednim, w tym powierzchnia sadów jabłoniowych wyniosła 8,6 tys. ha i zmniejszyła się o 1,0 tys. ha (o 10,1%).

W województwie zachodniopomorskim wegetacja roślin sadowniczych, pomimo opóźnionego wznowienia wegetacji wiosną oraz na ogół niesprzyjających warunków podczas kwitnienia, drzewa i krzewy w większości dobrze zawiązały owoce, a warunki ich dalszej wegetacji były korzystne. Owoce na ogół dorastały w sprzyjających warunkach termicznych i wilgotnościowych. Lokalnie problemem były uszkodzenia spowodowane gradobiciem. Plon biologiczny większości gatunków w 2016 r. oceniony został jako bardzo wysoki, lecz z uwagi na uwarunkowania ekonomiczne, np. w przypadku wiśni i porzeczek czarnych, część owoców pozostała niezebrana.

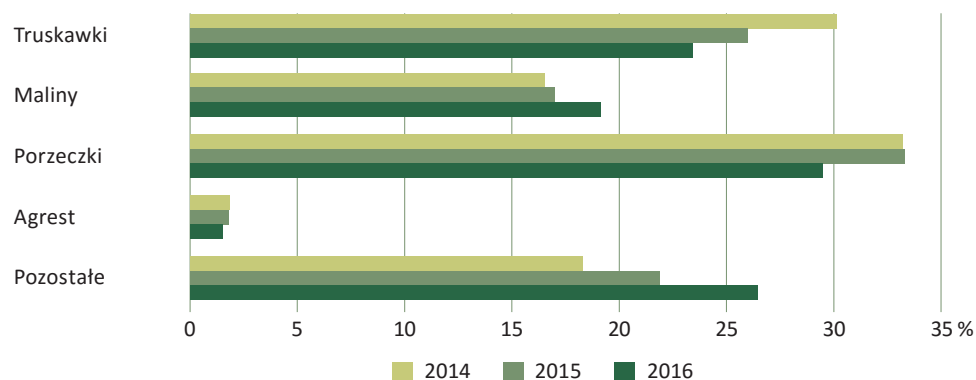
Wykres 13. Struktura zbiorów owoców z drzew

Powierzchnia krzewów owocowych w 2016 r. wyniosła 6,7 tys. ha i była większa o 0,7 tys. ha (o 11,3%) niż w roku poprzednim. Wzrost powierzchni upraw odnotowano dla większości krzewów owocowych i plantacji jagodowych, z wyjątkiem truskawek i agrestu.

W 2016 r. **produkcja owoców z drzew** wyniosła 39,0 tys. ton i była o 15,6% wyższa niż przed rokiem. O uzyskaniu wyższej produkcji owoców z drzew przy zmniejszonej powierzchni uprawy (o 6,0%), zdecydowało przede wszystkim wyższe plonowanie większości gatunków (z wyjątkiem czereśni, których plony były niższe o 25,3%).

Wykres 14. Struktura zbiorów owoców z krzewów i plantacji owocowych

Łączne zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2016 r. wyniosły 19,3 tys. ton i były wyższe o 11,9%. W porównaniu z 2016 r. zanotowano wzrost produkcji większości gatunków zaliczanych do tej grupy upraw, z wyjątkiem truskawek (spadek o 0,7%).

4. Produkcja zwierzęca

Trzoda chlewna

W grudniu 2016 r. **pogłowie trzody chlewnej** w województwie zachodniopomorskim liczyło 283,0 tys. sztuk wykazując w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrost o 1,3%. Najwyższy wzrost odnotowano w grupie pogłowia warchlaków (o 32,8%). Zwiększyło się również pogłowie prosiąt (o 1,3%). Stado loch na chów w porównaniu z grudniem 2015 r. zmniejszyło się o 4,6%, w tym pogłowie loch prośnych wzrosło o 5,1% do stanu 17,7 tys. sztuk. Na początku marca 2016 r. pogłowie trzody chlewnej wynosiło 272,0 tys. sztuk i było niższe o 15,7 tys. sztuk (o 5,5%) od stanu notowanego w analogicznym okresie 2015 r.

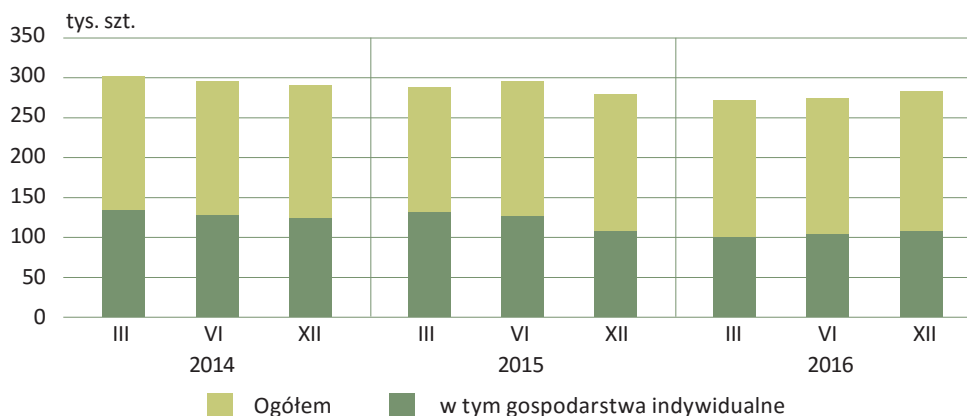
W **strukturze stada trzody chlewnej** ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w grudniu 2016 r. wynosił:

- prosiąt o wadze do 20 kg – 33,2% (w 2015 r. na tym samym poziomie),
- warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg – 27,2% (wobec 20,8% przed rokiem),
- trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój – 29,9% (wobec 35,7%),
- trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na chów – 9,7% (wobec 10,3%),
- w tym loch na chów razem – 9,6% (wobec 10,2%),
- w tym loch prośnych – 6,2% (wobec 6,0%).

W gospodarstwach indywidualnych w grudniu znajdowało się 108,5 tys. sztuk, tj. 38,3% pogłowia trzody chlewnej ogółem.

Województwo zachodniopomorskie odznaczało się niewielkim udziałem trzody chlewnej w kraju (2,5%), co lokowało je na 10. miejscu.

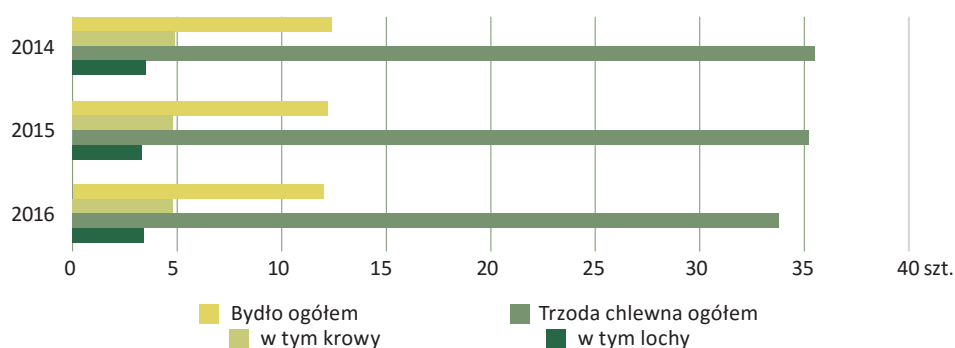
Wykres 15. **Pogłowie trzody chlewnej**

Tablica 9. **Pogłowie trzody chlewnej ogółem według kolejnych badań reprezentacyjnych w 2016 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Gospodarstwa indywidualne		Gospodarstwa pozostałe	
	w tys. szt.	2015=100	w tys. szt.	2015=100	w tys. szt.	2015=100
Marzec	272,0	94,5	101,0	77,1	171,0	109,1
Czerwiec	274,5	93,1	104,6	82,9	169,9	100,8
Grudzień	283,0	101,3	108,5	101	174,5	101,5

Wykres 16. **Obsada bydła i trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu)**

Bydło

W grudniu 2016 r. **pogłowie bydła** liczyło 92,5 tys. sztuk, co wskazywało na spadek w skali roku o 3,6%. Zmniejszenie liczebności stada bydła ogółem w skali roku wynikało głównie ze spadku pogłowia w grupie młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 12,7%).

Stado podstawowe krów w grudniu 2016 r. wynosiło 37,5 tys. sztuk i było niższe o 1,2 tys. sztuk (o 3,1%), a w porównaniu z czerwcem było niższe o 1,3 tys. sztuk (o 3,2%).

W **strukturze stada bydła ogółem** udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w grudniu 2016 r. kształtował się następująco:

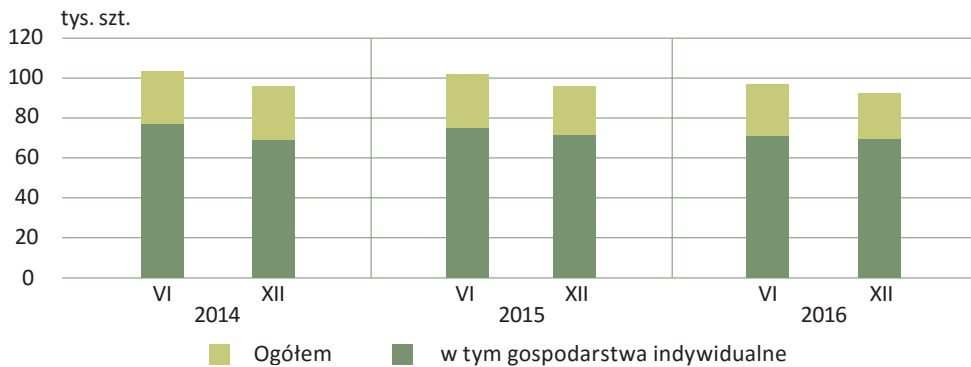
- cielęta w wieku poniżej 1 roku – 29,7% (wobec 28,9% w 2015 r.),
- młode bydło hodowlane i rzeźne w wieku 1-2 lat – 22,1% (wobec 24,3%),
- krowy – 48,2% (wobec 40,4%),
- pozostałe bydło dorosłe hodowlane i rzeźne w wieku 2 lat i więcej – 7,6% (wobec 6,4%).

W gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały 75,3% całego pogłowia bydła w województwie, pogłowie tych zwierząt było o 0,5% niższe niż przed rokiem.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2016 r. wynosiła 12,0 sztuk, w tym krów 4,8 sztuk (wobec 12,2 i 4,8 sztuk w czerwcu 2015 r.).

Pod względem pogłowia bydła w województwo zachodniopomorskie zajmowało 14. lokatę – z udziałem w kraju na poziomie 1,6%.

Wykres 17. **Pogłowie bydła**

Tablica 10. **Pogłowie bydła według kolejnych badań reprezentacyjnych w 2016 r.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Gospodarstwa indywidualne		Gospodarstwa pozostałe	
	w tys. szt.	2015=100	w tys. szt.	2015=100	w tys. szt.	2015=100
Ogółem						
Czerwiec	97,3	95,3	71,3	95,2	26,0	95,6
Grudzień	92,5	96,4	69,7	99,5	22,8	88,1
w tym krowy						
Czerwiec	38,9	96,8	27,7	96,3	11,2	98,2
Grudzień	37,5	96,9	28,3	101,9	9,2	84,2

Owce

W chowie owiec odnotowano wzrost pogłowia. W czerwcu 2016 r. pogłowie owiec wynosiło 4,9 tys. sztuk i było wyższe o 5,5% niż przed rokiem.

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2016 r. wynosiła 0,6 sztuki (utrzymała się na takim samym poziomie jak przed rokiem).

Udział województwa zachodniopomorskiego w krajowym pogłowie owiec wynosił 2,0%, co plasowało województwo na 13. miejscu w kraju.

Drób

Pogłowie drobiu ogółem (w wieku powyżej 2 tygodni) w czerwcu 2016 r. wynosiło 10232,8 tys. szt. i było wyższe niż przed rokiem o 4855,0 tys. sztuk (o 90,3%).

Obsada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 1258,6 sztuk (wobec 642,4 sztuk w czerwcu 2015 r.).

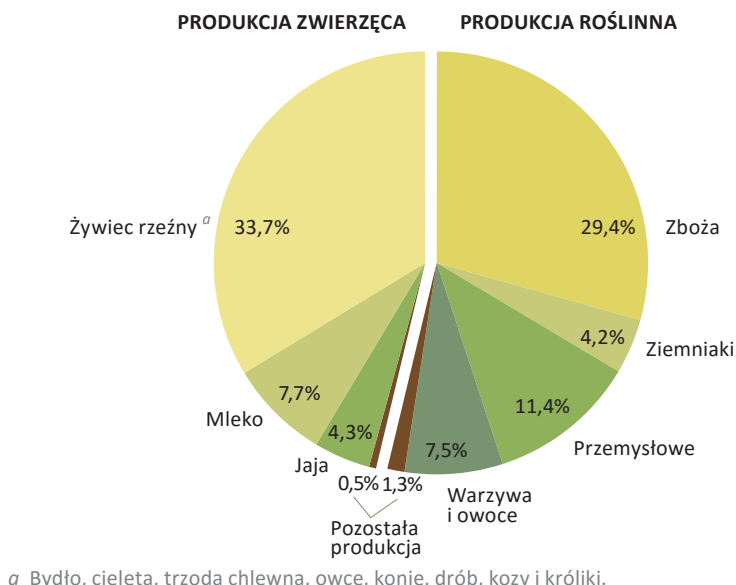
Pod względem pogłowia drobiu (wg stanu w czerwcu) województwo zachodniopomorskie zajmowało 5. lokatę (udział w kraju – 5,4%).

5. Wartość produkcji rolniczej

W województwie zachodniopomorskim w 2015 r., w odniesieniu do 2014 r., nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała zarówno niższa wartość produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. W przypadku produkcji końcowej i towarowej również nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem, przy obniżeniu produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano spadek produkcji globalnej o 3,5%, o czym zadecydowała o 4,0% niższa niż w 2014 r. produkcja roślinna i o 2,7% niższa produkcja zwierzęca. W 2015 r. udział województwa zachodniopomorskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,9% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 5,3%, a zwierzęcej – 2,7%. W 2015 r. w strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja roślinna (jej udział wyniósł 64,0%). W kraju natomiast przeważała produkcja zwierzęca (53,0%).

Wykres 18. **Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2015 r.**

Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej i towarowej, tj. nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem, przy spadku produkcji roślinnej i zwierzęcej. Dominujący wpływ na zdolność produkcyjną rolnictwa w województwie zachodniopomorskim miały gospodarstwa indywidualne, które wytworzyły 69,3% globalnej produkcji.

W porównaniu z 2014 r. odnotowano spadek produkcji globalnej o 3,5%, w tym produkcji roślinnej o 4,0% i zwierzęcej o 2,7%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie zachodniopomorskim w 2015 r. produkcja roślinna stanowiła 57,2%, natomiast zwierzęca – 42,8%. Wartość produkcji końcowej w 2015 r., w porównaniu z 2014 r., była o 5,2% niższa, na co wpłynął spadek produkcji roślinnej i zwierzęcej (odpowiednio o 7,0% i 2,7%).

W 2015 r. w towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem (o 5,6%), przy spadku wartości produkcji roślinnej (o 8,2%) i zwierzęcej (o 2,2%).

6. Skup i ceny produktów rolnych

W 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim **na rynku zbóż** odnotowano obniżenie cen, przy wzroście podaży ziarna i spadku wielkości zbiorów w 2016 r.

Skup zbóż ogółem w 2016 r. wyniósł 1370,5 tys. ton, tj. o 19,4% więcej niż w roku poprzednim, w tym pszenicy – 812,2 tys. ton, tj. o 48,6% więcej (100,8% zbiorów wobec 57,9% przed rokiem), a żyta – 192,6 tys. ton, tj. o 2,7% mniej (87,0% zbiorów wobec 93,7% przed rokiem).

Zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych skupiono 1315,1 tys. ton, tj. o 21,2% więcej niż w poprzednim roku, w tym pszenicy – 811,6 tys. ton (o 49,1% więcej), a żyta – 192,6 tys. ton (o 0,2% więcej).

Tablica 11. **Skup zbóż**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w tonach			2015=100
OGÓŁEM	1305284	1147504	1370517	119,4
w tym zboża podstawowe ^a z mieszankami zbożowymi	1251009	1103698	1316304	119,3
w tym:				
pszenica	673362	546485	812197	148,6
żyto	224793	197943	192633	97,3

^a Łącznie z siewnym.

Średnia cena skupu **pszenicy** w I półroczu 2016 r. wyniosła 65,01 zł/dt i była o 10,8% niższa niż przed rokiem, a żyta – 56,35 zł/dt (o 5,3% wyższa). W obrocie targowiskowym cena pszenicy ukształtowała się na poziomie 81,83 zł/dt (wzrost o 4,2%), a żyta – 70,75 zł/dt (spadek o 1,8%).

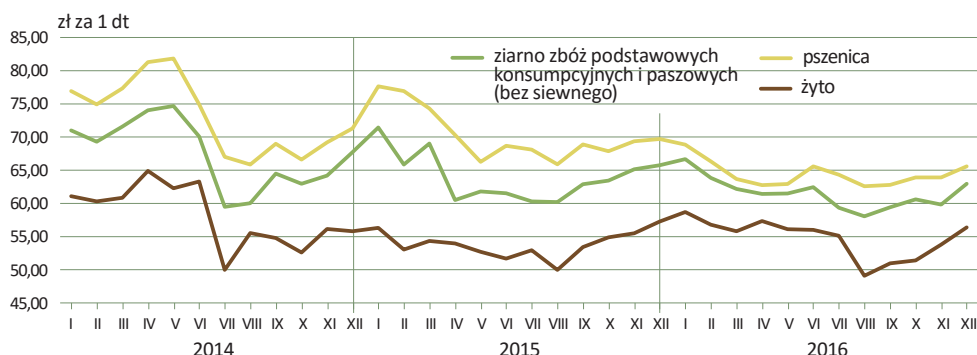
W II półroczu 2016 r., przy zwiększonej podaży po zbiorach (niższych niż w roku ubiegłym), średnie ceny skupu pszenicy (64,08 zł/dt) zmniejszyły się w skali roku o 6,6%. Średnie ceny skupu żyta (51,20 zł/dt) były niższe niż przed rokiem o 3,8%, przy zwiększonej podaży i zwiększonych zbiorach. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono średnio 76,61 zł (spadek o 6,2%), a za 1 dt żyta – 64,20 zł (spadek o 12,6%).

W 2016 r. w skupie za pszenicę płacono średnio 64,37 zł/dt, tj. o 8,0% mniej niż przed rokiem, a za żyto – 52,68 zł/dt, tj. o 1,2% mniej niż w roku poprzednim. Średnie ceny targowiskowe pszenicy wyniosły 79,22 zł/dt, natomiast żyta – 67,47 zł/dt i były niższe odpowiednio o 1,1% i 7,3%.

Tablica 12. Ceny skupu zbóż

WYSZCZEGÓLNIENIE	I-VI 2016		VII-XII 2016		I-XII 2016	
	w zł/dt	I-VI 2015=100	w zł/dt	VII-XII 2015=100	w zł/dt	I-XII 2015=100
Zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe (bez siewnego)	62,94	96,1	59,92	95,8	60,84	96,0
w tym:						
pszenica	65,01	89,2	64,08	93,4	64,37	92,0
żyto	56,35	105,3	51,20	96,2	52,68	98,8

Wykres 19. Przeciętne ceny skupu zbóż

Sytuacja na rynkach podstawowych produktów zwierzęcych kształtowała się pod wpływem zwiększonej podaży zbóż i spadku ich cen, mniejszego zainteresowania odchowem bydła niż w 2015 r., stopniowego spadku pogłowia trzody chlewnej oraz spadku skupu żywca drobiowego.

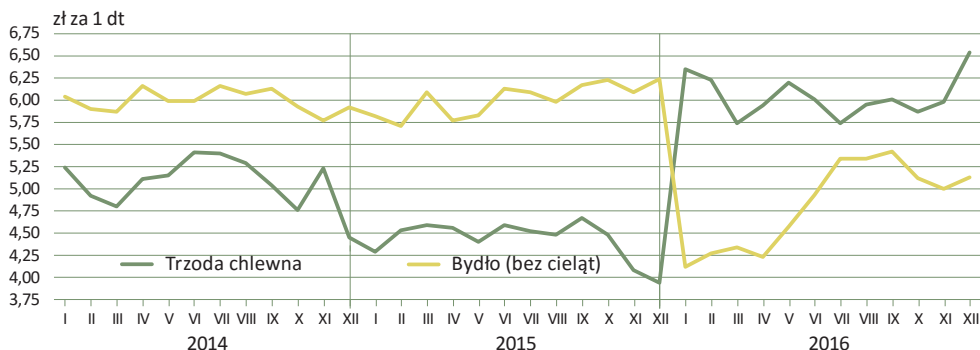
Tablica 13. Skup żywca rzeźnego ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	I-VI 2016		I-XII 2016	
	w tys. ton	I-VI 2015=100	w tys. ton	I-XII 2015=100
W przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) w wbc				
OGÓŁEM	76,0	107,8	154,2	97,0
w tym:				
wołowy (łącznie z cielęcym)	1,9	83,1	4,0	85,4
wieprzowy	19,3	108,8	38,0	97,5
drobiowy	54,8	108,6	112,1	97,3

^a Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński i drobiowy.

Skup żywca rzeźnego ogółem (bydła, trzody chlewnej, owiec, koni i drobiu) w 2016 r. wyniósł 216,7 tys. ton w wadze żywej (o 3,2% mniej niż przed rokiem), a w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) – 154,2 tys. ton w wbc (o 3,0% mniej).

Wykres 20. Przeciętne ceny skupu żywca wieprzowego i wołowego

Ceny skupu **żywca wieprzowego** w 2016 r. (przy zmniejszonej podaży) były wyższe niż w 2015 r., przy czym najniższy poziom zanotowano w styczniu (4,12 zł/kg), a najwyższy – we wrześniu (5,42 zł/kg).

Tablica 14. Ceny skupu żywca i mleka

WYSZCZEGÓLNIENIE	I-VI 2016		VII-XII 2016		I-XII 2016	
	w zł/kg	I-VI 2015=100	w zł/kg	VII-XII 2015=100	w zł/kg	I-XII 2015=100
Żywiec:						
wołowy	5,83	108,2	6,15	100,2	6,00	103,8
wieprzowy	4,46	99,1	5,21	116,8	4,83	107,8
drobiowy	3,34	96,0	3,36	94,9	3,35	95,2
Mleko w zł/100 litrów	101,34	85,6	116,59	104,7	108,79	94,7

W I półroczu 2016 r. za 1 kg żywca wieprzowego rolnicy otrzymywali w skupie średnio 4,46 zł (o 0,9% mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku), natomiast w II półroczu – 5,21 zł (odpowiednio o 16,8% więcej). Średnia roczna cena skupu wynosiła 4,83 zł/kg i była o 7,8% wyższa niż przed rokiem.

Relacja ceny skupu 1 kg żywca wieprzowego do ceny żyta w obrocie targowiskowym w 2016 r. wynosiła w czerwcu – 6,8, a w listopadzie – 9,3 (przed rokiem odpowiednio 5,9 i 5,8).

W 2016 r. skupiono 160,2 tys. ton żywca drobiowego, tj. o 2,7% mniej niż przed rokiem (w 2015 r. notowano wzrost w skali roku o 18,2%). W I półroczu 2016 r. za 1 kg żywca drobiowego płacono w skupie średnio 3,34 zł (o 4,0% mniej niż przed rokiem), a w II półroczu – 3,36 zł (o 5,1% mniej niż przed rokiem). Średnia cena 1 kg żywca drobiowego w 2016 r. wyniosła 3,35 zł i była o 4,8% niższa niż w 2015 r.

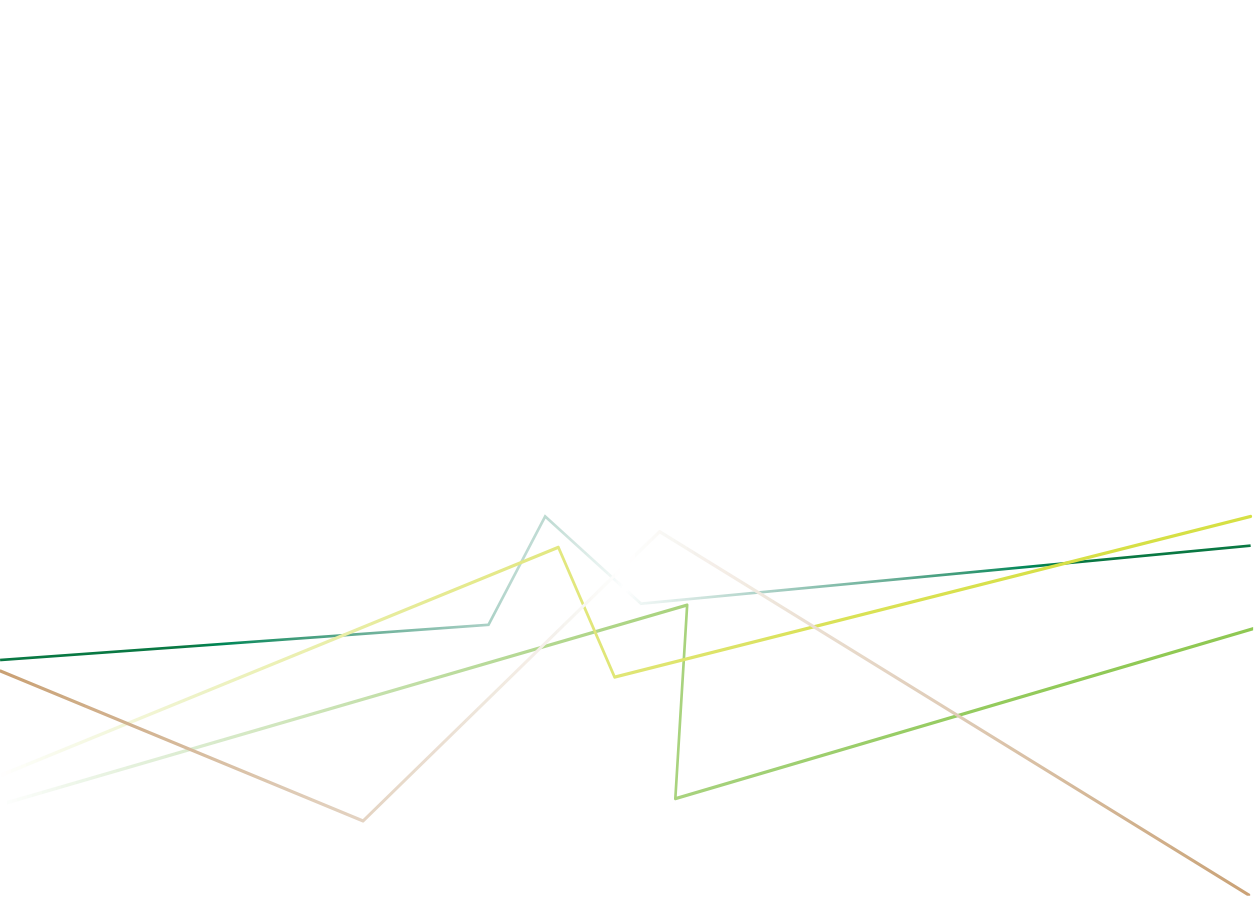
Skup żywca wołowego (bez cieląt) w wadze żywej w 2016 r. wyniósł 7,5 tys. ton i był o 16,1% mniejszy niż przed rokiem, przy czym w I półroczu w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku zarejestrowano spadek skupu o 18,3%, a w II półroczu – spadek o 14,0% do poziomu 4,0 tys. ton.

W 2016 r. przy niższym niż przed rokiem skupie żywca wołowego, jego ceny wykazywały tendencje rosnące. Cena żywca wołowego (bez cieląt) w I półroczu wyniosła 5,83 zł/kg i była o 8,2% wyższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku, a w II półroczu wzrosła do poziomu 6,15 zł/kg, tj. o 0,2% wyższego niż przed rokiem. Średnioroczna cena skupu żywca wołowego wyniosła 6,00 zł/kg i była o 3,8% wyższa w porównaniu z 2015 r.

Skup mleka w I półroczu 2016 r. wyniósł 74,5 mln litrów i był o 3,5% mniejszy niż przed rokiem, natomiast w II półroczu skupiono 71,1 mln litrów, tj. odpowiednio o 6,5% mniej.

W I półroczu 2016 r. za 100 litrów mleka rolnicy otrzymywali w skupie średnio 101,34 zł (o 14,4% mniej niż przed rokiem), ale w II półroczu – 116,59 zł (odpowiednio o 4,7% więcej). Średnioroczna cena skupu 100 litrów mleka wyniosła 108,79 zł, tj. o 5,3% mniej niż przed rokiem.

 Tablice

1. Wartość produkcji rolniczej

Tabl. 1.1.   **Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza (ceny stałe)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2014	2015
	w mln zł		na 1 ha użytków rolnych w zł	
PRODUKCJA GLOBALNA				
OGÓŁEM	4446,5	3977,7	5312,0	4892,4
w tym gospodarstwa indywidualne	3008,8	2755,5	4722,0	4426,9
Produkcja roślinna	2951,0	2536,6	3482,0	3119,9
w tym gospodarstwa indywidualne	1917,3	1730,7	3009,0	2780,5
Produkcja zwierzęca	1531,5	1441,1	1829,0	1772,5
w tym gospodarstwa indywidualne	1091,5	1024,8	1713,0	1646,4
PRODUKCJA KOŃCOWA				
OGÓŁEM	3747,3	3308,7	4476,0	4069,6
w tym gospodarstwa indywidualne	2526,9	2298,4	3966,0	3692,6
Produkcja roślinna	2244,0	1892,7	2681,0	2328,0
w tym gospodarstwa indywidualne	1451,9	1287,8	2279,0	2068,9
Produkcja zwierzęca	1503,3	1416,0	1796,0	1741,6
w tym gospodarstwa indywidualne	1075,0	1010,6	1687,0	1623,7
PRODUKCJA TOWAROWA				
OGÓŁEM	3330,7	2940,4	3979,0	3616,5
w tym gospodarstwa indywidualne	2238,5	2044,4	3513,0	3284,5
Produkcja roślinna	1894,1	1580,1	2263,0	1943
w tym gospodarstwa indywidualne	1227,4	1064,9	1926,0	1711
Produkcja zwierzęca	1436,6	1360,3	1716,0	1673
w tym gospodarstwa indywidualne	1011,1	979,5	1587,0	1574

Tabl. 1.2. **Dynamika wartości globalnej oraz końcowej i towarowej produkcji rolniczej**
(ceny stałe)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013		2014		2015	
	ogółem	w tym gospo- darstwa indywi- dualne	ogółem	w tym gospo- darstwa indywi- dualne	ogółem	w tym gospo- darstwa indywi- dualne
	rok poprzedni = 100					
Wartość globalna	103,9	99,4	114,3	116,2	96,5	98,3
roślinna	105,6	101,4	115,0	114,9	96,0	98,8
zwierzęca	100,4	95,5	113,0	118,4	97,3	97,4
Produkcja końcowa	107,3	103,8	115,9	118,6	94,8	97,3
roślinna	111,4	109,1	118,0	118,8	93,0	97,3
zwierzęca	101,2	96,5	113,0	118,5	97,3	97,4
Produkcja towarowa	102,8	100,0	109,3	110,0	94,4	97,5
roślinna	107,8	107,7	108,0	106,6	91,8	95,0
zwierzęca	95,7	90,3	111,0	114,5	97,8	100,4

Tabl. 1.3. **Globalna i towarowa produkcja rolnicza (ceny stałe)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2014	2015
	produkcja globalna		produkcja towarowa	
	w mln zł			
OGÓŁEM	4446,5	3977,7	3330,7	2940,4
Produkcja roślinna	2915,0	2536,6	1894,1	1580,1
w tym:				
Zboża	1317,5	1168,4	1046,1	863,5
w tym zboża podstawowe	1236,1	1108,4	986,8	820,1
pszenica	713,8	645,0	576,4	451,6
żyto	138,9	116,0	129,0	110,5
jęczmień	173,3	135,8	124,3	108,7
owies	38,6	36,0	20,5	17,7
pszenżyto	171,6	175,7	136,5	131,7
Ziemniaki	132,1	191,6	92,2	123,3
Przemysłowe	732,8	519,3	467,7	335,0
buraki cukrowe	121,7	69,0	120,2	77,2
oleiste	603,7	445,8	345,0	255,0
pozostałe	7,4	4,5	2,6	2,8
Warzywa	105,8	114,0	79,4	87,3
Owoce	131,9	120,3	112,0	95,7
Siano łąkowe	85,1	73,5	2,9	2,3

Tabl. 1.3. **Globalna i towarowa produkcja rolnicza (ceny stałe)** (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2014	2015
	produkcja globalna		produkcja towarowa	
	w mln zł			
Produkcja zwierzęca	1531,5	1441,1	1436,6	1360,3
w tym:				
Żywiec rzeźny ^a	1119,1	993,3	1085,2	990,7
w tym:				
bydło (bez cieląt)	63,8	61,6	61,1	59,0
cielęta	6,5	3,2	6,1	3,0
trzoda chlewna	285,2	245,5	285,2	245,5
drób	762,4	682,2	732,0	682,2
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	97,6	24,9	–	–
Mleko krowie	242,0	245,2	225,5	226,3
Jaja kurze	122,7	143,8	109,3	127,4
Wełna	0,3	0,2	0,2	0,2

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

2. Użytkowanie gruntów. Powierzchnia zasiewów

Tabl. 2.1. Użytkowanie gruntów

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE		Powie- rzchnia ogólna	Użytki			
				razem	w dobrej		
					razem	pod zasiewami	grunty ugoro- wane
W							
1	OGÓŁEM	2014	891858	831946	821702	590404	49699
2		2015	889560	837144	825559	640067	13060
3		2016	858853	813040	801731	632499	13913
4	w tym gospodar- stwa indywidu- alne	2014	668023	624053	617217	414952	46878
5		2015	678166	637206	629224	466899	11383
6		2016	657909	622434	614870	468903	11017
W odsetkach							
7	OGÓŁEM	2014	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
8		2015	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
9		2016	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
10	w tym gospodar- stwa indywidu- alne	2014	74,9	75,0	75,1	70,3	94,3
11		2015	76,2	76,1	76,2	72,9	87,2
12		2016	76,6	76,6	76,7	74,1	79,2
W odsetkach							
13	OGÓŁEM	2014	100,0	93,3	92,1	66,2	5,6
14		2015	100,0	94,1	92,8	72,0	1,5
15		2016	100,0	94,7	93,3	73,6	1,6
16	w tym gospodar- stwa indywidu- alne	2014	100,0	93,4	92,4	62,1	7,0
17		2015	100,0	94,0	92,8	68,8	1,7
18		2016	100,0	94,6	93,5	71,3	1,7

rolne						Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	Lp.
kultury				pozostałe				
uprawy trwałe		ogrody przydo- mowe	łąki trwałe		pastwiska trwałe			
razem	w tym sady							
hektarach								
21434	17228	766	135063	24337	10243	16741	43172	1
18747	14524	574	129606	23506	11585	16731	35686	2
12116	8730	565	124904	17665	11378	14249	31565	3
19327	16025	760	115015	20285	6836	12914	31056	4
17878	13797	563	112697	19803	7983	13972	26988	5
11291	7990	562	108636	14460	7564	11958	23517	6
(według grup użytkowników)								
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	7
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	8
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9
90,2	93,0	99,2	85,2	83,4	66,7	77,1	71,9	10
95,4	95,0	98,1	87,0	84,2	68,9	83,5	75,6	11
93,2	91,5	99,5	87,0	81,9	66,5	83,9	74,5	12
(według rodzajów użytków)								
2,4	1,9	0,1	15,1	2,7	1,1	1,9	4,8	13
2,1	1,6	0,1	14,6	2,6	1,3	1,9	4,0	14
1,4	1,0	0,1	14,5	2,1	1,3	1,7	3,7	15
2,9	2,4	0,1	17,2	3,0	1,0	1,9	4,6	16
2,6	2,0	0,1	16,6	2,9	1,2	2,1	4,0	17
1,7	1,2	0,1	16,5	2,2	1,1	1,8	3,6	18

Tabl. 2.2. **Powierzchnia gruntów ugorowanych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016		2014	2015	2015
	w ha			2015=100	w odsetkach użytków rolnych grup gospodarstw		
OGÓŁEM	49699	13060	13913	106,5	6,0	1,6	1,7
w tym gospodarstwa indywidualne	46878	11383	11017	96,8	7,5	1,8	1,8

Tabl. 2.3. **Powierzchnia zasiewów według siedziby użytkownika**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w ha			2015=100
OGÓŁEM				
OGÓŁEM	590404	640067	632499	98,8
Zboża	363812	381565	402 389	105,5
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	340285	360243	381 772	106,0
pszenica	150841	164111	167 126	101,8
żyto	58676	51958	57 483	110,6
jęczmień	46770	46229	57 950	125,4
owies	20785	21122	26 497	125,4
pszenżyto	55202	69724	65 776	94,3
gryka	7098	5997	10 085	168,2
proso	6740	5001	3 391	67,8
pozostałe zbożowe	672	1865	0	0,0
kukurydza na ziarno	9016	8399	7 143	85,0
Strączkowe na nasiona ^a	25418	48902	28194	57,7
jadalne	4918	5707	4 379	76,7
pastewne	20500	43073	23815	55,3

^a łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi.

Tabl. 2.3. **Powierzchnia zasiewów według siedziby użytkownika**
Stan w czerwcu

(cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w ha			2015=100
OGÓŁEM (dok.)				
Ziemniaki ^a	7871	11812	14 898	126,1
Przemysłowe ^b	124017	125332	110159	87,9
w tym:				
buraki cukrowe	11263	9448	9 767	103,4
oleiste	112754	115699	100 172	86,6
w tym rzepak i rzepik	110783	113302	98 363	86,8
Pastewne	54873	60313	61436	101,9
w tym:				
okopowe	243	337	86	25,5
kukurydza na paszę	10222	10732	11834	110,3
Pozostałe uprawy	14413	12143	15423	127,0
w tym warzywa gruntowe ^a	2479	2873	2828	98,4
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE				
OGÓŁEM	414952	466899	468903	100,4
Zboża	266400	286274	305 222	106,6
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	231806	255099	288 191	113,0
pszenica	91570	100469	103 417	102,9
żyto	45294	42232	51 054	120,9
jęczmień	30530	33042	45 179	136,7
owies	18835	19573	24 698	126,2
pszenżyto	45577	59783	56 960	95,3
gryka	6068	5249	9 383	178,8
proso	6232	4486	3 082	68,7
pozostałe zbożowe	635	1865	-	-
kukurydza na ziarno	5643	5389	4 566	84,7

^a Łącznie z działkami. ^b Bez ziół leczniczych, wikliny i innych przemysłowych, które są ujęte w grupie upraw pozostałych.

Tabl. 2.3. **Powierzchnia zasiewów według siedziby użytkownika** (dok.)
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w ha			2015=100
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE (dok.)				
Strączkowe na nasiona ^a	20583	42340	23102	54,6
jadalne	3115	4672	3 501	74,9
pastewne	17468	37668	19601	52,0
Ziemniaki ^b	6568	10846	13 923	128,4
Przemysłowe ^c	72854	73496	64860	88,2
w tym:				
buraki cukrowe	6702	5228	5 582	106,8
oleiste	66152	68083	59 061	86,7
w tym rzepak i rzepik	64617	66055	57 437	87,0
Pastewne	43634	49757	48852	98,2
w tym:				
okopowe	222	318	69	21,7
kukurydza na paszę	3690	4171	4436	106,4
Pozostałe uprawy	12921	11279	12944	114,8
w tym warzywa gruntowe ^b	2244	2641	2548	96,5

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^b Łącznie z działkami. ^c Bez ziół leczniczych, wikliny i innych przemysłowych, które są ujęte w grupie upraw pozostałych.

Tabl. 2.4. **Struktura zasiewów według siedziby użytkownika**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	Różnica
	w odsetkach			2016–2015
OGÓŁEM				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	x
Zboża	61,7	59,6	63,6	4,0
zboża podstawowe z mieszan- kami zbożowymi	57,7	56,3	60,4	4,1
pszenica	25,5	25,6	26,4	0,8

Tabl. 2.4. **Struktura zasiewów według siedziby użytkownika**
Stan w czerwcu

(cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	Różnica
	w odsetkach			2016–2015
OGÓŁEM (dok.)				
zboża podstawowe z mieszan- kami zbożowymi (dok.)				
żyto	9,9	8,1	9,1	1,0
jęczmień	7,9	7,2	9,2	2,0
owies	3,5	3,3	4,2	0,9
pszenżyto	9,3	10,9	10,4	-0,5
gryka	1,2	0,9	1,6	0,7
proso	1,1	0,8	0,5	-0,3
pozostałe zbożowe	0,1	0,3	0,0	-0,3
kukurydza na ziarno	1,5	1,3	1,1	-0,2
Strączkowe na nasiona ^a	4,3	7,6	4,5	-3,1
jadalne	0,8	0,9	0,7	-0,2
pastewne	3,5	6,7	3,8	-2,9
Ziemniaki	1,3	1,8	2,4	0,6
Przemysłowe ^b	21,0	19,6	17,4	-2,2
w tym:				
buraki cukrowe	1,9	1,5	1,5	0,0
oleiste	19,1	18,1	15,8	-2,3
w tym rzepak i rzepik	18,8	17,7	15,6	-2,1
Pastewne	9,3	9,4	9,7	0,3
w tym:				
okopowe	0,0	0,1	0,0	-0,1
kukurydza na paszę	1,7	1,7	1,9	0,2
Pozostałe uprawy	2,4	1,9	2,4	0,5
w tym warzywa gruntowe	0,4	0,4	0,4	0,0

^a Łącznie z mieszanekami zbożowo-strączkowymi. ^b Bez ziół leczniczych, wikliny i innych przemysłowych, które są ujęte w grupie upraw pozostałych.

Tabl. 2.4. **Struktura zasiewów według siedziby użytkownika**
Stan w czerwcu

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	Różnica
	w odsetkach			2016–2015
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	x
Zboża	62,2	59,8	65,1	5,3
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	57,8	56,1	61,5	5,4
pszenica	22,1	21,5	22,1	0,6
żyto	10,9	9,0	10,9	1,9
jęczmień	7,4	7,1	9,6	2,5
owies	4,5	4,2	5,3	1,1
pszenżyto	11,0	12,8	12,1	-0,7
gryka	1,5	1,1	2,0	0,9
proso	1,5	1,0	0,7	-0,3
pozostałe zbożowe	0,2	0,4	–	–
kukurydza na ziarno	1,4	1,2	1,0	-0,2
Strączkowe na nasiona ^a	5,0	9,1	4,9	-4,2
jadalne	0,8	1,0	0,7	-0,3
pastewne	4,2	8,1	4,2	-3,9
Ziemniaki	1,6	2,3	3,0	0,7
Przemysłowe ^b	17,6	15,7	13,8	-1,9
w tym:				
buraki cukrowe	1,6	1,1	1,2	0,1
oleiste	15,9	14,6	12,6	-2,0
w tym rzepak i rzepik	15,6	14,1	12,2	-1,9
Pastewne	10,5	10,7	10,4	-0,3
w tym:				
okopowe	0,1	0,1	0,0	-0,1
kukurydza na paszę	0,9	0,9	0,9	0,0
Pozostałe uprawy	3,1	2,4	2,8	0,4
w tym warzywa gruntowe	0,5	0,6	0,5	-0,1

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^b Bez ziół leczniczych, wikliny i innych przemysłowych, które są ujęte w grupie upraw pozostałych.

3. Produkcja roślinna

Tabl. 3.1.   **Plony głównych ziemiopłodów**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	z 1 ha w dt			2015=100
	OGÓŁEM			
Zboża	50,2	47,6	42,7	89,7
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	51,4	48,8	43,3	88,7
pszenica	59,6	57,5	48,2	83,8
żyto	42,4	40,7	38,5	94,6
jęczmień	49,7	45,5	41,2	90,5
owies	35,9	33,6	34,2	101,8
pszenżyto	47,9	42,9	41,7	97,2
gryka	12,1	11,6	12,0	103,4
proso	15,9	10,9	13,5	123,9
pozostałe zbożowe	20,9	18,0	–	–
kukurydza na ziarno	61,3	51,5	68,7	133,4
Strączkowe na nasiona ^a	18,1	18,5	18,2	98,4
jadalne	18,6	17,8	21,9	123,0
pastewne	18,0	18,6	17,5	94,1
Ziemniaki	309,0	306,0	340,0	111,1
Rzepak i rzepik	37,5	30,1	24,5	81,4
Buraki cukrowe	726,0	578,0	798,0	138,1
Kukurydza na zielonkę	418,0	357,0	466,0	130,5
Okopowe pastewne	500,0	426,0	461,0	108,2
Siano ^b :				
z trwałych użytków zielonych	42,6	42,4	41,5	97,9
z roślin motylkowych z trawami	44,0	36,4	37,6	103,3

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^b Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Tabl. 3.1. **Plony głównych ziemiopłodów**

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	z 1 ha w dt			2015=100
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE				
Zboża	43,7	42,0	39,5	94,0
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	44,8	43,1	40,3	93,5
pszenica	50,8	49,4	44,0	89,1
żyto	39,5	39,2	37,0	94,4
jęczmień	41,7	39,4	39,0	99,0
owies	36,1	33,7	34,0	100,9
pszenżyto	45,4	41,7	41,1	98,6
gryka	12,8	11,8	12,0	101,7
proso	16,0	11,2	14,1	125,9
pozostałe zbożowe	21,0	18,0	–	–
kukurydza na ziarno	61,0	49,5	62,0	125,3
Strączkowe na nasiona ^a	18,6	18,9	17,8	94,2
jadalne	21,3	17,8	20,9	117,4
pastewne	18,1	16,9	17,3	102,4
Ziemniaki	305,0	304,0	340,0	111,8
Rzepak i rzepik	36,1	24,9	23,6	94,8
Buraki cukrowe	808,0	618,0	935,0	151,3
Kukurydza na zielonkę	470,0	380,0	480,0	126,3
Okopowe pastewne	549,0	415,0	508,0	122,4
Siano ^b :				
z trwałych użytków zielonych	45,4	41,9	44,0	105,0
z roślin motylkowych z trawami	45,4	37,4	37,8	101,1

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^b Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Tabl. 3.2. **Zbiory głównych ziemiopłodów**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w dt			2015=100
OGÓŁEM				
Zboża	18250032	18176604	17189251	94,6
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	17490492	17586865	16531897	94,0
pszenica	8997020	9430300	8055303	85,4
żyto	2487485	2112753	2214572	104,8
jęczmień	2326232	2107132	2385613	113,2
owies	745270	710120	907369	127,8
pszenżyto	2644997	2990353	2741765	91,7
gryka	85554	69688	120578	173,0
proso	107487	54336	45839	84,4
pozostałe zbożowe	14072	33570	–	–
kukurydza na ziarno	552427	432145	490937	113,6
Strączkowe na nasiona ^a	461208	904029	512580	56,7
jadalne	91682	101310	96024	94,8
pastewne	369526	802719	416556	51,9
Ziemniaki	2429081	3616266	5062067	140,0
Rzepak i rzepik	4156310	3411866	2408769	70,6
Buraki cukrowe	8179588	5463392	7795223	142,7
Kukurydza na zielonkę	4273552	3828853	5513591	144,0
Okopowe pastewne	121703	143705	39602	27,6
Siano ^b :				
z trwałych użytków zielonych	6791829	6491000	5912202	91,1
z roślin motylkowych z trawami	1841376	1649209	1779688	107,9

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^b Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Tabl. 3.2. **Zbiory głównych ziemiopłodów**

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w dt			2015=100
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE				
Zboża	11286952	11719667	12048047	102,8
zboża podstawowe z mieszan- kami zbożowymi	10752042	11307160	11608903	102,7
pszenica	4652655	4960924	4554759	91,8
żyto	1789123	1655494	1888998	114,1
jęczmień	1272943	1301694	1759992	135,2
owies	679938	659610	839732	127,3
pszenżyto	2068075	2493526	2340191	93,9
gryka	77673	61938	112596	181,8
proso	99710	50243	43456	86,5
pozostałe zbożowe	13332	33570	–	–
kukurydza na ziarno	344195	266756	283092	106,1
Strączkowe na nasiona ^a	383251	801330	411695	51,4
jadalne	66343	83043	73130	88,1
pastewne	316908	718287	338565	47,1
Ziemniaki	2003139	3297184	4733820	143,6
Rzepak i rzepik	2334564	1647742	1354964	82,2
Buraki cukrowe	5414381	3232606	5216932	161,4
Kukurydza na zielonkę	1734479	1584980	2129280	134,3
Okopowe pastewne	121703	132071	35073	26,6
Siano ^b :				
z trwałych użytków zielonych	6145986	5551931	5415781	97,5
z roślin motylkowych z trawami	1700204	1558943	1619510	103,9

^a Łącznie z mieszanekami zbożowo-strączkowymi. ^b Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Tabl. 3.3. **Udział gospodarstw indywidualnych w produkcji głównych ziemiopłodów**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
	w %		
Zboża	61,8	64,5	70,1
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	61,5	64,3	70,2
pszenica	51,7	52,6	56,5
żyto	71,9	78,4	85,3
jęczmień	54,7	61,8	73,8
owies	91,2	92,9	92,5
pszenżyto	78,2	83,4	85,4
gryka	90,8	88,9	93,4
proso	92,8	92,5	94,8
pozostałe zbożowe	94,7	100,0	-
kukurydza na ziarno	62,3	61,7	57,7
Strączkowe na nasiona ^a	83,1	88,6	80,3
jadalne	72,4	82,0	76,2
pastewne	85,8	89,5	81,3
Ziemniaki	82,5	91,2	93,5
Rzepak i rzepik	56,2	48,3	56,3
Buraki cukrowe	66,2	59,2	66,9
Kukurydza na zielonkę	40,6	41,4	38,6
Okopowe pastewne	100,0	91,9	88,6
Siano ^b :			
z trwałych użytków zielonych	90,5	90,4	91,6
z roślin motylkowych z trawami	92,3	94,5	91,0

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^b Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Tabl. 3.4. Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych oraz wapniowych w latach gospodarczych (w przeliczeniu na czysty składnik)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2014/2015 =100
OGÓŁEM W tonach				
Nawozy mineralne i chemiczne (NPK)	97619	92416	112673	121,9
azotowe (N)	58644	54747	66584	121,6
fosforowe (P ₂ O ₅)	14952	14124	17610	124,7
potasowe (K ₂ O)	24023	23546	28479	121,0
Nawozy wapniowe	71216	49627	55269	111,4
Nawozy wapniowo-magnezowe	37231	27707	.	x
Na 1 ha użytków rolnych w kg				
Nawozy mineralne i chemiczne (NPK)	117,3	110,4	138,6	125,5
azotowe (N)	70,5	65,4	81,9	125,2
fosforowe (P ₂ O ₅)	18,0	16,9	21,7	128,2
potasowe (K ₂ O)	28,9	28,1	35,0	124,7
Nawozy wapniowe	85,6	59,3	68,0	114,6
Nawozy wapniowo-magnezowe	44,8	33,1	.	x
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE W tonach				
Nawozy mineralne i chemiczne (NPK)	62187	60303	80786	134,0
azotowe (N)	36578	34262	44818	130,8
fosforowe (P ₂ O ₅)	10153	9810	13700	139,7
potasowe (K ₂ O)	15455	16230	22268	137,2
Nawozy wapniowe	44597	40252	38224	95,0
Nawozy wapniowo-magnezowe	26116	23593	.	x
Na 1 ha użytków rolnych w kg				
Nawozy mineralne i chemiczne (NPK)	99,6	94,6	129,8	137,2
azotowe (N)	58,6	53,8	72,0	133,8
fosforowe (P ₂ O ₅)	16,3	15,4	22,0	142,9
potasowe (K ₂ O)	24,8	25,5	35,8	140,3
Nawozy wapniowe	71,5	63,2	61,4	97,2
Nawozy wapniowo-magnezowe	41,8	37,0	.	x

α Od 2013 r. nawozy wapniowe podaje się w podziale na nawozy zawierające i niezawierające magnez wg typów wapna nawozowego oraz składu procentowego CaO i MgO.

Tabl. 3.5. **Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem				W tym gospodarstwa indywidualne			
	2014	2015	2016	2015=100	2014	2015	2016	2015=100
Powierzchnia w hektarach								
OGÓŁEM	2479	2873	2828	98,4	2244	2641	2548	96,5
Kapusta	497	589	481	81,6	494	584	479	82,0
Kalafior	106	128	86	67,7	106	127	86	67,8
Cebula	262	302	302	100,0	231	275	272	99,2
Marchew jadalna	486	576	573	99,3	484	574	569	99,1
Buraki ćwikłowe	247	297	265	89,1	247	297	264	89,0
Ogórki	197	231	229	99,0	195	230	228	99,1
Pomidory	19	22	144	666,1	19	22	41	191,8
Pozostałe ^a	665	728	748	102,8	468	533	609	114,3
Zbiory w tonach ^b								
OGÓŁEM	70341	69782	79330	113,7	67256	68385	77540	113,4
Kapusta	24108	22530	25580	113,5	23869	22313	25549	114,5
Kalafior	1594	1844	2131	115,6	1593	1843	2131	115,6
Cebula	5512	6104	7011	114,9	4569	5280	5934	112,4
Marchew jadalna	15862	17534	19927	113,6	15824	17487	19796	113,2
Buraki ćwikłowe	8714	8745	9487	108,5	8703	8740	9483	108,5
Ogórki	4095	3861	4448	115,2	4085	3857	4443	115,2
Pomidory	411	401	1070	266,8	409	400	870	217,6
Pozostałe ^a	10046	8765	9678	110,4	8205	8466	9335	110,3
Plony z 1 ha w dt								
Kapusta	486	382	532	139,3	484	382	534	139,8
Kalafior	150	145	247	170,3	151	145	247	170,3
Cebula	210	202	232	114,9	198	192	218	113,5
Marchew jadalna	326	304	348	114,5	327	305	348	114,1
Buraki ćwikłowe	353	295	358	121,4	353	295	359	121,7
Ogórki	208	167	194	116,2	209	167	195	116,8
Pomidory	220	185	74	40,0	220	185	210	113,5
Pozostałe ^a	151	120	129	107,5	176	159	153	96,2

^a Selery, pory, pietruszka, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi i inne. ^b Od 2016 r. nie uwzględnia się produkcji poza sadami.

Tabl. 3.6. **Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew**

WYSZCZEGÓL- NIENIE	Ogółem				W tym gospodarstwa indywidualne			
	2014	2015	2016	2015=100	2014	2015	2016	2015=100
Powierzchnia w hektarach								
OGÓŁEM	13032	11044	10379	94,0	12199	10703	10013	93,6
Jabłonie	10777	9531	8573	89,9	10322	9233	8310	90,0
Grusze	226	171	172	100,1	216	163	163	99,8
Śliwy	259	213	212	99,2	255	210	209	99,6
Wiśnie	456	375	362	96,5	434	368	359	97,7
Czereśnie	1167	643	686	106,7	827	618	598	96,8
Pozostałe ^a	147	110	374	339,1	145	110	374	339,1
Zbiory w tonach ^b								
OGÓŁEM	30837	34025	38997	115,6	28243	30892	35431	115,8
Jabłonie	27246	30439	34641	114,3	25188	27834	31197	112,6
Grusze	618	590	575	110,8	573	552	542	112,5
Śliwy	564	573	632	114,0	556	561	615	113,5
Wiśnie	745	764	792	107,2	731	746	781	108,3
Czereśnie	1536	1498	1173	79,5	1068	1037	1110	109,5
Pozostałe ^a	128	161	1186	820,1	128	161	1186	820,1
Plony z 1 ha w dt								
Jabłonie	25,3	31,8	40,4	127,0	24,4	30,0	37,5	125,0
Grusze	27,3	30,3	33,5	110,6	26,6	29,5	33,3	112,9
Śliwy	21,8	26,0	29,9	115,0	21,8	25,9	29,5	113,9
Wiśnie	16,3	19,7	21,9	111,2	16,8	19,6	21,7	110,7
Czereśnie	13,2	22,9	17,1	74,7	12,9	16,4	18,6	113,4
Pozostałe ^a	8,7	13,1	31,7	242,0	8,9	13,1	31,7	242,0

^a Brzoskwinie, morele i orzechy włoskie. ^b Od 2016 r. nie uwzględnia się produkcji poza sadami.

Tabl. 3.7. **Powierzchnia, zbiory i plony z krzewów owocowych i plantacji jagodowych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem				W tym gospodarstwa indywidualne			
	2014	2015	2016	2015=100	2014	2015	2016	2015=100
Powierzchnia w hektarach								
OGÓŁEM	6404	6007	6688	111,3	6021	5625	6308	112,1
Truskawki	2276	2035	1993	98,0	2259	2034	1985	97,6
Maliny ^a	1560	1461	1481	101,4	1560	1461	1481	101,3
Porzeczki	1737	1667	1620	97,2	1729	1656	1619	97,8
Agrest	97	89	89	99,0	97	89	89	99,0
Pozostałe	734	755	1505	199,2	376	385	1134	294,9
Zbiory w tonach								
OGÓŁEM	17554	17548	19339	111,9	15554	15017	17813	120,7
Truskawki	5288	4560	4528	99,3	5201	4542	4452	98,0
Maliny ^a	2902	2986	3704	124,9	2902	2986	3704	124,9
Porzeczki	5826	5840	5702	100,8	5825	5829	5697	100,9
Agrest	328	311	293	100,5	328	311	293	100,5
Pozostałe	3210	3851	5113	134,2	1297	1349	3667	280,3
Plony z 1 ha w dt								
Truskawki	23,2	22,4	22,7	99,3	23,0	22,3	22,4	100,4
Maliny ^a	18,6	20,3	25,0	123,2	18,6	20,3	25,0	123,2
Porzeczki	33,6	33,9	35,2	103,8	33,7	34,1	35,2	103,2
Agrest	33,9	32,6	33,1	101,5	33,9	32,6	33,1	101,5
Pozostałe	43,7	50,5	34,0	67,3	34,5	34,0	32,3	95,0

^a Łącznie z jeżyną bezkolcową.

4. Produkcja zwierzęca

Tabl. 4.1. **Pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu ^a**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
OGÓŁEM W sztukach				
Bydło	103576	102005	97251	95,3
w tym krowy	40957	40214	38932	96,8
Trzoda chlewna	295588	294722	274478	93,1
w tym lochy	29085	27686	27592	99,7
Owce	4928	4644	4898	105,5
Drób ogółem	6341601	5377862	10232831	190,3
Na 100 ha użytków rolnych w sztukach				
Bydło	12,4	12,2	12,0	98,4
w tym krowy	4,9	4,8	4,8	100,0
Trzoda chlewna	35,5	35,2	33,8	96,0
w tym lochy	3,5	3,3	3,4	103,0
Owce	0,6	0,6	0,6	100,0
Drób ogółem	762,3	642,4	1258,6	195,9
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE w sztukach				
Bydło	76732	74888	71321	95,2
w tym krowy	29557	28751	27681	96,3
Trzoda chlewna	127186	126149	104580	82,9
w tym lochy	7858	6264	5237	83,6
Owce	3288	3196	3269	102,3
Drób ogółem	4320188	3961994	6117444	154,4
W % ogółem				
Bydło	74,1	73,4	73,3	99,9
w tym krowy	72,2	71,5	71,1	99,4
Trzoda chlewna	43,0	42,8	38,1	89,0
w tym lochy	27,0	22,6	19,0	84,1
Owce	66,7	68,8	66,7	96,9
Drób ogółem	68,1	73,7	59,8	81,1

^a W wieku powyżej 2 tygodni.

Tabl. 4.1. **Pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu ^a**
Stan w czerwcu

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
Na 100 ha użytków rolnych w sztukach w gospodarstwach indywidualnych				
Bydło	12,3	11,8	11,5	97,5
w tym krowy	4,7	4,5	4,4	97,8
Trzoda chlewna	20,4	19,8	16,8	84,8
w tym lochy	1,3	1,0	0,8	80,0
Owce	0,5	0,5	0,5	100,0
Drób ogółem	692,3	621,8	982,8	158,1

^a W wieku powyżej 2 tygodni.

Tabl. 4.2. **Pogłowie bydła według grup wiekowo-użytkowych**
Stan w końcu półrocza

LATA PÓŁROCZA	Ogółem	Cielęta w wieku poniżej 1 roku	Młode bydło w wieku 1–2 lat	Bydło w wieku 2 lata i więcej	
				razem	w tym krowy
OGÓŁEM W sztukach					
2014 I	103576	30721	22969	49886	40957
II	95725	27372	21296	47057	39051
2015 I	102005	30373	24340	47292	40214
II	95890	27699	23337	44853	38751
2016 I	97251	28822	22851	45577	38932
II	92474	27490	20382	44602	37533
2015=100 I	95,3	94,9	93,9	96,4	96,8
II	96,4	99,2	87,3	99,4	96,9
W odsetkach					
2014 I	100,0	29,7	22,2	48,1	39,5
II	100,0	28,6	22,2	49,2	40,8
2015 I	100,0	29,8	23,9	46,3	39,4
II	100,0	28,9	24,3	46,8	40,4
2016 I	100,0	29,6	23,5	46,9	40,0
II	100,0	29,7	22,1	48,2	48,2

Tabl. 4.2. **Pogłowie bydła według grup wiekowo-użytkowych**
Stan w końcu półrocza

(dok.)

LATA PÓŁROCZA	Ogółem	Cielęta w wieku poniżej 1 roku	Młode bydło w wieku 1–2 lat	Bydło w wieku 2 lata i więcej	
				razem	w tym krowy
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE					
W sztukach					
2014 I	76732	22610	16663	37489	29557
II	69246	18874	15501	34871	27820
2015 I	74888	22439	17732	34717	28751
II	69996	19631	17372	32992	27757
2016 I	71321	21482	16915	32923	27681
II	69669	19667	15804	34198	28281
2015 = 100 I	95,2	95,7	95,4	94,8	96,3
II	99,5	100,2	91,0	103,7	101,9
W odsetkach					
2014 I	100,0	29,5	21,7	48,8	38,5
II	100,0	27,3	22,4	50,3	40,2
2015 I	100,0	30,0	23,7	46,3	38,4
II	100,0	28,1	24,8	47,1	39,7
2016 I	100,0	30,1	23,7	46,2	38,8
II	100,0	28,2	22,7	49,1	40,6

Tabl. 4.3. **Pogłowie trzody chlewnej według grup wiekowo-użytkowych**
Stan w końcu miesiąca

LATA MIESIĄCE	Ogółem	Prosięta o wadze do 20 kg	Warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg	Trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej			
				na ubój	na chów		
					razem	w tym lochy	
						razem	w tym prośne
OGÓŁEM W sztukach							
2014 marzec	301754	86136	71258	114033	30325	29933	19021
czerwiec	295588	93775	82433	89840	29541	29085	18761
grudzień	290845	81865	73260	105575	30146	29796	18530
2015 marzec	287641	100751	79182	78979	28729	28331	18575
czerwiec	294722	106768	80950	78957	28047	27686	20186
grudzień	279443	92694	58078	99942	28730	28427	16812

Tabl. 4.3. **Pogłowie trzody chlewnej według grup wiekowo-użytkowych** (cd.)
Stan w końcu miesiąca

LATA MIESIĄCE		Ogółem	Prosięta o wadze do 20 kg	Warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg	Trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej			
					na ubój	na chów		
						razem	w tym lochy	
							razem	w tym prośnie
OGÓŁEM (dok.) W sztukach (dok.)								
2016	marzec	271951	86158	65759	91555	28480	28231	18568
	czerwiec	274478	102589	77820	66187	27883	27592	18782
	grudzień	283028	93890	77153	84629	27357	27111	17667
2015= = 100	marzec	94,5	85,5	83,0	115,9	99,1	99,6	100,0
	czerwiec	93,1	96,1	96,1	83,8	99,4	99,7	93,0
	grudzień	101,3	101,3	132,8	84,7	95,2	95,4	105,1
W odsetkach								
2014	marzec	100,0	28,6	23,6	37,8	10,0	9,9	6,3
	czerwiec	100,0	31,7	27,9	30,4	10,0	9,8	6,3
	grudzień	100,0	28,1	25,2	36,3	10,4	10,2	6,4
2015	marzec	100,0	35,0	27,5	27,5	10,0	9,8	6,5
	czerwiec	100,0	36,2	27,5	26,8	9,5	9,4	6,8
	grudzień	100,0	33,2	20,8	35,7	10,3	10,2	6,0
2016	marzec	100,0	31,7	24,2	33,6	10,5	10,4	6,8
	czerwiec	100,0	37,4	28,3	24,1	10,2	10,1	6,8
	grudzień	100,0	33,2	27,2	29,9	9,7	9,6	6,2
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE W sztukach								
2014	marzec	133109	27283	44794	51531	9500	9232	5381
	czerwiec	127186	32799	47134	39078	8176	7858	5178
	grudzień	123893	21161	46316	47786	8630	8391	5046
2015	marzec	130980	41956	40592	41476	6956	6663	4035
	czerwiec	126149	44274	39951	35399	6525	6264	3919
	grudzień	107414	31776	25167	43352	7120	6918	2711

Tabl. 4.3. **Pogłowie trzody chlewnej według grup wiekowo-użytkowych** (dok.)
Stan w końcu miesiąca

LATA MIESIĄCE	Ogółem	Prosięta o wadze do 20 kg	Warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg	Trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej				
				na ubój	na chów			
					razem	w tym lochy		
						razem	w tym prośne	
W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE (dok.) W sztukach (dok.)								
2016 marzec	101039	18045	34324	42832	5839	5682	3632	
czerwiec	104580	39177	30946	29046	5412	5237	3192	
grudzień	108493	31605	40976	30785	5128	4990	3411	
2015= marzec	77,1	43,0	84,6	103,3	83,9	85,3	90,0	
= 100 czerwiec	82,9	88,5	77,5	82,1	82,9	83,6	81,4	
grudzień	101,0	99,5	162,8	71,0	72,0	72,1	125,8	
W odsetkach								
2014 marzec	100,0	20,5	33,7	38,7	7,1	6,9	4,0	
czerwiec	100,0	25,8	37,1	30,7	6,4	6,2	4,1	
grudzień	100,0	17,1	37,4	38,5	7,0	6,8	4,1	
2015 marzec	100,0	32,0	31,0	31,7	5,3	5,1	3,1	
czerwiec	100,0	35,1	31,7	28,1	5,2	5,0	3,1	
grudzień	100,0	29,6	23,4	40,4	6,6	6,4	2,5	
2016 marzec	100,0	17,8	34,0	42,4	5,8	5,6	3,6	
czerwiec	100,0	37,4	29,6	27,8	5,2	5,0	3,1	
grudzień	100,0	29,1	37,8	28,4	4,7	4,6	3,1	

Tabl. 4.4. **Drób^a**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
			ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
Kury w tys. szt.	6184,6	5189,9	10036,9	5941,5
w tym nioski	1314,6	1409,5	1457,8	1147,8
Gęsi w tys. szt.	52,3	21,6	33,6	13,6
Indyki w tys. szt.	63,7	78,0	118,1	118,1
Kaczki ^b w tys. szt.	41,0	88,3	44,3	44,3
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	743,4	620,0	1234,5	954,6
w tym nioski	158,0	168,4	179,3	184,4

^a W wieku powyżej 2 tygodni. ^b Łącznie z drobiem pozostałym.

Tabl. 4.5. **Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2015
Żywiec rzeźny ogółem ^a w wadze żywej w tys. ton	212,5	234,8	226,8
w tym:			
wołowy (bez cielęcego)	10,3	10,3	10,2
cielęcy	0,5	0,7	0,3
wieprzowy	54,4	52,9	50,4
drobiowy	147,2	170,6	165,7
Żywiec rzeźny ogółem ^b w przeliczeniu na mięso w tys. ton	163,5	178,7	173,6
na 1 ha użytków rolnych w kg	195,3	214,8	207,3
Mleko krowie w mln litrów	158,3	174,5	172,1
na 1 ha użytków rolnych w litrach	189	210	206
przeciętny roczny udój od 1 krowy w litrach	4042	4384	4376

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki. ^b Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński, drobiowy, kozi, króliczy i dziczyzna – w wadze poubojowej ciepłej (wbc); łącznie z tłuszczami i podrobami.

Tabl. 4.6. **Produkcja pasz dodatkowych oraz powierzchnia nawozów zielonych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015		2016	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
Produkcja pasz dodatkowych w decytonach				
Wysłodki buraczane	2267394	1152000	3897612	2608466
Liście okopowych ogółem	2310505	1191621	3909493	2618988
buraków cukrowych	2267394	1152000	3897612	2608466
okopowych pastewnych	43111	39621	11881	10522
Plewy motylkowych	61722	59844	104444	100488
Słoma strączkowych	958946	857653	499868	406278
Poplony i wsiewki na paszę	742290	739200	376	31
Powierzchnia nawozów zielonych w hektarach				
Nawozy zielone w plonie głównym	1319	1148	1574	1095
strączkowe na przeoranie	60	47	817	765
motylkowe drobnonasienne, trawy i inne pastewne na przeoranie	1200	1042	757	330
łubin gorzki na przeoranie	59	59	.	.

5. Skup ważniejszych produktów rolnych i ich ceny

Tabl. 5.1. Skup ważniejszych produktów rolnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
OGÓŁEM				
Zboża ogółem w tonach	1305284	1147504	1370517	119,4
w tym:				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	1249941	1085477	1315127	121,2
pszenica	673146	544473	811557	149,1
żyto	224793	192246	192625	100,2
jęczmień	118307	115356	89203	77,3
owies z mieszankami zbożowymi	31757	25305	29240	115,6
pszenżyto	201938	208097	192502	92,5
zboża podstawowe siewne	1068	18221	1177	6,5
Ziemniaki ogółem w tonach	109637	117266	157180	134,0
Buraki cukrowe w tonach	806761	614613	779522	126,8
Rzepak i rzepik w tonach	231140	190726	131874	69,1
Warzywa ogółem w tonach	9066	4581	6848	149,5
Owoce ogółem w tonach	8835	9472	7985	84,3
Żywiec rzeźny ^a w tonach	202197	223896	216733	96,8
w tym:				
bydło rzeźne (bez cieląt)	8363	8990	7545	83,9
cielęta	180	182	246	135,2
trzoda chlewna	54319	49975	48732	97,5
drób ogółem	139284	164657	160153	97,3
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^b w tonach	144301	159006	154178	97,0
Mleko krowie w tys. litrów	157527	153203	145562	95,0
I półrocze				
Zboża ogółem w tonach	275640	345764	413315	119,5
w tym:				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	252223	317397	397206	125,1
pszenica	135883	175324	257952	147,1

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie i drób – w wadze żywej. ^b Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński i drobiowy – w wadze poubojowej ciepłej (wbc).

Tabl. 5.1. Skup ważniejszych produktów rolnych (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
I półrocze (dok.)				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe (dok.)				
żyto	64643	56128	55274	98,5
jęczmień	8396	23326	17589	75,4
owies z mieszankami zbożowymi	5861	5848	2206	37,7
pszenżyto	37440	56771	64185	113,1
zboża podstawowe siewne	127	146	23	15,8
Ziemniaki ogółem w tonach	12591	15403	13753	89,3
Buraki cukrowe w tonach	57076	68274	–	x
Rzepak i rzepik w tonach	6639	9611	7657	79,7
Warzywa ogółem w tonach	2539	2325	1156	49,7
Owoce ogółem w tonach	4949	1673	2484	148,5
Żywiec rzeźny ^a w tonach	100167	99217	106668	107,5
w tym:				
bydło rzeźne (bez cieląt)	3542	4323	3533	81,7
cielęta	91	100	122	122,0
trzoda chlewna	25007	22727	24736	108,8
drób ogółem	71511	72049	78251	108,6
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^b w tonach	71445	70445	75973	107,8
Mleko krowie w tys. litrów	77368	77135	74462	96,5
II półrocze				
Zboża ogółem w tonach	1029644	801740	957202	119,4
w tym:				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	997718	768080	917921	119,5
pszenica	537263	369149	553605	150,0
żyto	160150	136118	137351	100,9
jęczmień	109911	92030	71614	77,8
owies z mieszankami zbożowymi	25896	19457	27034	138,9
pszenżyto	164498	151326	128317	84,8
zboża podstawowe siewne	941	18075	1154	6,4

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie i drób – w wadze żywej. ^b Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński i drobiowy – w wadze poubojowej ciepłej (wbc).

Tabl. 5.1. Skup ważniejszych produktów rolnych (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
II półrocze (dok.)				
Ziemniaki ogółem w tonach	97046	101863	143427	140,8
Buraki cukrowe w tonach	749685	546339	779522	142,7
Rzepak i rzepik w tonach	224501	181115	124217	68,6
Warzywa ogółem w tonach	6527	2256	5692	252,3
Owoce ogółem w tonach	3886	7799	5501	70,5
Żywiec rzeźny ^a w tonach	102030	124679	110065	88,3
w tym:				
bydło rzeźne (bez cieląt)	4821	4667	4012	86,0
cielęta	89	82	124	151,2
trzoda chlewna	29312	27248	23996	88,1
drób ogółem	67773	92608	81902	88,4
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^b w tonach	72856	88561	78205	88,3
Mleko krowie w tys. litrów	80159	76068	71100	93,5
Z LICZBY OGÓŁEM – GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE				
Zboża ogółem w tonach	788630	731128	1046729	143,2
w tym:				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	754450	692208	1006336	145,4
pszenica	377708	287598	596095	207,3
żyto	153237	154110	168713	109,5
jęczmień	71849	64414	50601	78,6
owies z mieszankami zbożowymi	25070	22367	24589	109,9
pszenżyto	126586	163719	166338	101,6
zboża podstawowe siewne	1057	10075	1009	10,0
Ziemniaki ogółem w tonach	60590	85586	147741	172,6
Buraki cukrowe w tonach	490886	391535	521693	133,2
Rzepak i rzepik w tonach	126799	82979	87929	106,0
Warzywa ogółem w tonach	8437	3647	5462	149,8
Owoce ogółem w tonach	8252	9295	7813	84,1

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie i drób – w wadze żywej. ^b Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński i drobiowy – w wadze poubojowej ciepłej (wbc).

Tabl. 5.1. Skup ważniejszych produktów rolnych

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
Z LICZBY OGÓŁEM – GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE (dok.)				
Żywiec rzeźny ^a w tonach	156725	185745	184688	99,4
w tym:				
bydło rzeźne (bez cieląt)	5201	6611	6045	91,4
cielęta	4	5	183	3660,0
trzoda chlewna	30469	25651	30298	118,1
drób ogółem	121003	153387	148107	96,6
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^b w tonach	111143	130790	130546	99,8
Mleko krowie w tys. litrów	96702	89054	100064	112,4

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie i drób – w wadze żywej. ^b Wołowcy, cielęcycy, wieprzowcy, barani, koński i drobiowcy – w wadze poubojowej ciepłej (wbc).

Tabl. 5.2. Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
W tysiącach złotych				
OGÓŁEM	2483302	2250205	2258335	100,4
Produkty roślinne	1339916	1194415	1259854	105,5
w tym:				
zboża	835016	723726	833601	115,2
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	801320	698279	800977	114,7
ziemniaki	34223	33742	43826	129,9
Produkty zwierzęce	1143385	1055790	998482	94,6
w tym:				
żywiec rzeźny ^a	851000	857093	820086	95,7
w tym:				
bydło (bez cieląt)	49669	51963	45279	87,1
trzoda chlewna	271984	223714	235463	105,3
drób	527341	579058	536753	92,7
mleko krowie	226796	176030	158355	90,0

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie i drób – w wadze żywej.

Tabl. 5.2. **Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)**

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2015=100
Na 1 ha użytków rolnych w zł				
OGÓŁEM	2985	2688	2778	103,3
Produkty roślinne	1611	1427	1550	108,6
w tym:				
zboża	1004	865	1025	118,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	963	834	985	118,1
ziemniaki	41	40	54	135,0
Produkty zwierzęce	1374	1261	1228	97,4
w tym:				
żywiec rzeźny ^a	1023	1024	1009	98,5
w tym:				
bydło (bez cieląt)	60	62	56	90,3
trzoda chlewna	327	267	290	108,6
drób	634	692	660	95,4
mleko krowie	273	210	195	92,9

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie i drób – w wadze żywej.Tabl. 5.3. **Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w zł			2015=100
OGÓŁEM				
Zboża ogółem za 1 dt	63,97	63,07	60,82	96,4
w tym:				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	64,05	63,40	60,84	96,0
pszenica	69,58	69,97	64,37	92,0
żyto	55,69	53,31	52,68	98,8
jęczmień	58,27	59,42	54,60	91,9
owies z mieszankami zbożowymi	50,33	50,25	49,87	99,2
pszenżyto	60,50	59,36	58,65	98,8
zboża podstawowe siewne	66,98	55,26	77,90	141,0

Tabl. 5.3. **Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych** (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w zł		2015=100	
OGÓŁEM (dok.)				
Ziemniaki ogółem za 1 dt	31,22	28,77	27,88	96,9
Żywiec rzeźny – za 1 kg (w wadze żywej)				
w tym:				
bydło rzeźne (bez cieląt)	5,94	5,78	6,00	103,8
trzoda chlewna	5,01	4,48	4,83	107,8
drób ogółem	3,79	3,52	3,35	95,2
Mleko krowie za 100 litrów	143,97	114,90	108,79	94,7
I półrocze				
Zboża ogółem za 1 dt	71,62	64,88	63,32	97,6
w tym:				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	71,46	65,52	62,94	96,1
pszenica	77,84	72,85	65,01	89,2
żyto	61,85	53,49	56,35	105,3
jęczmień	68,31	58,07	57,21	98,5
owies z mieszankami zbożowymi	53,64	50,43	53,98	107,0
pszenżyto	68,40	59,40	62,20	104,7
zboża podstawowe siewne	94,28	78,22	137,72	176,1
Ziemniaki ogółem za 1 dt	84,72	38,48	67,90	176,5
Żywiec rzeźny – za 1 kg (w wadze żywej)				
w tym:				
bydło rzeźne (bez cieląt)	5,91	5,39	5,83	108,2
trzoda chlewna	5,01	4,50	4,46	99,1
drób ogółem	3,74	3,48	3,34	96,0
Mleko krowie za 100 litrów	155,98	118,43	101,34	85,6
II półrocze				
Zboża ogółem za 1 dt	61,92	62,29	59,75	95,9
w tym:				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	62,18	62,53	59,92	95,8
pszenica	67,49	68,60	64,08	93,4

Tabl. 5.3. **Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych** (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	
	w zł			2015=100
II półrocze (dok.)				
zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe (dok.)				
żyto	53,20	53,23	51,20	96,2
jęczmień	57,50	59,76	53,96	90,3
owies z mieszankami zbożowymi	49,58	50,20	49,53	98,7
pszenżyto	58,70	59,34	56,87	95,8
zboża podstawowe siewne	63,29	55,07	76,71	139,3
Ziemniaki ogółem za 1 dt	24,27	27,31	24,05	88,1
Żywiec rzeźny – za 1 kg (w wadze żywej)				
w tym:				
bydło rzeźne (bez cieląt)	5,96	6,14	6,15	100,2
trzoda chlewna	5,00	4,46	5,21	116,8
drób ogółem	3,84	3,54	3,36	94,9
Mleko krowie za 100 litrów	132,39	111,33	116,59	104,7

Tabl. 5.4. **Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych według miesięcy**

LATA MIESIĄCE		Ziarno zbóż ^a (bez siewnego)			Żywiec rzeźny		Mleko krowie w zł za 1 hl
		razem	w tym		bydło (bez cieląt)	trzoda chlewna	
			pszenica	żyto			
		w zł za 1 dt			w zł za 1 kg		
2014	I	71,00	76,94	61,09	6,04	5,24	160,36
	II	69,29	74,93	60,30	5,90	4,92	160,12
	III	71,58	77,35	60,85	5,87	4,80	161,39
	IV	74,02	81,29	64,89	6,16	5,11	155,42
	V	74,68	81,82	62,28	5,99	5,15	149,32
	VI	70,09	74,93	63,29	5,99	5,41	142,98
	VII	59,47	67,00	49,98	6,16	5,40	139,51
	VIII	60,03	65,86	55,53	6,07	5,29	133,34
	IX	64,51	69,00	54,77	6,13	5,04	129,41

^a Podstawowych konsumpcyjnych i paszowych.

Tabl. 5.4. **Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych według miesięcy** (cd.)

LATA MIESIĄCE		Ziarno zbóż ^a (bez siewnego)			Żywiec rzeźny		Mleko krowie w zł za 1 hl
		razem	w tym		bydło (bez cieląt)	trzoda chlewna	
			pszenica	żyto			
		w zł za 1 dt			w zł za 1 kg		
2014	X	62,96	66,60	52,61	5,93	4,76	126,87
	XI	64,18	69,18	56,16	5,77	5,23	127,30
	XII	67,74	71,32	55,80	5,92	4,45	125,72
	I–VI	71,46	77,84	61,85	5,91	5,01	155,98
	VII–XII	62,18	67,49	53,20	5,96	5,00	132,39
	I–XII	64,05	69,58	55,69	5,94	5,01	143,97
2015	I	71,46	77,64	56,31	5,82	4,29	123,69
	II	65,85	76,93	53,03	5,71	4,53	122,31
	III	69,01	74,31	54,34	6,09	4,59	125,37
	IV	60,51	70,33	53,98	5,77	4,56	118,33
	V	61,81	66,26	52,71	5,83	4,40	112,62
	VI	61,53	68,67	51,67	6,13	4,59	110,89
	VII	60,31	68,10	52,94	6,09	4,52	109,01
	VIII	60,19	65,88	49,98	5,98	4,48	108,15
	IX	62,90	68,88	53,42	6,17	4,67	109,73
	X	63,44	67,88	54,89	6,23	4,48	113,48
	XI	65,15	69,38	55,51	6,09	4,08	114,60
	XII	65,75	69,72	57,27	6,24	3,94	114,31
	I–VI	65,52	72,85	53,49	5,39	4,50	118,43
	VII–XII	62,53	68,60	53,23	6,14	4,46	111,33
	I–XII	63,40	69,97	53,31	5,78	4,48	114,90
2016	I	66,66	68,86	58,71	6,35	4,12	111,93
	II	63,83	66,33	56,78	6,23	4,27	108,07
	III	62,19	63,66	55,81	5,74	4,34	108,59
	IV	61,43	62,74	57,33	5,94	4,23	92,72
	V	61,51	62,92	56,10	6,20	4,57	91,71
	VI	62,44	65,60	56,02	6,01	4,93	96,95
	VII	59,34	64,33	55,14	5,74	5,34	100,71
	VIII	58,07	62,60	49,09	5,95	5,34	106,56
	IX	59,42	62,80	50,97	6,01	5,42	113,19

^a Podstawowych konsumpcyjnych i paszowych.

Tabl. 5.4. **Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych według miesięcy (dok.)**

LATA MIESIĄCE		Ziarno zbóż ^a (bez siewnego)			Żywiec rzeźny		Mleko krowie w zł za 1 hl
		razem	w tym		bydło (bez cieląt)	trzoda chlewna	
			pszenica	żyto			
		w zł za 1 dt			w zł za 1 kg		
2016	X	60,61	63,90	51,42	5,87	5,12	120,10
	XI	59,82	63,93	53,80	5,98	5,00	130,29
	XII	62,97	65,57	56,40	6,54	5,13	135,57
	I–VI	62,94	65,01	56,35	5,83	4,46	101,34
	VII–XII	59,92	64,08	51,20	6,15	5,21	116,59
	I–XII	60,84	64,37	52,68	6,00	4,83	108,79
2015 = 100							
2016	I	93,3	88,7	104,3	109,1	96,0	90,5
	II	96,9	86,2	107,1	109,1	94,3	88,4
	III	90,1	85,7	102,7	94,3	94,6	86,6
	IV	101,5	89,2	106,2	102,9	92,8	78,4
	V	99,5	95,0	106,4	106,3	103,9	81,4
	VI	101,5	95,5	108,4	98,0	107,4	87,4
	VII	98,4	94,5	104,2	94,3	118,1	92,4
	VIII	96,5	95,0	98,2	99,5	119,2	98,5
	IX	94,5	91,2	95,4	97,4	116,1	103,2
	X	95,5	94,1	93,7	94,2	114,3	105,8
	XI	91,8	92,1	96,9	98,2	122,5	113,7
	XII	95,8	94,0	98,5	104,8	130,2	118,6
	I–VI	96,1	89,2	105,3	108,2	99,1	85,6
	VII–XII	95,8	93,4	96,2	100,2	116,8	104,7
	I–XII	96,0	92,0	98,8	103,8	107,8	94,7

^a Podstawowych konsumpcyjnych i paszowych.

U w a g a : Ceny miesięczne – wg meldunków; roczne i półroczne – wg sprawozdań.

Tabl. 5.5. **Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach**

LATA MIESIĄCE		Ziemniopłody – za 1 dt			Zwierzęta gospodarskie – prosię na chów – za 1 szt.	Żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg
		ziarno zbóż		ziemniaki		
		pszenicy	żyta			
2014	I	90,00	72,50	128,82	.	.
	II	91,43	74,00	128,76	.	.
	III	82,00	72,50	127,09	.	.
	IV	90,00	75,00	126,06	.	.
	V	82,00	78,00	129,48	.	.
	VI	80,00	78,00	117,33	.	.
	VII	86,00	80,00	119,88	.	.
	VIII	80,00	67,50	99,54	.	.
	IX	70,00	72,00	94,14	.	.
	X	75,00	.	85,31	.	.
	XI	80,00	70,00	90,43	.	.
	XII	81,67	62,50	89,21	.	.
	I–VI	85,91	75,00	126,26	.	.
	VII–XII	78,78	70,40	96,42	.	.
	I–XII	82,34	72,91	111,34	.	.
2015	I	77,14	74,00	89,17	.	.
	II	82,50	62,50	87,08	.	.
	III	80,00	70,00	88,67	.	.
	IV	65,71	70,00	81,49	.	.
	V	75,71	78,00	91,53	.	.
	VI	90,00	78,00	81,96	.	.
	VII	83,33	83,33	.	.	.
	VIII	82,00	77,50	101,82	.	.
	IX	80,00	72,00	102,91	.	.
	X	81,25	68,00	96,98	.	.
	XI	83,33	70,00	104,85	.	.
	XII	80,00	70,00	105,67	.	.

Tabl. 5.5. **Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach** (cd.)

LATA MIESIĄCE		Ziemniopłody – za 1 dt			Zwierzęta gospodarskie – prosię na chów – za 1 szt.	Żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg
		ziarno zbóż		ziemniaki		
		pszenicy	żyta			
2015	I–VI	78,51	72,08	86,65	.	.
	VII–XII	81,65	73,47	85,37	.	.
	I–XII	80,08	72,78	93,83	.	.
2016	I	86,00	80,00	106,44	.	.
	II	80,00	70,00	108,73	.	.
	III	83,33	66,00	109,79	.	.
	IV	78,33	66,00	107,14	.	.
	V	83,33	70,00	113,91	.	.
	VI	80,00	72,50	119,81	.	.
	VII	75,00	72,50	148,86	.	.
	VIII	74,00	60,00	109,38	.	.
	IX	80,00	66,67	106,98	.	.
	X	78,33	66,00	96,76	.	.
	XI	78,33	54,00	95,62	.	.
	XII	74,00	66,00	93,33	.	.
	I–VI	81,83	70,75	110,97	.	.
	VII–XII	76,61	64,20	108,49	.	.
	I–XII	79,22	67,47	109,73	.	.
2015 = 100						
2016	I	111,5	108,1	119,4	x	x
	II	97,0	112,0	124,9	x	x
	III	104,2	94,3	123,8	x	x
	IV	119,2	94,3	131,5	x	x
	V	110,1	89,7	124,5	x	x
	VI	88,9	92,9	146,2	x	x
	VII	90,0	87,0	x	x	x
	VIII	90,2	77,4	107,4	x	x
	IX	100,0	92,6	104,0	x	x

Tabl. 5.5. **Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach** (dok.)

LATA MIESIĄCE		Ziemniopłody – za 1 dt			Zwierzęta gospodarskie – prosię na chów – za 1 szt.	Żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg
		ziarno zbóż		ziemniaki		
		pszenicy	żyta			
		w zł				
2015 = 100 (dok.)						
2016	X	96,4	97,1	99,8	x	x
	XI	94,0	77,1	91,2	x	x
	XII	92,5	94,3	88,3	x	x
	I–VI	104,2	98,2	128,1	x	x
	VII–XII	93,8	87,4	127,1	x	x
	I–XII	98,9	92,7	116,9	x	x

Tabl. 5.6. **Relacje cen wybranych produktów rolnych**

LATA MIESIĄCE		Relacje ceny skupu 1 kg żywca wieprzowego do cen				Relacje cen targowisko- wych do cen skupu	
		1 kg żyta		1 kg ziem- niaków na targo- wiskach	1 l mleka krowiego w skupie	pszenicy	żywca wieprzowego
		na targowi- skach	w skupie				
2014	I	7,2	8,6	4,1	3,3	1,2	.
	II	6,6	8,2	3,8	3,1	1,2	.
	III	6,6	7,9	3,8	3,0	1,1	.
	IV	6,8	7,9	4,1	3,3	1,1	.
	V	6,6	8,3	4,0	3,5	1,0	.
	VI	6,9	8,6	4,6	3,8	1,1	.
	VII	6,8	10,8	4,5	3,9	1,3	.
	VIII	7,8	9,4	5,3	4,0	1,2	.
	IX	7,0	9,2	5,4	3,9	1,0	.
	X	.	9,0	5,6	3,7	1,1	.
	XI	7,5	9,3	5,8	4,1	1,2	.
	XII	7,1	7,9	5,0	3,5	1,2	.

Tabl. 5.6. Relacje cen wybranych produktów rolnych

(dok.)

LATA MIESIĄCE		Relacje ceny skupu 1 kg żywca wieprzowego do cen				Relacje cen targowisko- wych do cen skupu	
		1 kg żyta		1 kg ziem- niaków na targo- wiskach	1 l mleka krowiego w skupie	pszenicy	żywca wieprzowego
		na targowi- skach	w skupie				
2015	I	5,8	7,7	4,8	3,5	1,0	.
	II	7,2	8,5	5,2	3,7	1,1	.
	III	6,6	8,5	5,2	3,7	1,1	.
	IV	6,5	8,4	5,6	3,9	0,9	.
	V	5,6	8,3	4,8	3,9	1,2	.
	VI	5,9	8,8	5,6	4,1	1,3	.
	VII	5,4	8,5	.	4,1	1,2	.
	VIII	5,7	9,0	4,4	4,1	1,2	.
	IX	6,5	8,8	4,5	4,2	1,2	.
	X	6,6	8,1	4,6	4,0	1,2	.
	XI	5,8	7,3	3,9	3,5	1,2	.
	XII	5,6	6,9	3,7	3,5	1,1	.
2016	I	5,2	7,0	3,9	3,7	1,2	.
	II	6,1	7,5	3,9	4,0	1,2	.
	III	6,6	7,8	3,9	4,0	1,3	.
	IV	6,4	7,4	4,0	4,5	1,2	.
	V	6,5	8,2	4,0	5,0	1,3	.
	VI	6,8	8,8	4,1	5,1	1,2	.
	VII	7,3	9,7	3,6	5,3	1,2	.
	VIII	8,9	10,9	4,9	5,0	1,2	.
	IX	8,1	10,6	5,1	4,8	1,3	.
	X	7,8	10,0	5,3	4,3	1,2	.
	XI	9,3	9,3	5,2	3,8	1,2	.
	XII	7,8	9,2	5,5	3,8	1,1	.

Tabl. 5.7. Melioracje użytków rolnych
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
Użytki rolne zmeliorowane:			
w tysiącach hektarów	405,0	405,0	405,0
grunty orne	267,8	267,8	267,8
w tym:			
zdrenowane	241,5	241,5	241,5
nawadniane	2,8	2,8	2,8
łąki i pastwiska	137,2	137,2	137,2
w tym:			
zdrenowane	35,8	35,8	35,8
nawadniane	38,6	38,6	38,6
w % ogólnej powierzchni użytków rolnych	48,7	48,4	48,4

Tabl. 5.8. Ciągniki rolnicze
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym w gospodarstwach indywidualnych
W tys. sztuk	2010 ^a	31,7	29,6
	2016 ^b	31,6	.
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha	2010 ^a	30,1	21,4
	2016 ^b	25,7	.

^a Dane z Powszechnego Spisu Rolnego, dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. ^b Dane z Badania Struktury Gospodarstw Rolnych w 2016 r.

Tabl. 5.9. Przeciętne ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym

WYSZCZEGÓLNIENIE		Grunty orne			
		ogółem	dobrze (pszenno-buraczane)	średnie (żytnio-ziemniaczane)	słabe (piaszczyste)
Za 1 ha w zł	2014	23568	28571	24377	19376
	2015	27279	35706	27829	22368
	2016	28241	35076	29067	22506
W przeliczeniu na żyto ^a	2014	323,2	391,9	334,3	265,8
w dt	2015	374,8	490,6	382,4	307,3
	2016	418,6	519,9	430,8	333,6

^a Według średnich rocznych cen na targowiskach.

6. Agrometeorologia

Tabl. 6.1 Charakterystyki meteorologiczne ^a

MIESIĄCE	Temperatura powietrza						Opady atmosferyczne			Uśło- necz- nienie suma [godz.]
	T śre- dnia [°C]	odchy- lenie T śre- dniej od normy ^b [°C]	T max [°C]	T min [°C]	T min przy gruncie [°C]	liczba dni z T min przy gruncie <0°C	suma [mm]	% nor- my ^b	liczba dni z opa- dem	
2015										
styczeń	2,6	2,7	11,3	-4,5	-6,3	15,3	62,3	151,3	21,3	33,8
luty	1,4	1,0	10,9	-7,5	-11,9	23,3	5,3	18,3	7,3	100,7
marzec	5,4	2,0	17,1	-2,7	-5,7	13,0	48,2	122,7	12,0	122,4
kwiecień	8,1	1,0	22,2	-0,8	-3,2	9,0	25,2	72,3	10,0	209,0
maj	11,9	-0,3	25,3	2,1	-0,3	3,0	48,3	101,3	16,7	213,5
czerwiec	14,8	-0,5	29,0	4,7	2,4	3,0	78,8	109,3	11,3	214,6
lipiec	17,9	0,6	33,2	9,1	7,0	9,7	67,0	95,0	18,0	230,1
sierpień	20,3	3,0	34,6	6,8	4,6	18	18,5	32,3	7,3	310,9
wrzesień	14,3	0,8	28,1	4,3	1,6	1,7	50,7	87,7	15,3	185,5
październik	8,6	-0,4	19,8	-1,6	-4,7	5,7	34,7	76,7	9,0	118,4
listopad	6,9	2,7	15,6	-1,7	-3,1	6,7	69,7	141,3	22,0	33,1
grudzień	6,2	4,8	13,6	-3,8	-4,2	5,7	46,0	88,7	21,0	34,0
2016										
styczeń	-1,2	-1,1	10,3	-15,4	-17,7	23,0	33,7	80,7	16,0	44,5
luty	3,3	2,9	12,4	-5,2	-7,2	16,3	43,2	146,3	17,3	64,3
marzec	4,0	0,7	16,9	-3,7	-5,9	18,3	21,9	56,5	10,3	117,7
kwiecień	8,2	1,2	21,2	-1,8	-3,5	6,7	24,0	67,7	9,7	209,2
maj	14,7	2,5	28,7	2,5	0,0	3,0	31,0	62,0	6,3	302,0
czerwiec	17,6	2,3	33,0	5,5	3,6	6,7	74,1	107,7	13,7	280,2
lipiec	18,4	1,0	29,1	9,9	7,1	9,7	88,2	119,7	15,7	228,5
sierpień	17,5	0,2	31,5	8,5	6,0	8,3	78,6	125,3	17,7	213,9
wrzesień	16,5	3,1	28,5	5,4	2,0	6,0	18,9	33,0	5,0	259,3
październik	8,7	-0,4	17,9	2,3	0,2	2,0	64,3	135,0	21,0	49,2
listopad	4,0	-0,3	13,6	-5,0	-7,9	14,0	52,9	107,7	16,7	49,0
grudzień	3,2	1,8	10,7	-4,6	-7,3	15,7	50,5	101,3	14,0	30,0

^a Średnie pomiary ze stacji meteorologicznych w Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu. ^b Wartość odniesiono do norm z okresu 1971-2000.

7. Ważniejsze dane o województwie na tle kraju w 2016 r.

Tabl. 7.1   Ważniejsze dane o województwie na tle kraju w 2016 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo		
	w liczbach bezwzględnych	Polska=100	miejsce w kraju
Produkcja globalna ^a (ceny stałe) w mln zł	3977,7	4,0	10
Produkcja końcowa ^a (ceny stałe) w mln zł	3308,7	3,9	10
Produkcja towarowa ^a (ceny stałe) w mln zł	2940,4	3,7	10
Powierzchnia użytków rolnych według siedziby użytkownika w tys. ha	813,0	5,7	9
Powierzchnia zasiewów w tys. ha			
w tym:			
zboża ogółem	402,4	5,4	9
w tym:			
pszenica	167,1	7,0	5
żyto	57,5	7,6	4
ziemniaki	14,9	5,0	10
rzepak i rzepik	98,4	11,9	3
buraki cukrowe	9,8	4,8	7
Plony z 1 ha w dt:			
zboża ogółem	42,7	106,8	5
w tym:			
pszenica	48,2	106,2	5
żyto	38,5	133,2	2
ziemniaki	340	119,3	2
rzepak i rzepik	24,5	91,4	13
buraki cukrowe	798,0	121,3	1
Zbiory w tys. ton:			
zboża ogółem	1718,9	5,8	8
w tym:			
pszenica	805,5	7,4	6
żyto	221,5	10,1	4
ziemniaki	506,2	5,7	10
rzepak i rzepik	240,9	10,9	4
buraki cukrowe	779,5	5,8	7

^a Dotyczy 2015 r.

Tabl. 7.1 **Ważniejsze dane o województwie na tle kraju w 2016 r.**

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo		
	w liczbach bezwzględnych	Polska=100	miejsce w kraju
Zwierzęta gospodarskie w tys. sztuk:			
bydło (stan w czerwcu)	97,3	1,6	14
w tym krowy	38,9	1,7	15
trzoda chlewna (stan w czerwcu)	274,5	2,5	10
w tym lochy	27,6	3,2	10
na 100 ha użytków rolnych w sztukach:			
bydło (stan w czerwcu)	12,0	29,1	15
trzoda chlewna (stan czerwcu)	33,8	44,7	13
Produkcja ^a :			
żywca rzeźnego ^b w przeliczeniu na mięso (w wbc) w tys. ton	173,6	3,8	9
mleka krowiego w mln litrów	172,1	1,3	15
Produkcja ^a na 1 ha użytków rolnych:			
żywca rzeźnego ^b w przeliczeniu na mięso (w wbc) w kg	207,3	65,5	12
mleka krowiego w litrach	206,0	23,3	16
Skup:			
zbóż ogółem w tys. ton	137,1	10,7	3
żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (w wbc) w tys. ton	154,2	3,6	9
mleka krowiego w mln litrów	145,6	1,3	13
Skup na 1 ha użytków rolnych:			
zbóż ogółem w kg	1686,0	189,7	3
żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (w wbc) w kg	190,0	63,3	11
mleka krowiego w litrach	179,0	16,0	23,8
Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych (NPK) na 1 ha użytków rolnych w kg	138,6	104,3	6
Zużycie wapna nawozowego na 1 ha użytków rolnych w kg	68,0	97,1	5

^a Dotyczy 2015 r. ^b Łącznie z tłuszczami i podrobami; wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński, drobiowy, kozi, króliczy i dziczyzna.